

Gre

Xe.994

94

GEORGII FLOR. HENR.
BRÜNING

PHILOS. & MED. DOCT. COM. PALAT.
CAES. SER. PRINC. REGN. HOHENL.
WALD. & SCHILL. CONSIL. AUL. & AR-
CHIAT. SER. & JLL. CAP. ESSEND. MED.
ADI. URB. JMP. ESSEND. PHYS. ALT.
ACAD. CÆS. NAT. CVR. COLL.

TRACTATUS

de

JCTERO SPASMODICO
JNFANTUM

Effendias anno 1772 epidemico
accessit historia
Jcteri Periodici Letbalis.

Vesaliæ et Lipñæ
epud F. I. Roeder, et I. S. Heinsum 1773

AN DER UNIVERSITÄT

HALLE

WURDE DIESER BAND VON

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

DR. J. C. WILHELM VON

WILHELM VON LIEBERMANN

GESCHENKT.

V I R O
I L L U S T R I
D O C T I S S I M O E X P E R I E N T I S S I M O
C H R I S T I A N O R U D O L P H O
H A N N E S

M E D I C I N Æ D O C T O R I , P H Y S I C O V E S A -
L I E N S I , A C A D E M I Æ C Æ S A R E Æ N A T U -
R E C U R I O S O R U M , N E C N O N S O C I E T A -
T I S S C I E N T I A R U M P R I N C I P A L I S H A S -
S I A C E , Q U A E G I E S S E F L O R E T ,
M E M B R O D I G N I S S I M O .

S. P. D.

G. F. H. BRÜNING.

Quem Machaonie artis pro-

A 2 moto-

motorem indefessum, operatricis naturæ
in morbis exploratorem gnavam, si-
mulque amicum optatissimum colo, VIR-
CLARISSIME, COLLEGA PERDILECTE!
TIBI jam sacra funto, quæ de Morbi Ar-
quati specie hac singulari spasmatica im-
præsentiarum differere mecum constitui.
Diu jam est, quod publicum aliquod
mei erga TE amoris exhibendum spe-
cimen fui meditatus. Ansam præsen-
tis dedisti JPSE.

Venit ad manus, quem *de infestatione*
variolarum in urbe patria Vesaliensi ren-

tata,

Dedicatoria

5

tata, nuper edideras, pulcherrimus tractatus, Illusterrimo Academice Impérialis Naturæ Curiosorum Præfidi, meritissimo BAIERO adscriptus; observationibus per quam utilibus, varioque eruditionis ap- paratu insignis. Inserueras huic meam de reditu variolarum verarum senten- tiam; politam minus, quam quæ pu- blico operi, cui destinata non erat, in- feri meruisset. Ingratum ergo nec TIBI nec Lectori futurum, arbitror; si, quid in genere de variolis, earum infestatione, hisque medendi methodo sentiam, hic

A 3

præ-

præfationis loco exsequar.

Arduam, Amice! suscepisti exoriantem
dam spartam, vexatissimum denuo the-
ma ventilans, quod a pluribus jam re-
tro annis per totum literatum orbem
Eridos quasi pomum fuit, in quo vel
defendendo, vel impugnando, a Wolga
ad Thamefin, ab Hellesponto ad Balti-
cum mare, a Roma ad Canadam usque
nullus fere alicujus famæ Medicus non
desudavit; absque, quod in hunc usque
diem evictum ab alterutra parte sit,
utrum ex hoc Circassiae dono redundas-

verit

Dedicatoria 7

verit in humanum genus vel damnum
vel utilitas.

Steterunt a partibus infitionis Medici
illustres: *De Beaux, Bernouilli, Ber-*
zi, Blandfort, Brooke, Brown, Bur-
ges, Butini, le Car, Camper, Chastellux,
de la Condamine, David, Dimsdale,
Dodart, Gatti, Gilchrist, Harris, Ha-
dow, Hensler, Hofty, Kirkpatrick, des
Landes, Lobb, Locker, Mead, Mary,
Monro, Morifot, Pajon des Moncets,
Pizzorno, Pouteau, Ramby, Razoux,
Rosenstein, Roux, Schinz, Sutton, Tar-

A 4 gioni

gioni, Tozzetti, Tiffot, Tralles, Troz-
chin, Vernage, &c. &c. Integra
cohors!

Impugnarunt illam ex Medicis viri non
minus celebres: Astruc, Baron, Bian-
chi, Eques Sr. Michaelis Bouwart, Jero-
me Carné, l. Epine, Eschenbach, de Haen,
comes de Lauraguais, le Hoc, Mar-
quart, Verdelban des Moles, d' Origny,
Planci, Paulet, Raft junior, comes Ron-
calli Parolino, Santivali, Timony, Za-
netti, multique praeter hos alii, quo-
nam scripta vidisse non obtigit.

Ne

Dedicatoria 9

Neque inter Medicos solum reciproca
ata hæc contentionis serra est: Theo-
logi quoque, Philosophi, Politici, Ca-
meralistæ, infimaque tandem insectorum
scribaçum turba, pro varia quam pro-
fitebantur scientia, vario ingenii modu-
lo, varia eventuum fibi cognitorum for-
tuna, vario erga operatorem quendam
speciali vel amore vel odio, subinde
quoque vel ex sola disputandi petulan-
tia, in varias partes ita diripiebantur,
ut ab una parte tanquam optatissimum
ex divina misericordia humano generi

A 5

Iac.

largitum donum inoculationem variola-
rum deprædicarent; ab altera vero, to-
tum hoc negotium tanquam illicitum,
religioni christianæ adversum, et rei-
publicæ manifesto noxiūm damnarent;
auxilia ab exteris peterent; subsidia de-
nique Regum et Magistratum implora-
rent, ad suffocandam in cunabulis suis
nefandam hanc præsentis et futuri sœcu-
li certissimam pestem.

Forte facilius erit, ferre in re tam
controversa judicium, si de quæstionibus
subnexis prius convenerimus.

Dis.

Dedicatoria

II

- Disputatur I. An re vera variolæ naturæ
les per se adeo lethiferæ sint, ut secundum
computa nonnullorum, a benignis
sextus vel septimus; a malignis vero,
quartus ordinario pereat?
- II. An variola morbus sit absolute ne-
cessarius; sic ut nemo mortalium ab
illo immunis manere possit?
- III. An, qui semel variolis veris labo-
raverunt, eodem hoc morbo corripi-
denuo possint?
- IV. An reapse ex insititiis variolis pau-
ciores per se moriantur, quam ex na-
turalibus, et cur?

V An

V. An simul cum veneno variolofo ali-
us quoque morbus corpori sano com-
municari possit?

VI. An post inventam et in usum voca-
tam infisionem, pauciores a variolis
mortui sunt, quam ante detectam hanc
artem?

Sed, quis Gordium hunc nodum sol-
vet? Pernegat hic, quod ungue et ro-
stro defendit alter. Provocat uterque ad
experientiam quotidianam, ad capta to-
ties experimenta, ad ipsam rationem fa-
nam: Et quis contradicere rationi aude-

bit,

bit, emuncti nasi homo? Tentandum,
quid ferant humeri.

Quæritur primo: suntem variolæ na-
turales per se adeo periculose, ut quar-
tus, quintus, vel septimus ad minimum
ex illis pereat? — Resp. Certum omnino
est, variolas naturales, si corpora inva-
dant talia, qualia ad infestationem eligi
solent, sana, mollia, juvenilia, metho-
doque legitima, rationali tractentur,
æque parum alere periculi, quam infi-
tias. Notavit hoc passim in Rationibus
suis medendi Cl. Hænius. Afferuit idem

illu-

illusterrimus L. B. Swietenius, in datis
ad Facultatem Medicam Parisinam lite-
ris. Jpse Gatti, magnus ille et felix
inoculator, in Tractatu suo, cui titulus
Reflexions sur les préjugés, qui s'oppo-
sent au progrès et à la perfection de l'Ino-
culation*, largitur sponte, maximam par-
tem eorum, qui variolis veris natura-
libus occumbunt, opprimi sola Medi-
corum culpa; nunquam enim tantam
cladem variolas in tabernis rusticis ede-
re, quam inter nobiliores, qui medi-
corum præceptis adstricti sunt,, Idem

con-

confirmant capta in nosocomio Sri Gr
experimenta: ubi ex centum et duobus
egris, qui ex variolis naturalibus ibi
decubuerunt, occubuit non nisi unus.
Taceo meam, cujus in *Constitutione Epi-
demica Essendienſi* memini de variolis na-
turalibus, licet epidemicis, experientiam.

Alia omnino ratio est, si ab aëris
acatastasia peregrina quædam morbo
huic naturaliter benigno accedat mali-
gnitas: vel si miasma variolosum corpus
fortuito occupet, succis impuris, cor-
ruptis, scatens. Quin et clima ipsum

ad

ad malignitatem hujus morbi non ex-
guum punctum ferre observatis constat.

Quæstionem alteram: *an sine re vera
homines, qui a variolis naturalibus per
zorum vitæ decursum immunes maneat?*
experientia quotidiana affirmare omnino
jubet. Morbus certo respectu heredi-
tarius variola est; quamquam per con-
tagium generaliter communicetur. Sunt
familiaz, in quibus effraena malignitate
furere solent variolæ. Sunt aliæ, in
quibus per plures generationes beni-
gnissimæ esse consueverunt. Sunt deni-

que,

que, in quibus perpauci variolis corri-
piuntur. Mihi ipsi cognita exempla sunt
hominum, ad feram usque senectutem
nullis unquam variolis vexatorum; quo-
rum liberi et nepotes, dum hæc scribo,
ab eodem hoc morbo manserunt inta-
cti. Plures præterea et in ipsa hac urbe
nisi, qui, quamquam sèpius adfuerint
variolosis, quamquam tractaverint curave-
rintque noctu diuque variolos, quini-
mo cum ipsis cubuerint, nunquam te-
men hunc morbum exinde lucrati
fuerint.

B

Qua

Quæritur tertio: Recurruntne variolæ
ceræ? Resp. Sunt qui affirment: Quini-
mo inter ipsos infisionis patronos. — Exem-
pla variolarum recidivantium passim ex-
hibuit cl. Hænius. — Boerhavius et Sydenha-
mus secundæ; Willisius tertiae infectio-
nis meminit. — Citat exemplum nutri-
cis cuiusdam Sam. Dwight; quæ post
superatum bis variolosum morbum, ter-
tia vice ex confluentibus obierit. Dedit
insuper variolarum secundariorum casus
cl. Marquart. — Celebris quoque Gatti
illustrisque Tiffot redire quidem, sed
admo-

Dedicatoria 89

admodum raro variolas veras concedunt.
Conferri huc quoque poterunt Robert,
Recherches sur la nature de l' Inocu-
lation, Candide s. le Hoc P Avis sur la
inoculation, le Cas lettre a Msr. Pouteau,
Beer Differt de Exstirpatione vari-
olarum sub praesidio Krausii, Raft, Re-
flexions sur l' inoculation de la petite
verole et sur les moyens qu'on pourroit
employer pour delivrer l' Europe de
cette Maladie, Timony, Medici Constan-
tinopolitani Diff. de inoculatione vario-
larum, Paulez Histoire de la petite ve-

B 2 role;

role; nec non *Eschenbach* Obseryat. ana-
tom. chirurg. medic. rariores &c. O-
mnes autem hi locis citatis recensiti ca-
sus manifesta laborant circa genium
variolarum descriptarum incertitudine.

Quas *Boerhaavius* et *Willisius* notant,
recurrentes variolas, uterque præsens
non vidit, quum prima vice hoc mor-
bo decumberent ægri. Celebrem illam
historiam juvenis illius Rhemensis *De*
la tour, in vituperium artis infirioræ
toties recoctam, variolis naturalibus post
artificiales iustitas affecti, refutavit in

Diz.

Dedicatoria 21

Diaris Medicis (Journal de Medicine)

cl. *Van der Monde*: Hic enim rei novitate motus, ut percontari coram omnibus exacte possit, una cum collegis suis D. D. *Vernage*, *Fournier*, utroque *Perrit*, et *Sr. Martin*, eorum hunc adiit videruntque omnes, spuriis cum laborare variolis, aquosis; quarum nonnullæ pure laudabili plena imperitum et medicum vulgum fefellerant. Ad hanc variolarum classem referendæ omnino erunt et illæ, quas in se ipso expertus est *Bebrens*; quarum nob. *Folzadry*

B 3 memi-

meminit; quasque vel septies agruma
eundem invasisse viderunt *Borellus* et
Philippus de Violante. Eadem hæc ratio
videtur fuisse variolarum primarum, in-
stitiarum, virginis illius Florentinæ,
cujus cl. *Hænius* in Rat. Med. T. IX.
mentionem fecit, de quarum genuina
indole non immerito jam dubitaverat
clar. *Collin*; illarum denique, quarum hi-
storiam ex communicatione *Hartmanni*
idem *Hænius* refert. Quam *Læberus* in
Dissertatione sua epistolari de redditu va-
riolarum venditat, historia, ejusdem
omni-

omnino commatis est; facta enim jam hora
 centesima secunda post infestionem vari-
 olarum eruptio manifestissime spuriam
 designat earundem naturam. Hinc est,
 quod *Bernouilli*, *Condamine*, *Manetti*,
Monro, *Razoux*, *Rosenstein*, aliquique in arte
Pæonia versati viri, variolas veras nun-
 quam recurrere statuant; et quidem jure.

Vertitur totius rei cardo in hoc; ut
 probe distinguantur a variolis spuris
 verae. Differunt inter se, qui de variolis
 ex professo egerunt Auctores, quoad signa
 earundem diagnostica, vanaque inveni,

faltem insufficientia, plurima illa, ex
quibus veras a spuriis dignoscere huc us-
que docebantur, criteris.

Pure vero, cocto, blando, impleri
tertio post efflorescentiam plenariam die,
variolis quidem veris solenne est: Ast
spuriz quoque aquosæ vesiculos elevant,
lympha subinde vappida, subinde acris
plenas, quæ tamen in corporibus ro-
bustis, maxime sub corticis febrifugi
usu, in verum, blandum, coctumque
pus sub regimine conveniente facile
mutatur; ipsæque hæ pustulæ spuriz,

6

in eousque loco suo inhærent, ut acre-
scere pus collectum, solvi in liquamen
putridum, cutemque subjectam arrodere
possit, cicatrices post se relinquunt, se-
pe foedas. Confer hic cl. *Medici* episto-
lam ad cl. *Wolter*, de possibili vario-
larum extirpatione, vernacula lingua
scriptam, nec non observationes cl. Ca-
luri, quas de cicatricibus a variolis spurii
progenitis, in Acta Senensis inseruit
Tom. I. a 1760. Desumptum hoc a va-
riolis spurii pus, sui generis morbum
producit variolosum, spurium, si per

infusionem corpori sano communicetur: codem modo, uti ab ichoribus, vene-
rea lue, scabie, pariles morbos per pus-
vel ichorem transplantari quotidie vi-
demus.

Corruit sic alterum illud variolarum
verarum diagnosticon signum, a cl. *Ver-*
nage datum: quod nempe defumtum a
variolis spuriis pus, si alio corpori in-
feratur, nullas unquam producere pu-
stulas variolosas aptum sit. Contrarium
permulta probant, in ægrotorum non
leve damnum facta experimenta. Sic

cl.

cl. *Wriesberg* in Dissertatione sua inaugurali, quam 1765 Goettingæ habuit, exemplum refert quinque infantum, qui anno 1758 a celebri *Ræderero* inoculati, quinquennio post veris demum variolis decubuerunt. Demonstrat hic ex primi morbi phænomenis Auctor, spurias solum ab infiſione natas fuisse variolas. Similes casus paginæ antecedentes jam fiftunt.

Nihilo tamen fecius medici Londinenses hanc cl. *Vernage* de variolarum spuriarum natura sententiam adoptasse vindicantur

dentur: Dum enim in *Transactionibus suis vol. I. art 25* rationes illas explicare nituntur, cur ab infitione interdum nullæ excitentur variolæ? quium tamen sæpe brevi post eadem subiecta per contagium naturale in morbum hunc incident, ad hanc *Vernagii* opinionem refugiunt, steriles ideo fuisse inoculationes hujusmodi, afferentes, quia a variolis spuriis ad infisionem desumnum pus fuerit. Probabiliorē circa hoc phænomenon sententiam proferunt cl.
le Cat et Pouteau. Neque et eruptionis

tem-

tempus infallibilem præbet variolarum
verarum, naturalium, diagnosin. Tar-
dius saepe efflorescunt, vel propter ad-
hibitam medendi rationem, vel propter
naturæ imbecillitatem, spuriæ; quum
sub regimine calido, naturæ præcipitan-
tia, aut veneni variolosi malignitate,
veræ erumpant citius.

Unicum mihi variolarum verarum,
ab omni contagio futuro certe emanci-
pantium, signum illud est: ut acceden-
tibus simul reliquis variolarum genui-
narum imperfectis licet signis, per uni-

ver-

versum corpus sibi similes ubiqueaque
appareant pustulæ, nullæque intermixtæ
sunt ex aquofarum vel acuminatarum
spuriarum classe. Spurias enim veris in
uno eodemque corpore eodem tempore
interspersas vidi nunquam.

Notandum in genere circa variolarum
recidivas:

I. Recurrere omnino posse variolas spuri-
rias easdem.

II. Succedere sibi posse diversas spuri-
arum species

III. Non ergo liberare spurias a spuriis.

IV. Non

Dedicatoria 31

IV. Non liberare spurias variolas a veris.

V. Non liberare veras a spurijs.

VI. Veras autem variolas a veris emanare
cipare semper.

Non minus anceps est quarta, quæ
ventilatur quæstio: *An ex variolis infi-*
titiis pauciores moriantur, quam a natu-
ralibus? Resp. Mori revera ex inoculatis
unum et alterum, res est extra omnem
dubitacionis aleam posita. Septuagefi-
mus ex inoculatis in Scotia communiter
moritur, referente *Monro*; qui alio loco
ex 5626 inoculatis 72 perisse notat.

Nona-

Nonagesimus nos ius ex iis, quibus in
Corsica a cl. Stephano variolæ per infi-
ctionem communicatæ fuerant, occubuit;
idque tempore adeo malignæ ibi epide-
mia, ut solum in viciniis Curtæ, qua
mille trecentas ad summum familias ca-
pit, intra brevissimum temporis spatium
337 infantes a variolis naturalibus oc-
cubuerint. — Centesimum trigesimum ex
insitis obire vidit Brocklesby — Felici-
ori adhuc cum successu variolas inocu-
avit Sutherland; hic enim a sexcentis,
in quibus variolas arte excitavit, uni-

cum

cum modo desideravit. Cl. *Blandford* ex
quadringentis a se inoculatis, vix unum,
proprie a variolis erectum, gloriatur.
Neque minus felix fuit insitionis, Nemau-
si tentatae, successus. Ex omnibus enim ibi
insitis, teste *Razoux* in epistola ad Dn.
Belletere, interiit omnino nullus; pariter
omnes quoque illi, qui anno 1750 Geneva
variolis artificialibus decubuerunt, sani-
tati redditii sunt, notante *Maty.*

Omnibus his si conferantur necrolo-
gia illorum, qui a variolis naturalibus
extingui solent, ingens profecto emer-

git differentia. Nonum vel decimum
a variolis naturalibus in Suecia mori-
scribit ill. *Rosenstein*. Tertium vel quar-
tum in exercitu Britannico, variolis
spontaneis corruptum, opprimi commu-
niter, observavit laudatus saepe jam
Brocklesby; calculumque tam ex artifi-
cialibus quam ex naturalibus demortuo-
rum, infitioni admodum faventem ex-
hibuit *Bernouilli*. Apparet, me non
monente, ceteris paribus, non posse,
quin ex infitionis variolis moriantur pau-
ciores, quam a naturalibus. *Primo* enima

ex

Dedicatoria 35

ex unani artificum sententia, ad hanc
operationem non admittenda sunt, nisi
corpora puerilia, sana, mollia, nulla
viscerum labe affecta. Secundo pus i-
pfum infisioni destinatum coctum, blan-
dum, ex corporibus cetera sanis, vari-
olis veris, benignis laborantibus, colli-
gitur recens. Tertio ipsum anni tempus,
vernus vel autumnale, aëris catastasis
pura, ab omni epidernica constitutione
vacua, corporis denique ipsius, opera-
tioni destinati dispositio, huic morbo
aptissima, eligitur. Quarto venenum

ipsum variolosum illius indolis est, ut
sanguini immediate admixtum, tantas
turbas in corpore non creet, quam si
vel inspiretur vel deglutiatur. In poste-
riori hoc casu, præter alia, ob temporis
angustiam non recensenda mala, affici-
untur præ aliis partes illæ, quibus pri-
mum se adfixit contagii miasma; hinc
pulmones, ventriculum, intestina, me-
senterium subinde a variolis deturpata le-
gimus. Qualia exempla memoriarum pro-
diderunt cl. Schmiedel, Fernelius, Pa-
ræus, Rodericus a Castro, Hörstius, Tho-

mas

mas Bartholinus, Kerkringius, alii. Præparationem ipsam, quamquam a præcipuis jam infitoribus vel negligatur, vel reprobetur, *quinto loco* hic recensendam duxi. Diæteticam enim præparationem, corporis vires non labefactantem, ipsosque humores nec solventem, nec nimis commoventem, talem, quæ sine ullo vitæ consuetæ disturbio fieri potest, infitioni extemporanæ præfero.

Omnia hæc jam memorata, in variolis naturalibus, communī modo per contagium acceptis, mere fortuita sunt.

Corripiuntur hoc morbo omnis generis,
ætatis, sexus, vitæque conditionis, ho-
mines; infantes, pueri, juvenes, viri,
ipsaque silicernia. Nec refert; sanus vel
æger, robustus vel tener quis fuerit;
sive sanos et laudabiles gerat in corpore
succos, sive sanguinem alat acrem, cor-
ruptum, impurum; apti sunt omnes,
nisi veris jam variolis laboraverint, ad
fusciendum contagium. Præterea se-
pe ex ægto variolis malignis, vel alio
morbo simul decumbente, acquiritus
contagium, communicatur per contac-
ctati.

estationem, per circumfusam ægro atmo-
spheram squalidam, venenatam, quæ
vel inspiratur, vel salivæ involuta de-
glutitur. Invadit denique sub quavis
aëris catastasi vel bona, vel mala, sive
sirius urat, sive acerrimum gelu. Non
potest ergo, quin a naturalibus variolis
moriantur plures, quam ab insititiis;
dummodo ipse infisionis actus a viris
prudentibus, expertis, debita cum cir-
cumspetione fiat. Dolent hoc, et acri-
ter dolent Medici Galli *de Beaux*,
Vernage, *de la Condamine*, pluresque

alii; quod non solum spurias cum veris confundant saepe operatores, siveque duplice periculo ægros suos exponant; sed quod nimia quoque et culpanda maxime incuria et levitate artem inoculationis tractent, bonaæque hujus operationis famæ sic detrahant.

Non diffitendum interim est, carcere subinde optato successu, propter causas absconditas, institutam quamvis summa cum prudentia, inoculationem; immo symptomata interdum producere ipsis variolis naturalibus graviora. Notat sic

An

in epistola, quam ad cl. *Tralles*, *Ludwig* dedit, quod eodem tempore ex qua-
tuor inoculatis amiserit unum, quum
ex duodecim ægris, variolis naturalibus
correptis, omnino mortuus fuerit nul-
lus: licet inter hos fuerint, quos ob-
humorum malam constitutionem ab ini-
sitione arcuerit. Differt in vario corpo-
re veneni variolosi actio; idemque pus,
sub iisdem cautionibus, eodem tempore,
diversis corporibus communicatum, raro
eosdem producit effectus. Largitur idem
hoc cl. *Gatti* in epistola sua ad Dn.

Roux: cui tamen in peculiari tractatu contradicit *Jerome Carné*. Pendet hoc partim a diversa succorū inquilinorum corporis infecti mixtione; partim a glandularum organorumque lymphæ secreto- riorum ratione varia; partim ab aëris latente quadam non perscrutabili semper acatastasia, huic operi inimica. Hæc ratio est; cur a pure ex variolis benignis de- sumto, subinde per infisionem variolæ nascantur pessimi moris teste *Gaubio*, eur generentur sæpe, quod cl. *Monro* et ill. *Gatti* videre obtigit, post supe-

ratum

ratum morbum, tumores glandularum
pertinaces, saepe ulcera cacoëthea, diffi-
cillimæ sanationis, ophthalmia pessimæ,
erysipelata, aliaque mala, saepe mortes.
Dubitatur V: *An simul cum pure vario-
loso aliis quoque morbus in corpus sanum
transferri possit?* Resp. morbos exanthe-
maticos plures, per propriam, quam
in corporis superficie colligunt materi-
am, in alia corpora transferri posse,
quotidiana docet experientia. Quin ali-
os quoque gravissimos morbos, quo-
quot ex his ad contagiosorum classem
pertie-

pertinent, per humores infectos, ex corpore morboso, in aliud sanum derivatos, facillime produci, toto die videntur. Hinc pus hominis variolosi, alia simul labi laborantis, si incuria operatoris ad infestationem adhibeatur, similes omnino in alio corpore morbos producere aptum est. Metuendum autem hoc nunquam erit, si de artis peritia et probitate *infectoris* constet. Absit quoque, ut cum D. P. Epine credamus, tantam forte aliquando fore hominum malignitatem, ut cum veneno variolofo aliud quoque

quoque toxicum misellis hominibus conti-
municarent.

Interrogatur tandem: *Num post inven-
tam et adhibitam infisionis artem, mor-
tui sint in genere a variolis plures, vel
pauciores, quam ante hanc periodum?* Resp.
Disputatur et hæc quoque quæstio in
utramque partem. Edimburgi, testibus
necrologiis, tam ante quam post intro-
ductam a cl. *Mairland* a. 1726 inocula-
tionem generaliter ex mortuis omnibus
decimus semper a variolis moritur, in
hunc usque diem. Londini docentibus

iiisdem

iisdem tabulis mortuariis, ab anno 1725
quo tempore inferi coeperunt variolæ,
ad annum 1763 viginti duo mille et
septingenti homines, plus a variolis mor-
tui sunt, quam intra æquale tempus an-
te cognitam hanc inoculationis artem.
Refutavit exhibitum hunc a cl. *Raff*
calculum, multo opere, ill. eques *de*
Chastellux, legionis aquitanicae præfectus,
celebreque *David*; qui ex iisdem his al-
bis contrarium probare contendunt.
Communicavit itidem citatus jam *Raff*
tabulas necrologicas Parisiinas, quæ con-
tagium

Dedicatorial 47

eagium variolosum per infisionem im-
maniter auctum perhibent.

Alium omnino computum famosus
infioriae artis patronus *de la Condamine*
sistit: servari quippe solum in urbe Lu-
tetia quotannis per infisionem variola-
rum probabiliter posse, demonstrat,
homines mille quadringentos; per totum
vero Galliae regnum 28000. Magnum
profecto, si recte computaverit bonus vir,
pro infisione argumentum! Sed errasse
eundem, et graviter quidem [in tracta-
tulo non inconcinno, cui titulus, *Le-*

ere a Mſr. M. contre l' Inoculation, qui
combat le memoire historique de Mſr. de
la Condamine, ostenditur fusius. Priori
non impar omnino ductus est a cl. Tif-
foto calculus: scribit hic; quod si mil-
lio hominum inocularetur, servatum iri-
certo certius 132857 ex his, qui a va-
riolis naturalibus probabiliter interiiffent.

Positis ad N. IV. conditionibus, lar-
gior omnino, proventurum ex arte in-
fitoria in genus humanum notabile bo-
num. Neque tamen minus incrementa
quoque contagii ex variolis artificialibus

nasci-

nascitura credo. Sunt in promptu exempla nati a variolis insititiis contagii. A variolis benignis artificialibus variolas malignas confluentes per contagium infondere sua genitas descripsit constantinopolitanus medicus, *Timony*; pluresque alii similes narrant historias, quas hic nominatim citare superfluum foret, quum experimentis compertum habeamus, pus ex variolis artificialibus desumptum, ad alteriorem infisionem omnino sufficere. Hinc, ut præveniatur præsens hoc ex inoculatione variolarum redundans in

D

rem.

rempublicam incommodum, jubent cl,
Vernage, Raft, Gatti, ut segregentur
sollicite ab hominum confortio inoculati,
sicque verenda ceteroquin, ex his na-
scitura morbi variolosi propagatio cavea-
tur. Remedia illa, quæ ad pestis con-
tagium limitandum convenient, in hoc
casu adhibere suadet *Krause*. Nosoco-
mia pro infitione ad distantiam trium
leucarum extra urbes construenda, i-
psosque a morbo hoc convalescentes, et
in urbem reduces, per quadraginta in-
tegros dies ab omni hominum commer-

cio

eo arcendos, militumque excubias in
nunc finem adhibendas vult *le Hoc.* Et
sic quisque, pro ingenii sui fertilitate,
pia dedit, pro bono publico, nunquam
forte exsequenda consilia. Probe pensi-
tatis omnibus his difficultatibus, satius
non nullis visum est, si possibile foret,
extirpare funditus hunc morbum, ejus-
que venenum corpori actu ingestum,
ante sui evolutionem, destruere penitus.
In antimonio et mereurio vivo, certa
encheiresi intime inter se unitis, verum
variolarum antidotum aliquando inveniri

D 2 credi

52 Epistola

eredidit Boerhaave. In juniperō laterē
aliquid specifici antivariolosi putat Monroe.
Pilulas ex calomelite, camphora, ex-
tracto aloes et gummi guajaci ad hun-
scopum apprime laudat Rosenstein. Ut
febrem inflammatoriam morbum hun-
variolosum absque pustularum suppura-
tione tractare, nec inepte, docet Medi-
cus. Proposuit quoque extirpationem
sub Krausio, Beer, qui autem præter
remedia ad contagii cuiusvis arcendam
propagationem usualia, novi nihil profert.

EN AMICE! methodum meam, qua

eodem

Dedicatoria 53

eodem hoc scopo non sine successu usus
fui. Casum ipsum breviter enarrabo.
medendique rationem. Quæ, quousque
proposito fini satisfecerit, judicabis JPS.

Præterlapso anno, mense Julio ad vir-
ginem vocabar adultam, vegetam, ple-
thoricam, non invenustam. Hæc ab
itinere redux, quod ad pagum quendam
vicinum tribus forte leucis ab urbe dif-
fatum, visitandi cognatos causa, susce-
perat; per unum alterumve diem de
insolita corporis laffitudine, appetitu læso,
somnoque inquieto questa, post vali-

D 3 diorem

diores factam corporis commotionem,
capitis doloribus vehementibus, lumba-
gine, nausea, conatibus ad vomitum
febreque simul satis valida prehendeban-
tur; quibus omnibus, pulvere tempe-
rante nitroso, largaque venæsectione
eadem hac die celebrata obviam ibatur.
Die sequenti facies, totumque caput cum
collo et brachiis ita tumebant, ut pro-
fus dissimilis sibi ipsi facta fuerit ægra.
Variolis se nondum laborasse jam nar-
rabat, et vereri se, ne ipso hoc morbo
sit affecta, quum per totum istum vi-

cum,

cum, in quo per aliquot dies esset com-
morata, graffatae sint ubiquaque variolæ.
Vero non dissimilis videbatur hæc vir-
ginis suspicio, ipsaque memorata jam
morbi symptomata eam augebant. Nec
celavi agræ meam de morbo sententi-
am; animum tamen sollicitæ addidi,
simulque quid ars ad proculandum in
herba malum valeat, me tentaturum
promisi. Molliuscula fronti et tenera cu-
tis erat; roseæ insuper facileque erube-
scentes genæ. Hinc faciem præ aliis
larga exanthematum segete notandam.

D 4

vero-

verebar. Dilutus præterea mobiliorque sanguis, ab imminente brevi febre acutiore, inflammatoria, citam degenerationem in putridam solutionem, nasciturasque exinde variolas malignas confluentes minabatur. Omnibus his natura accedebat valde actuosa, præceps animus, et dispositio biliosa; ad latam in substrato castu formandam prognosin non omnino idonea. Quæ adhuc subinde redibat nausea, hærere adhuc aliquam miasmatis partem in primis viis, communis hoc materiax cuiusvis exanthema-

tice

ticæ diversorio, notabat: aliam autem,
jam sanguini admixtam, veneni vario-
losi partem, quæ febrem accenderat,
revocabilem adhuc, saltem pro maxima
sui parte, ad prius suas sedes, canalem
intestinorum, sperabam. Hinc, ut pri-
mo materiam variolosam a facie avoca-
rem, simulque huic ad exitum viam
sternerem expeditam, vesicatoria bina
grandiuseula, acuata, magnitudinis duo-
rum pollicum rhenolandicorum in dia-
metro, utræque suræ apposui. Dein ~~us~~
solutioni sanguinis putridæ quantocye

occurrerem, sincerum corticis peruviani
decoctum, cui camphora, nitrum, spi-
ritusque vitrioli, nec non syrups ali-
quis pro gustu meliori acceperat, largi-
ter hauriendum præcepi; quum interim
ad fallendam sitim, quæ validissime ur-
gere incipiebat, solum tamarindorum de-
coctum concederem. Mastrucæ tandem
imponere ægram, stragula quam levissi-
ma esse, pavimentum aceto madere aëri-
que in cubiculo pertransitum liberum
fieri suasi. Quæ sequebatur nox turbu-
lenta erat et insomnis. Forte et animi
folli-

follicitudo metusque de morbi exitu somnum arcuerat.

Tertia dies tumorem insigniter auxerat, simulque in genis a latere colli, et in pectore prodierant maculae latæ rubellæ, sensim fese elevantes, pustulasque minimas, numerosissimas protrudentes. Hinc, quam camphoram veneni variolosi speciale antidotum scirem, dosin ejus in decocto corticis auxi, utque ex aqua frigida camphorata totam faciem partesque superiores spongia madefacta subinde lavet, linteaque aceto camphorato.

rato madida manibus detineret auctor
fui. Interim potus ille ex tamarindis
continuo haustus, alvum creaverat la-
xam, materiamque exturbabat foetidissi-
mam, copiosam. Applicata vesicatoria bul-
lias elevaverant amplissimas, crassas, sero
acerrimo, caustico plenas, totamque vi-
ciniam tumore et rubore inflammatorio,
multum dolente, notaverant. Ut ergo
deglubata hæc loca suppurare eo melius
facerem; quantumque liceret, materiæ
morboſe huc allicerem, unguento di-
gestivo non nihil irritante illa deligavi,

cetc.

ceterum in instituta methodo nihil omnino mutans. Facies hodie ab elevato tumore admodum tensa graviter doltuit.

Sequenti die, quam nox non omnino insomnis præcesserat, elevari hic illicet magis pustulas, maximam tamen earundem partem omnino evanidas, non sine gaudio vidi; præprimis, cum minui magis, quam augeri viderentur symptomata. Urina hodie missa, post aliqualem quietem turbata, leve demisit sedimentum. Quæ in suris paraveram artificiosa ulcera totum, quem circum-

jece-

jeceram, apparatum materia purulenta
conspurcaverant, pustulæque aliquor
elevationes arrosa a cantharidibus loca
circumcinixerant; dum eodem hoc tem-
pore sparsa per superiores partes exan-
themata variolosa magis magisque eva-
nescerent. Oculos hodie inflammatos
et maximopere dolentes collyrium texit
refrigerans. Rebus sic dispositis, alvum
tamarindorum decocto non nihil satura-
tiori, magis adhuc laxam reddidi, et
corticis peruviani decoctum meracum,
nitro, camphora, et spiritu vitrioli gra-

vidum

vidum, qualibet hora ad unciam unam
exhibere perrexi. Quo factum, ut quin-
ta, a qua vocatus fueram, die faciem to-
tam, omnesque superiores corporis par-
tes, liberas a pustulis viderem ruborem.
que et dolorem oculorum insigniter im-
minutum. Febris minor fuit, et laxior
alvus. Ulcera crurum non solum ingen-
tem puris copiam per applicata linte-
mina diffuderant, sed pustulæ quoque
vicinæ, non omnino viginti, veram jam
materiam purulentam colligere incipie-
bant. Sexta morbi die, naturali vix citatione

obser-

observabatur pulsus, animique ferentia
post placidissimum somnum redierat.
Augebantur dispersæ per pedes pustulae,
veroque jam, cocto et flavescente pu-
re implebantur, florebant omnes latè,
singulæque Zonam circumfusam habebant
eoceinam. Valuit præterea ex voto ægra,
si dolores exceperis pedum tensivos, ad-
modum molestos. Alvis solutior manfit.
Urina sub vesperam missa, sedimentum
depositum crassum, copiosum, purulen-
tum; largam quoque materiae purulentæ
copiam dederunt factitia in cruribus ul-
ceræ.

Mole.

Molestior septima dies fuit, ob capi-
tis dolores hebetes, post insomnem, pro-
pter accusatos jam pedum dolores pervi-
gilatam noctem, natos. Maturescebant
magis magisque variolæ; fundebant in-
figneim puris copiam vesicatoriis notata-
loca; reddidit satis magnam ejusdem ma-
teriæ quantitatem lotium; perexitque
in evacuationibus suis citior alvus. Con-
tinuato sic remediorum evacuantium,
corticisque peruviani et camphoræ usu,
alitaque continuo ulcerum artificialium
suppuratione larga, totum hunc mor-

bum divinis sub auspiciis profligavi fe-
liciter, curamque ipsam tandem infuso
chinæ et rhabarbari vinoſo finivi absque
quod vel minima restitantis adhuc vari-
olioſi ſeminii ſuspicio ſuperfuerit.

Defuit huc usque, quum quinto ſolum
quovis recurrente anno a variolis epi-
emicis in urbe patria viſitemur, repeten-
dæ hujus methodi occasio. Meretur ta-
men, quaꝝ repetatur.

Reſtar unum, quod ad facilitandam
et perficiendam hanc variolis naturalibus
medendi methodum eximii profecto uſus
erit;

exit; quod copiam variolarum manifeste
minuet; quod cicatrices, aliasque foedas
cutis deformitates a variolis interdum
nasci solitas præveniet; quod totum et bre-
viorem et leviorem morbum faciet; quod
tandem pleniorem spondebit sanationem
omniaque illa arcebit secundaria mala,
quæ post superatum variolosum morbum
sabinde restitate in corpore observan-
tur. Est hoc incisio variolarum simulac-
cocto pure implentur, toties repetita quo-
ties nova ibi regenerata materia fuerit
et sollicita puris detersio. Apertas sic

variolas ter quaterque videmus simili
materia purulenta redimpleri: ergo uni-
ca talis incisa s^epius pustula tantum ma-
teria^e morbos^e evacuabit, quantum tres
vel quatuor non incisa variolae dedissent.
Hinc, si ponamus; collectam in corpo-
re fuisse talem materiae variolosae copi-
am, ad quam eliminandam centum for-
te pustulae fuissent requisitae; eidem huic
operi jam viginti quinque sufficient,
multoque minori cum incommodo aqua-
lem materiae morbosae copiam educent,
quam centum illae praestitissent, si o-

mnes

Dedicatoria 69

mmes bonum et laudabile pus collegerint.
Fieri cicatrices constat, si hærens nimis
diu in variolis pus, acre redditum, sub-
jectas partes arrodat. Evacuata ergo
tempestive hac materia, hæ quoque ca-
vebuntur.

Scimus præter hæc, affricatum cuti
externæ simpliciter et a venis bibulis re-
sorptum variolosum pus, totam humo-
rum massam corrumpere morbumque
hunc regulariter producere: quanta ergo
mala creabit in corpore jam actu mor-
bos, febre putrida laborante, succisque

E 3 infe.

infectis undique scatente hoc fermentum
si vel ex disruptis casu variolis maturis,
et cuti sic applicato pure, nova de no-
vo morbi materia sanguini fuerit suppo-
ditata; vel si a quacunque causa ex vari-
olis ipsis jam pure cocto turgentibus re-
labatur in massam humorum collecta jam
et ad corporis superficiem determinata
variolosa hæc materia? Nota nimis pes-
sima hæc symptomata sunt; quam que
hic recenseantur.

Quumque tandem mediante hac ope-
ratione major semper materiae morbos
quar.

quantitas ex corpore educatur, ipsaque
hæc evacuatio plenior fiat, necessario
quoque sanationem plenioram futuram,
omniaque, quæ a relicita forte in corpo-
re materia variolosa produci solent, ma-
la secundaria facescere debere, sequitur.

En jam, VIR CLARISSIME! methodum
quandam, variolas naturales, quoad be-
nignitatem, artificialibus æquales redden-
di, et præstaturam fortassis plus, si ex-
colatur magis, et perficiatur. Gratulor
interim TIBI de fausto infisionis a TE
factæ successu; sine quo certo certius.

E 3 eadem

eadem Vesaliæ incurritæ a veterarum
tribu pericula, quæ Brixenæ Octavius
Marocchi; forte majora. Tantum de va-
riolis. Transeò jam ad illam proprie
Tractatus **T**VI partem, quæ ansam mi-
hi scribendi dedit. Notasti breviter,
ictericos factos Vesaliæ esse infantes quo-
dam tuffientes; simulque historiam mor-
bi icterici periodici addidisti, quem so-
lus antifebrilium medicamentorum usus
sanavit. Accidit jam casu, ut eodem
forte tempore, quo observationes **TUAS**
Vesaliæ collegeras, et hiç quoque apud

nos

Dedicatoria 73

nos similis plane morbus, tam in urbe
ipsa, quam in pagis vicinis per infantes
graffaretur, mihique ante detectam mora-
bi causam quoad medicationis modum
multum operis facefferet. Rei pretium
ergo me laturum credidi, si regii hujus
morbi, ejusque symptomatum rationem
paucis expendam; quam circa hujus mor-
bi causas et genesin mihi formaveram,
ideam tribus TECUM communicem, simul-
que methodum indicem simplicissimam,
eujus ope rariorem hanc Morbonæ solo-
rem debellaverim feliciter.

E S

Addidi

Addidi Tractationi huic, icteri non minus notabilis periodici historiam; dignissimam hercle, quæ propter miram symptomatum complicationem, abstrusumque morbi genium oblivioni surripiatur; præsertim cum tanta fuerit atrocissimi hujus morbi pertinacia, ut per triennium integrum, omnem, et selectissimorum quoque remediorum eluserit efficaciam, tandemque mutata scena, mortem ægro intulerit.

Dulce est, fateor, feliciter gestarum rerum tradere historias, adhibitorumque reme-

remediorum præsertim novorum celebra-
re per orbem effectus; nec inficias ibo,
insigne ex sanatorium morborum atro-
cium historiis, fideliter et sine fastu con-
scriptis, redundare in artem nostram
emolumentum. Verum enim vero, non
minus nostra interest, infelicium quo-
que et carentium optato successu medi-
cationum, scire historias, scire applica-
torum remediorum apparatus, seriem,
effectum, scire symptomatum sibi succe-
dentiū totam syndromen, eorumque
ad ultimam usque scenam metaschema-

tismum;

timum; videre tandem morientem ipsum
agrotum; immo (si licet) in jam mor-
tuo, absconditam rimari morbi sedem.
Data sic fideliter morborum singulorum
atrocium diaria grandes ferunt artis sa-
lutaris cultoribus fructus. Non deprimit
solum celsum nimis scolorum supercili-
um; sed ingenuis quoque medicis exem-
pto esse possunt, secundum quod pro-
gnosin suam in simili casu formare, con-
filia sua dirigere, notatasque syrtes evi-
tare tuto possint.

Fecerunt hoc principes jam priscorum

secu-

fæculorum artis nostræ fundatores. Notavit insanabilium sibi morborum exempla fideliter *Hippocrates*, quin ipsa a se perperam et præcipitanter administrata medicamenta infauustumque eorundem effectum non reticuit, futuri ut ævi medicos a methodo tali funesta deterreret, faceretque per aliena pericula cautiores.

Hæc senis nostri vestigia premens, cœleber quoque *G. Young*, in tractatu suo Anglolico sermone, *de Opio scripto*, omnes quoque recenset infelices illos casus, in quibus vel nullum omnino, vel ma-

lum

Ium effectum produxerat exhibitum a fe
opium. Neque minori ingenuitate cl.
Haniius usus est, in describendo lethali,
a tentata craniⁱ ustione, eventu. Dedit
itidem morborum sibi et arti invictorum
historias alter medicinæ parens ejusque
restaurator *Boerhaavius*, non quidem eo
fine, quo *Cous*, sed ut pateret manifesto,
quæ morbi illius singularis fuerit crude-
litas, quæ symptomatum ratio, quale ex
his ferendum prognosticon, et quæ re-
mediorum frustra adhibitorum infupe-
rabilis causa. Alia sape accedit, medi-
cum

Dedicatoria 79

cum ingenuum ad edendas publice mor-
borum hujusmodi fatalium historias de-
terminans ratio: hæc nempe, ut tolla-
tur detrahendi occasio malignis sæpe ni-
mum et acclinibus falso alienorum ca-
suum commentatoribus.

Gaudebo, si paucula hæc in artis incre-
mentum aliquid conferre posse, cense-
bunt æqui rerum arbitri. Gaudebo si et TU
subcesivas nostras curas, quarum materiam
suppeditasti JPSE, in amicitia nunquam in-
terruptæ signum accipere dignaberis. Va-
le! Dabam Effendiæ, idibus Martii 1773.

TRACTATUS
DE
JCTERO SPASMODICO
JNFANTUM
ANNI 1772.

ICTERO SPASMODICO

Actum quidem agere, et Jliada post
Homerum scribere videbor, de *Ictero*
jam dissertaturus; dum Medicorum pri-
mos, *Boerhaavium* ejusque non minus
celebrem discipulum, rivalem, et com-
mentatorem L. B. *Srietenium*, pluresque
alios non minorum nominum nostri
ævi viros, in exornanda hac sparta ha-
buerim antecessores. Qui quicquid ex
locupletissimo priseorum Medicorum pe-

nu,

nu, ex multiplici et annosa experientia,
 fultoque his casto ratiocinio, ad deter-
 minandas multifarias hujus morbi et ab-
 strusas saepe matrices, ad erendum ver-
 spellem ejus genium, ad superstruen-
 dam omnibus his medendi methodum,
 pro causarum differentia longe diversissi-
 mam, scitu posteris necessarium put-
 rent, improbo longoque labore conges-
 ferint, themaque hoc exhaferint penitus.

Meruerunt omnino Viri hi universa-
 les vastissima sua eruditione, rerumque
 peritia, utilissimisque suis, quibus sotē-

riam artem locupletarunt, inventis, non
monumenta solum honorifica publica,
sed perenniores omni ære et marmore
laudes, gratiasque immortales, ob singu-
larem et inimitabilem sane in perscrutandis,
describendis, renuntiandis, curandisque
morbis, acribeiam. Supererant tamen adhuc bene multa, quorum
cognitio intimior servata nostro saeculo
fuerat; supererunt longe plurima, quo-
rum inventio seros demum nepotes ma-
nebit. Erunt quæ eruentur nunquam.
Multum profecto medicinæ hodiernæ
practici.

practicæ lucis affuderunt epidemici, quibus jam ab aliquot retro annis premimur, et maligni morbi. Omnem hi medicantium attentionem, industriam, assiduitatem, omneque ingenii acumen provocarunt, ad detegendas flagellorum hujusmodi publicorum absconditas causas, corumque genium plane singularem; ad explicandam complicatissimorum inter se symptomatum ex causa detecta rationem, ferendaque ex collatis his firma et stabilia prognostica.

Nec defuere, qui suo ipsorum vita-

periculo, diu noctique circa ægrotorum
lectulos affidue versantes, et ad minu-
tissima quævis attenti tandem ad perno-
scendam veram substrati morbi indolem,
dignoscendasque varias, in quas indu-
re se solent, formas, herculeo labore per-
venerint, dulcissimosque inde pro salu-
te publica tulerint et nunquam inter-
morituros fructus. Illustris hæc semita
est, in qua *Sydenhamus*, *Pringle*, *Hux-
ham*, *Forbergil*, *Monro*, *Baldinger*, *Hir-
schel*, *Strack*, *Tiffot*, *Zimmermann*, *Als-
hon*, *Benvinuto*, *Sarcone*, *Torti*, aliique
plures.

plures, tantam sibi conquisiverunt glo-
riam, laureasque reportarunt, post sœcu-
la non emarcituras.

Id præterea utilitatis arti medicæ fa-
ce præbent morbi epidemici, ut ad per-
vestigandam et illustrandam illorum quo-
que morborum naturam, cum quibus vel
con junguntur, vel ex quibus emergunt,
vel in quos transeunt, multum subinde
conferant; novosque sic causarum fon-
tes aperiendo, amplum simile adhiben-
dorum cum fructu remediorum, antea
vel ignoratorum, vel saltem neglecto-

F 4 rum

rum monstrant campum. Quid, quod,
quum epidemiarum tempore plures si-
mul, variae aetatis, constitutionis, tem-
peramenti, vitaque ante actae homines,
ex eodem morbo decumbant; medico
quoque observatori sufficiens inde subo-
riatur occasio in abstrusissimas morbi
sedes inquirendi, et ex collatis inter se
tot agrotantium symptomatibus, aliquid
certi definiendi.

Jdem omnino circa praesentem, cu-
jus historiam iam molior, morbum, ob-
tinuit. Icterus erat singularis, intermis-

tens

 tens, periodicus, tenella, irritabiliaque
 præ aliis corpora maxime invadens, e-
 omnibus, quæ alias huic morbo opponi fo-
 lebant remediis, resolventibus, aperien-
 tibus, evacuantibus, non solum non ce-
 dens; sed ab adhibitis his, licet lenissi-
 mis, manifesse auctus; cuius tamen
 naturam et causas solas hic status
 epidemicus, prægressusque mor-
 bus tandem prodidit; postquam
 et medicantium et ægrotos
 rum patientiam diu satis
 tentasset.

HISTORIA MORBI.

Post febres mali moris biliosas, liquida corporis humani satis cito in putredinem solventes, astivo tempore furentes, adventante autumno tussis quedam stomachalis, ex convulsivarum classe, quam pro catharrali, ab ingruentibus iam variis atmosphæræ mutationibus, vulgus habebat; quamque post febres biliosas prægressas, non infrequentem *Huxhamius* (a) notat, infantes maxime adorier.

(a) *Observationes de aëre et morbis epidemicis ab Anno 1728 ad 1737 Plymouthi factæ.*

adoriebatur; cui post unum alterumve
paroxysmum, subinde tardius, dolores
fese jungebant insimi ventris atroces,
colici, cum totius corporis rigore. Hi
sensim ab inferioribus adscendentes in
cardialgiam desinebant vehementissimam,
ad mentis alienationes, artuumque spa-
simodicos motus non raro pertingentem.
Brevi post pectoris constrictio asthmati-
ca, respirationis difficultas et ominosa
præcordiorum anxietas succedebant, cum
pulsu parvo, contracto, tardo, et in-
termittente. Omnibus his, nisi scenam

prius

prius clauderet subitanea mors, socium
fæse præstabat *Icterus*, oculi albugineam,
omnemqne cutim fœda aurigine tingens;
deoppilantibus quibuscunque, bilemque
spissiorem fundentibus remediis, appro-
priatissimis, inobedientissimus; a purgan-
tibus, vomitoriis, aliisque in tussi sto-
machali efficacibus alioquin et activis re-
mediis, insigniter auctus, post solutum
paroxysmum in principio brevi cessans,
dein diutius superstes, tandem pertina-
cissimus. Quibusdam dysuria accede-
bat; stranguria aliis, perquam molesta;
prodi-

—

prodiensque guttatum lotium tenue, de-
color et aquosum erat. Fæces alvinæ, siccæ,
gryscæ, in scybalia rotunda, parva,
caprina, formatæ, excernebantur. Sudor
profusus, alvique et urinæ profluvium
largum, quemlibet paroxysmum, semel,
bis vel ter in die invadentem, solves-
bat. Ingens hoc tempore pusionum gressu-
libitinæ cessit; præsertim e gente rustica,
quæ non nisi conclamatis jam ægri res-
bus, auxilia adhibere solet; morte me-
dicationen præveniente.

Sæculum effluxit, quum hujus generis

} Icte.

*Icterus Angliam quoque infestaret, aper-
te spasmodicus, post colicam biliosam
spuriam, subjecta mollia, debilia, irri-
tabilia, infantilia, fœminina hysterica
et masculina hypochondriaca, præ aliis
invadens; similiter periodicus, ab o-
mnibus aperientibus evacuantibus, ipsa
venæctione, quin ab enematibus, vel
blandissimis graviter exasperatus, per
emollientia sola, uti et Essendienſis no-
ſter, tractandus. Descripsit epidemiam
hanc annorum 1670, 1671 & 1672
fulgentissimum Britanniæ lumen et Len-
dinens.*

dinenſium decus, inter observatores pra-
cticos ex accuratissimis, *Sydenhamus Sect.*

IV. Cap. VII. p. 213. Huic in sequen-
tibus historiam febrium continuarum
epidemicarum a. 1674 & 1675 fævien-
tium subjungit; quas, deposita ad inte-
stinalem tubum materia morbosa, super-
veniens diarhœa critice judicabat; qui-
bus autem, si aëri externo frigidiori se-
ſe nimis exponerent ægri, *icterus* ordi-
narie accedebat.

Ncque singulares vel rari casus illi
ſunt, ubi morbis epidemicis ſecius adeſt

icterus.

icterus. Plura apud observatores presentant hujus rei exempla. Celebriora hic nominabo. In febre illa epidemica, quae Gandavum anno 1742 vastabat, post ventriculi et abdominis dolores acutissimos, biliosamque diarrhoeam, icterum ubique praesentem notavit cl. *Home* (b) Icteri cum morbis epidemicis Moguntinis annorum 1754 & 1755 conjuncti historiam nobis dedit cl. *Strack* (c) Morbo illo epidemicō mucoso, anno 1761 men-

(b) *Medical Facts and experiments by Francis Home Edimb. 1760.*

(c) *Acta Academ. Mogunt. Scient. util. Tom. I. pag. 320.*

mens. Mart, quem cl. Ræderer cum *Wa-*
glero describunt, icterus non minus so-
 lennis fuit, quam epidemiac illæ Götting-
 ensi, quam cl. *Riepenhausen* exhibuit,
 ubi, post febres petechiales emergens, in
 febrem intermittentem malignam transit.
 In morbis biliosis, castrensis, remit-
 tentibus, post atroces ventriculi dolores,
 naufeas, regium eundem hunc ex spa-
 smodicorum genere morbum familiarem
 notat cl. *Pringle* (d). Tertiana duplicæ
 epidemicæ, cum vomitu perpetuo, do-

G lori-

(d) Beobachtungen über die Krankhei-
 ten einer Arme Th. 3 Cap. 4.

febris colicis, copiosisque dejectionibus
biliosis junctæ, adsoiciatum icterum fu-
isse memorat cl. *Mæring* (e). Arquatum
hunc morbum, dysenteriæ putridæ, co-
niis, quæ anno 1766 Lusitaniae dabantur,
auxiliaticibus, epidemicæ, ubivis
supervenientem, descripsit cl. *Chrif.*
Douglas. Similiter et icterum febribus
illis epidemicis malignis, quæ Vratislaviam
sub finem clapsi saeculi depopula-
bantur, solum ubique observavit el.

Helwick

(e) *Commenc. Norimberg. Anno 1736*
Hebd. III. art 2. it. Anno 1737 Hebd. 22.

Helewich (f). Ut jam de aliis in præsen-
tia taceam. Maxime tamen notandum,
omnia, quotquot a Medicis secta sunt de-
functorum ex morbis his ictericis cada-
vera, nullum unquam exhibuisse vel he-
patis vel cystidis felleæ aut ductuum bili-
ariorum visibile vitium. Hinc solam cy-
stidis ejusque excretorii ducis stricturam
spasmodico convulsivam, effluxum bilis
in duodenum præpedientem, icteros hos
unice produxisse manifesto constat. Ob-
tinuit idem in nostra epidemia. Percur-

G 2 re,

(f) Historia morborum, qui annis 1699,
1700, 1701 & 1702 Vratislaviæ
graſſati ſunt p. 14.

re, si liber, multiplices ictero generando ministrantes causas morbosas, earumque symptomata; confer hæc ad morbum nostrum singula. Nullam profecto ex omnibus his ad præsentem casum referri posse, videbis. Iustrabimus præcipuas.

Cholopoieseos instrumentum princeps hepatis est; hoc ergo præter naturam morbose affecto, universum quoque secretorium bilis opus impediri, turbari, et interrumpi necessum est. Restitabundus ergo, quæ segregari a sanguine secundum naturam debuissent, elementa oleosa, sanguinea, et

lina,

lina, quæ prima constituunt fellis utriusque
 stamina, recedet a sana sua crassi
 et solvetur hoc sapone sanguis, nasceretur
 eacochymia biliosa, fiet icterus. Quem
 presso pede generalis humorum putrefactio sequetur.

Plura sunt hepatis vitia, ictero producendo apta. Inflammatio huius visceris vera morbus quidem rarer est, quam vulgo creditur; veram ergo hepatis phlegmonem, si non ad non entia, saltem ad rarissime contingentia refert *Frid. Hoffmannus* (g) Hæc autem inflammatio
 (g) Oper. pathol. pract. Dec. I. Diff. §.
 G 3

tio si magna et profunda fuerit, ipsumque hepatis parenchyma occupaverit, icterum generat. Levis, in extima quædam hepatis parte enata, vel superficiæ solum inflammatio, quam erysipelatosam vocant, ad biliaria vasa non pertingens, icterum nunquam producit per se, quantacunque etiam in corpore ciebat symptomata. Sed si ad causas et symptomata attendamus, hepatitidem veram tam antecedentia, quam comitantia, quæ cl. Boerhaavius enumerat (h), nullum ex his in ictero nostro obtinuit.

Scirps.

(h) Aphorism. §. 916. sequ.

Cirrhusum sape fit hepar et in lapi-
 deam fere indurescit soliditatem, sic, ut
 non officio cholopoieseos solum defungi
 cest vitiatum in fabrica sua organica
 hoc viscus, sed ut mole quoque enor-
 me partes sibi appositas comprimat, va-
 saque sic biliaria arctando auriginens
 producat. Varia vitiati hoc modo hepa-
 tis exempla *Bonetus* notavit in Anatol-
 iæ practicæ tomo secundo, libro ter-
 tio, sect. 16. obs. 3 et 4. Nec non *Ve-*
falius in data ad *Ioachimum Roelanus* epi-
 stola, quæ in Operum tomo secunde

pag. 674 habetur (i)

Frequens non minus est hepatis abscessus, morbus in suis principiis sape difficultis cognitionis, totum nonnunquam hoc viscus adeo despascens, ut non nisi foccus coriaceus, pus tetterimum continens, a tota ejus substantia superficit. Vidi ipse plura hujusmodi in sectis caderibus exempla, aliaque notarunt præter Bonetum jam citatum, cl. Bianchi, Fas-

reflus

(i) Conferri huic poterit cl. Van Swieten Comm. ad Aph. Boerhaavii Tom. 3. §. 946; pertinetque huc Hippocratis aph. 42, sect. 6. aph. 64. sect. 4. it, coac. prænot. art. 122.

*refus, Bartholinus, Coiterus, pluresque
alii. Regium vero morbum ex destru-
cto sic in universum viscere hoc princi-
pe cholopoietico nasci, et quidem pessi-
mi moris, nullius, credo, indiget pro-
bationis. Periodicum ex tali hepatis la-
be icterum productum recensuit in A-
ctis Edimburgensibus James Dundas (k)*

Tolluntur aliquando in ingentes va-
rices vasa hepatis sanguifera, venosa,
Morrone, Bianchi, Vesalio, Boneto, ali-

G 5 isque

(k) Tom. 2. art. 29. Referendus huic
erit Hippocratis aph. 45. sect. 7 ut
et coac. prænot. art. 45 I.

isque testibus. Hi pariter organa bilis
secretoria sibi vicina comprimendo, co-
rumque functionem impediendo, mor-
bum regium efficiunt. Idem fieri potest
per infarctus, (quos ab atonia hepatis ejus-
que debilitate morbosa maxime nasci
contendit *Fr. Hoffmannus*) (1) systema-
tis vasorum hepaticorum a materia gy-
psea (m) steatomatosa (n) et calculosa
factos. Notandum tamen, corpora hac
pere-

- (1) Med. rat. system. Tom. III. sect. I.
cap. 4. §. 39.
(m) vid. Acta. N. C. Tom. 2. obs. 176
(n) *Glissonii Anat. hepat.* cap. 8. it.
Columbus lib. 15.

peregrina, quorum in ipso hepatis pa-
renchymate præsentiam oculati testes pro-
bant *Camenicenus* in epistola ad *Matti-
olum*, *Dodonæus* et alii, ieterum tum
demum producere, si in pororum bila-
ticerum vicinia consederint, eosque vel
mole vel pondere suo compreßerint.
Hujusmodi casus legi possunt apud *Co-
lumbum*, *Glissonium*, *Fallopium*, ab *Heer*,
Reverborsium, *Riedlinum*, *Peucerum*,
aliosque plures.

Alius ex his infarctibus sequitur icte-
to insanabili producendo commodus he-

patis

patis morbus. Obstructis nempe a ma-
teria qualicunque oppilante vasculis bi-
lis secretoriis, dilatabuntur (quod ubi,
que fieri solet) præter naturam vicini
venæ portarum rami liberi, promptissime
ergo effluet delatus ad hoc viscus san-
guis. Collabentur infarcta non solum,
sed alia quoque lateralia hepatis minima
vasa. Concrecent priora cum materia,
quam sinu fovent, obstruente; alia per
applicatas ad se invicem pariētes. Mi-
nuitur ergo mole hepar, fit aridum,
exsiccum, instarque corii durum. De-
structa

structa ergo machina, filebit bilificatio,
 restabit in massa humorum ex his seque-
 strandum fel, nasceretur icterus pessimus.
 Vedit hanc arquati morbi causam in se-
 cto cadavere *Swierensis*. Productum a si-
 mili hepatis deturpatione solenni icterum
 memorat in Historia Academiæ Regia
 Scientiarum *Ds Verney junior*, parlemen-
 que casum describit in observationibus
 suis *Tulpius*.

Gliscunt nonnunquam per choledo-
 chum ductum vermes ipsamque hepatis
 substantiam intrant. Celebrem historiam
 vermis,

vermis, hepar sic ingressi, illud depa-
scens et dein per eandem viam rursus
egressi, atrocissimorum symptomatum
ipsiusque mortis causæ cl. Bond tradit
(o). Alia insuper hepatis parenchyma
inhabitantium vermium exempla memo-
riæ prodiderunt Bianchi, Ruyseb, Bid-
loo, reperitque lumbricum, qui perefa
hepatis substantia, capite suo, usque
ad vestientem externam huius visceris,
in gibba ejus parte, membranam pene-
traverat Galenus Wierus. Publicavit ob-
serva-
(o) Medical Observations and Inquiri-
es vol. I. art. 9. p. 68.

~~decorative line~~

ervationem hanc *Johannes Wierus, Galen*
pater (p); legique circa hæc apprime
meretur cl. *Pallas* *Dissert.* de infestis
viventibus intra viventia, nec non cl.
van Doevert *Diff.* *inaug.* de vermicibus
intestinalibus hominum.

Contingit quandoque ut materia que-
dam purulenta, ichorosa, apostematica
per metastasis ad hepar deferatur, ibi
que pro sua indole diversa producat et
fontica sæpe mala, inter quæ non raro
icterus. Exemplum vidi ipse. Obtinere
autem

(p) vid. oper. omn. p. 316. §. 5.

autein ex recentis his icteri causis in
nostro morbo omnino nullam, cuilibet
me non monente patebit.

Pergimus ad cystidem felleam. Varias
et hæc quoque, si quoad organicam su-
am structuram a statu naturali fano re-
cesserit, morbi arcuati causas largiri po-
test, dum vel inflammatur (q) vel ab-
cedit (r) vel extenditur ultra tonum.
Fieri hoc observata docent numerosa lau-
dati

(q) *Sabatier* Dissert. de calculis felleis
Monspelii habitæ 1758. p. 74. cl. Au-
ctor morbum hunc *cystidem* vocat.

(r) *Pommé fils*, vid. Journal de Medeci-
ne Tom. 10. p. 432. item *Guettard*
Histoire de l' Acad. Royale des scienc-
es a. 1759.

dati jam *Sabatieri*, celebrisque *Gibsoni*,
 qui receptaculi biliosi hydrope in A-
 ctis Edimburgensibus describit (s). Vesca-
 lius in Martello cystidem felleam duo-
 rum pugnorum magnitudinis invenit.
 Naturali sextuplo maiorem illam vidit
Zwingerus; magnusque *Swietenius* in
 Commentariis ad aphorismos Boerhavii
 § 935 foeminæ ictericæ exemplum pro-
 fert, in qua cystidis felleæ fundus ad os
 ilium usque pertingebat. Similem præter-
 ea extense in ingentem molem vesicæ

H bili-

(s) Tom. 2. art. 30.

biliaria ab humore pituitoso casum nar-
rat *Du Verney*, Hist. de l' Acad. Royale
des Sciences anno 1701. Impeditur
non solum a præternaturali hac cystidis
extensione liber bilis ab hepate in cysti-
dem transitus, sed idem in vesica quo-
que fellea obtinet, quod in vesica uri-
naria fieri solenne est; claudi nempe ve-
sicae collum tanto arctius, quanto magis
extenditur vesica. Quid, quod ipsum tale
vas membranaceum, ultra tonum disten-
tum, contractilem suam amittat cum elas-

tere

tere vim (t) nesciumque arctari tandem
 ab affluente continuo liquido necessario
 rumpetur, suaque contenta effundet in
 eavum vicinum cum eventu lethali. De-
 generem in cartilagineam, immo osseam
 substantiam, cystidem, icteri lethalis cau-
 sam *Rhodini* vidit (u). A callositate ves-
 culae felleæ, quæ ex observationibus cl.
Morgagni, *Boneti*, *Wepferi*, aliorumque
 ut plurimum ab attritu illo oritur, quem
 contenti in cavo cystidis calculi produ-
 H 2 cunt,
 (t) vid. *Halleri* instit. physiolog. Tom.
 6. tit. *Hepar.* it. *Morgagni* Epist. anat.
 med. 37. art. 14. nec non *Galenii* de
 loc. affect. lib. 5. cap. 7.
 (u) Cent. 3. obs. 96. et cent. II. obs. 3.

eunt, ictericiam in matrona nobili Pa-
tavina natam memorat cl. *Morgagni* (v).

Excrecentias peregrinas fungosas in his
locis, icteri insanabilis fonticas causas,
in sectis cadaveribus detexit citatus idem
Morgagni et præter hunc *Donatus*, Ni-
colus, (w) aliique.

Calculos in cystide fellea nasci res ra-
ra non est. Adeant, qui horum exem-
pla legere cupiunt, observatores ipsos,
Ruy-

(v) De causis et sedibus morborum lib.
3. Epist. 30. art. 7. et Epist. 36. art.
2. Alia exempla prostant in A. N. C.
Tom. 4. obs. 140. et in *Bezoldi* Diff.
de cholelitho. Argentor. 1725.

(w) Sect. 5. cap. 2. art. 3.

Rayschium (x) *Störkium* (y) *Hoffmannum* (z) *Henry* (a) *Storchium* (b) *Menzelium* (c) *de Blegni* (d) *Bartolatum* (e) *alios.* Quin ipsis vesicæ biliariae tunicis internidulatos hos referunt *Ellerus, Morgagni, Galeatus.* Calculi H 3 autem

(x) Obs. anat. 24. p. 25.

(y) Ann. medic. I. pag. 126

(z) Med. rat. system. Tom. 4. sect. 2. cap. 3. obs. I.

(a) Recueil periodique d' observations de Medecine par Msr. van der Monde Tom. 7. m. Nov.

(b) Commerc. lit. Norimb. ann. 1735 hebdom. 50. n. 4.

(c) Ephem. Nat. Curios. Dec. 1. Ann. 9. obs. 181.

(d) Zodiac. Med. Gall. Ann. I. Epist. 4. obs. 7. Epist. 5. obs. 8.

(e) v. Rhodius cent. 3. obs. 2.

autem hi, quamdiu tranquilli in situ
suo primitivo permanent, neque exitum
per choledochum ductum moliuntur,
sine ictero ~~in~~sequente vel alio ullo fa-
nitatis dispendio per longos annos in
corpore hæcere possunt, testibus cl. Le-
mery, Stiebero, Hoffmanno, Roncallio,
Hallero, Galeario, Themelio, Valsalva,
Vatero, Morgagno, Ettmullero, Valis-
zaro, Riedlino, Scultero, Mortono, Pech-
lino, Reverhorstio. In cadavere viri se-
nis, qui nunquam ictero laboraverat,
tres calculos, magnitudine nucis avel-

lang

lanae maioris, quadrangulares, in cystis
de fellea invenit clar. *Hannes.* Ast si-
mul ac relicto natali loco ingressum in
canalem angustiorem tentant hi calculi,
angulisque suis, quos habere solent, acu-
tis, teneras cystidis internas tunicas vel-
licare incipiunt, regium morbum pro-
ducunt (f).

Singulare præterea et mirandum pro-
fecto in fellis cystide phænomenon,
icteri

(f) *Zach. Vogel Anatomische, Chirur-*
gische und Medicinische Beobachtun-
gen. Störck Ann. med. 1. p. 150. In
hoc casu intima ipsorum ossium sub-
stantia intensa flavedine tincta obser-
vabatur.

icteri non insolita causa, vermes sunt;
infecta, quibus amara omnia inimicissi-
ma esse novimus et ad quæ necanda ipsa
animali bile non raro utimur. Hæc in-
terdum in ipso hoc bilis promtuario di-
versari, ibi nidulari, bene valere, cre-
scere et augeri videmus. Ferunt casus
hujusmodi *Ephemerides Naturæ Curioso-*
rum (g). Notat idem ex observatione
Galeni Wieri (h) *Fabrichius Hildanus* (i)

tri-

(g) Decad. 2. art. 7. obs. 16.

(h) vid. Epist. ad *Hildanum* Düffel-
dorpii 16. Junii. 1602.

(i) Observ. chirurg. observ. 60. p. 61.

trigamque hospitum hujusmodi peregrinorum simul in vase hoc biliaro detectam memorant *Commentaria Lipsiensia* (k). Producunt regium morbum vermes, dum vel sub ingressum suum in ductu choledoco harentes bilis in duodenum iter claudunt; vel dum actu in cystide habitantes rostro suo internas huius receptaculi parietes irritando stricturas harum partium spasticas excitant.

Omnes hi ordine jam nominati he-

H 5 patis

(k) Tom. 14. part. 4. p. 664. in not.

patis cystidisque felleæ morbi icterum
licet singuli producere possint, non ta-
men ubique illum progenerant (Testari
hic *Gibsonum*, *Morgagnum* et *Peterman-*
num sufficiet) Verum si morbus simul
accedat excretoriū communis biliarii du-
ctus et promptius et citius producitur fla-
vus hic morbus. Nominabimus primari-
os ejus morbos, inquisituri dein, num
ex his icterus epidemicus noster produ-
ci potuerit.

Phlegmone coripi posse excretorium
bilis communem ductum, vel ex ipsa
eius

eius fabrica, quam admodum valculosam et nerveam nactus est, sponte patet. Hinc, quum tumere parti cuiusque inflammatæ solenne sit, tumens attem in membranis suis quilibet canalis notabiliter angustetur, apparet clare, retardatam sic a canali suo præter natum coartato in itinere, exitu prohibtam, redditamque humoribus reliquis billem, icterum satis cito producturam.

Aliæ præter hæc sunt et multifariæ, quæ ductum hunc biliferum vel arctare, vel claudere omnino possunt, car-

erpende dilatatioñem fistulae

figit

ſe. Tophis obturatum hunc ductum *Ben-*
nerus vidit (1). Ex crescentias fungosas
canalem hunc præter naturam omnino
claudentes cum ictero in sequente lethali
Nicolus observavit, similesque notavit
insuperabiles auriginis causas in adver-
ſariis anatomicis *Morgagni*, *Albucaſes* et
Donatus (m). Occalluitſe hunc ductum,
clausum totum, natamque inde icterici-
am lethalem vidit in ſenatore Veneto

Mauro-

(1) *Theatrum tabidorum*, exercitat. 20.

p. 54. et 55.

(m) *De med. hist. mirab.* lib. 5. cap. 3.

Mauroceno Aurelius Pallazzoli (n). Con-
cretum hunc canalem communem ostendit
tentamina medica Anglica (o) oc-
clusumque eundem a calculo cystico de-
prehendit Störck (p). Exsiccatum o-
mnia, chordæque musicæ similem hunc
meatum observavit cum Rolfincio (q)
Argenterius (r) Ab intusfusceptione seu

mutio

(n) Annot; a *Cathario Zeno*, additis ad
 vitam *Mauroceni*, a *Nicol. Craffo* con-
 scriptam.

(o) *Medical Effay*. Tom. 2. no. 21.
 pag. 310.

(p) In *Anno medico I.* jam citato.

(q) *Epitome cur. lib. 3. cap. 8.*

(r) *Lib. 4. aphor. 2.*

mutuo ingressu choledochum ductum
firmiter occlusum natumque inde iete-
rum pertinacissimum lethalem *Job van*
Meekern in observationibus suis notavit.
Compressum ab hydatidibus, cystidi, ejus-
que ductui accretis, eundem hunc cana-
lem *Valsalva* refert, idemque memorant
Acta Academiae Scientiarum Petropolitanae.
Lumbricum verum teretem, ipsum cho-
ledochum ductum occupantem, in ca-
davere foeminino vidit cl. *Hannes.* Per-
foraverat hic hepaticum bilis ductum,
rostroque suo per factum vulnus pro-
minebat,

minebat, dum interim cauda sua in
duodeno adhuc haberet. Apud infantem,
ex febre ardente, variis stipata sympto-
matibus, mortuum, cui tumidum fuerat
hypochondrium dextrum, simulque fa-
cies atque oculi flavedine tincti, ma-
gnum in ductu hoc lumbricum repertum
fuisse in cl. Lieuraudii Historia anatomi-
co-medica, quam cl. Portal edidit suis.
que observationibus auxit, legitur (s).
Observaverunt in ductibus biliaris ha-
rentes lumbricos plures alii Medici illu-
stres.

(s) Tom. I. pag. 210.

stres. Ramo hepatici ductus incuneata
hæc infecta vidit cl. *Pallas*. *Lumbricum*
spithamam longum in choledocho cana-
li detexit laudatus jam *Galenus Wierus*,
Einos in hepatico et cystico ductu inve-
nit cl. *Nebel*, siuasque observationes *A-*
cis Naturae Curiosorum Tom. V. obs. 112.
inferuit. Similis insuper viñorum in cho-
ledocho ductu lumbricorum historia ha-
betur in *Ephem. Nat. Curios. Dec.* I.
ann. I. obs. 50.

En rursus integrum caesarum ictero
generando aptissimarum nubem! Perio-
dicum

dicum nonnullæ ex his icterum creant,
 ut lumbrici, phlegmone, calculi, simul-
 que dolores creant enormes, vomitus,
 febres, convulsiones, aliaque dira sym-
 ptomata, qualia et epidemium nostrum
 morbum concomitata ex parte fuisse, su-
 pra monuimus. Omnes autem periodi-
 cas morbi arquati species a calculis vesi-
 cæ felleæ derivandas et insanabiles renun-
 ciandas, uti hoc *Baglivio*, *Valisnero*,
Scheffelio, ipsoque *Swietenio* (t) credere
 libet, nimium fortasse foret.

I Quod

(t) Comment ad aphor. *Boerhaavii*, Tom.
3. pag. 134.

Quod si vero dolorum in morbo nostro
sensationem stringentem, convulsi-
vam, eorum ab infimo ventre ortum
progressum ad superiora, transitum ad
ventriculum et cardiam, præcipitem mor-
bi absque prægressa alia externa mani-
festa causa invasionem, summanni statim
violentiam, celerem subinde fugam, es-
subitum paroxysmi recursum, cum do-
loribus a calculo felleo, meatui, chole-
docho impacto, nascentibus compare-
mus, qui scindentes et laciniantes esse
qui sedem in hypochondrio dextro fixam

occupare, qui per gradus ad summam violentiam, absque ulla symptomatum remissione augeri, quinimo ad dorsum, scapulas ipsumque jugulum diffundi (u), nausea tandem vomitibusque gravissimis, ad ileum nonnunquam accedentibus, stiperari solent, patet facile, ex calculis talibus, qui præter hæc senio, quam tenebris ætatibus, filiiores esse observantur (v), morbum hunc progenitum non fuisse. Conferri pro distinctione colicorum dolorum ab iis, qui a calculo cystico

I 2 cientur,

(u) Bezoeld differt, cit.

(v) van Swieten l. c. p. 132.

cientur, omnino hic meretur **Tractatus**
ille, quem Anglico sermone *de concre-*
zionibus biliosis scripsit cl. *Coe* (w). Cy-
stidis vero affectiones ab hepatis phleg-
mone vel abscessu dignoscere docuit o-
ptime *Petitus* (x).

Neque et propter febris inflammatoria
absentiam, pulsusque in nostro morbo
tardum, parvum et contractum de phleg-
mone organorum biliariorum vel cogi-
tare licet; uti nec de aliis, vel cysti-

dis

(w) cap. 3. p. 142.

(x) Memoires de l' Academie de chirur-
gie Tom. I.

dis ipsius, vel ductus ejus excretorii de-
figurationibus, quæ omnes chronicis po-
tius morbis producendis aptiores judi-
cantur.

Aliam regii morbi causam ipsa bilis
præbet, a fana et naturali sua crassi rece-
dens. Fertilissima hæc icteri mater est,
diversasque producit, pro vario corru-
ptionis suæ gradu, hujus morbi species,
periculosas omnes, longas et difficilis se-
nationis. Sed quum in substrato casu
nullum præcesserit organorum bili pa-
randæ sacrorum notabile vitium, nullum

vel chylificationis vel nutritionis laſie signum, nulla circuli humorum per abdomen interrupti vel remotissima nota, nulla denique illorum, quæ a bile morbos acri, viscida, putri, flava, exusta, humoribus reliquis vel affusa, vel ductus proprios obturante, in actiones vitales, animales vel naturales redundare solent, dannorum, per sua signa ceteroquin facile detegendorum minima suspicio, ideo et hanc quoque in nostro morbo insontem merito renunciamus. Confirmavit hoc insuper frustaneus re-

mediorum

mediorum resolventium, aperientium,
bilemque spissam fundentium, sub varie
forma adhibitorum, usus.

Una superest bilis prava constitutio,
ad nostrum casum fortassis referenda, do-
lorum atrocium, colicorum, spasmodi-
corum, diarrhoeæ biliosæ, convulsionum,
morbique arquati interdum causa; te-
nuitas bilis morbosa. Solvitur nonnunquam
a veneno, miasmate nocivo, febre in-
tensa, tabo putrido, vel ab organorum
cholopoieticorum, vasorumque cystidis
absorbentium labe bilis, tantamque ac-

I 4 quirit

quirit tenuitateim, ut ipso fero dilutior
(y) a vase suo non coercenda, vel dif-
fluat in vasa vicina lymphatica, siveque
sanguini admisceatur, vel per poros cy-
stidis transsudet (z) appositaque sibi in-
testina acri suo et mordaci stimulo irri-
tet, ad spasmos provocet, variaque sic
produ-

(y) *Regn. de Graaf* de succo pancer.
cap. 8. *Godart* journal de medicine
T. 18. mens. apr. 1763.

(z) *Tulpiae obs.* lib. 2. cap. 27. *de Haen*
Rat. med. tom. 10. p. 31. Ipsa abdo-
minis externa integumenta a bile per
poros cystidis colata croceo colore in-
terdum tingi notant *Misc. Nat. Cur.*
Dec. 2. ann. 1672. *obs.* 100. *Rever-
horst* de motu bilis § 25.

producat ex his progerminantia mala,
ſæpe fatalia. Rodit hæc in abdomen ef-
fusa bilis non ſolum externas intestino-
rum membranas, teste Hoffmanno (a)
easque ad putredinem cito disponit, cu-
ius rei exemplum *Ephemerides physico
medicæ Germanicæ ann. 3. obs. 100 ex*
relatione Fribenii exhibent; ſed resorpta
quoque et in cavum intestinorum iſum
penetrans corrupta eo gradu bilis gravis.

(a) Oper. tom. 5. cap. 3. obs. 3. p.
278.

sima ibi producit symptoma (b); san-
guini autem affusa affectiones creat,
morte ut plurimum terminandas. Sola
nobis hic exemplo sit icterica, insulis
Caribæis zonæque torridæ endemicæ fe-
bris, maligna, maximeque perniciosa,
Anglis *the yellow fever* dicta. Hæc testi-
bus cl. *Markittrick*, *William Hillary*,
Huck, *Linning*, a soluta in putrilaginem
et admixta humoribus reliquis bile na-
scitur. Quanta hic totius microcosmi
pertur-

(b) *Guettard* in Comment. Acad. Sci-
ent. Paris. 1759. *Stalpart van der*
Wiel. cent I. obs. 47. p. m. 204.
conf. v. *Swieten* comment T. 3. p. 97

 perturbatio! quam præceps destructio!
quæ symptomatum ferocia! Perlegisse
non poenitebit *Job. Moultrie* Dissertati-
onem de febre maligna biliosa Americæ
a cl. *Baldingero* de novo editam. Neque
mirum; adeo nocivam enim soluta sic,
præsertim a putredine, bilis naturam in-
duere potest, ut præsentissimum anima-
libus venenum fiat. Refert exemplum
tale cl. *Morgagni* in libro de causis et
sedibus morborum per anatomen indi-
gatis Tom. 2., ubi non solum cultellus
bile hujusmodi madidus variis animali-

bus

bus lethalia intulit, quamvis cutim vix
penetraffent, vulnera, sed paucæ quo-
que guttulæ, pani instillatæ et ingestæ,
animal cito trucidaverunt. Notat idem
in institutionibus physiologicis *Hallerus.*

Tanta autem bilis a statu naturali aber-
ratio, quum absque notabili viscerum
prægressa labet, tam per propria sua si-
gna, quam per lesas exinde corporis fun-
ctiones diversas, facile dignoscenda, con-
tingere nequeat; horum autem omnium
in epidemico nostro morbo ne vestigi-
um quidem obtinuerit, et ex hac cau-

se

 a icterus noster neutiquam proxima
prodiit.

Restat alia adhuc morbi arquati, nec
infrequens omnino causa, monstrosa nem-
pe partium, cystidi felleæ et ductui cho-
ledocho vicinarum, configuratio præter-
naturalis, qua mole enormes ductum
bilis excretorium vel arcant, vel o-
mnino claudunt. Sic v. gr. ab extensione
intestini duodeni a flatibus interceptis et
compresso sic biliaro ductu icterum ge-
nitum *Sylvaticus* notat (c). Nec diffici-
lem hanc flatuum interceptionem alicui
(c) cent. 3. obs. 4.

visuram existimo, cui intestini duodeni ter
geminam reflexionem, recurvum ductum,
locumque, quem occupat, undique miro
modo circumscriptum ex anatome novisse
obtigit. Pauci ex anatomicis apocry-
phum hunc duodeni situm rite extricar-
verunt, sive ex neglectu, vel difficultate
rei factum fuerit, non inquiram. Hoc
solum hic notasse expedit, dignissimam
lectu et applausu illam dissertationem
esse, quam *de duodeno plurium malorum*
sede Hoffmannus dedit. Jcterus a pyloro
scirrhofo exitum bilis in duodenum pre-
pediente

pediente in *Actis Helvetiis* Tom. 5. le-
 gitur. A flatibus, intestinum colon dis-
 tendentibus ductumque choledochum
 arctantibus, ieteri exemplum tradidit
Bonetus (d). A pancreate scirrhoso eun-
 dem hunc morbum productum memo-
 rat *Thomas Bartholinus* (e) celebrisque
Galeazi (f). Ab ejusdem huius visceris
 infarctu morbum regium genitum refert
 citatus jam *Sepulch.* *Bonetus* (g). A ductu

pancrea-

(d) Sepulchret. anat. tit. de febr. lib. 4.

(e) in *Actis medicis ann. 1674-76*

(f) in commentariis Bononiensibus Tom.
4. art. 2.

(g) Sepulch. anat. tit. de vomitu lib. 4.

pancreatico, materia tophacea calculosa
oppleret et extenso sic, ut totum simul
choledochum ductum comprescerit, bi-
lisque effluxum omnino prohibuerit, icte-
rum natum ex demonstratione cl. Me-
ckelii recenset D. Koreff (h). A variis
lienis vitiis icterum generari docet Ve-
salius (i). A liene calculoso icterum vi-
dit cum Fontano (k) Bonetus (l), qui
et

(h) Diff. inaug. quæ theoreticam consi-
derationem icteri, novis quibusdam
causis simul superstructam, exhibit
Halæ 1758.

(i) De humani corporis fabrica lib. 5.
cap. 9.

(k) Respons. et cur. p. 90.

(l) Loc. sape cit. lib. 4. tit. de cachexia,

et a corrupto liene auriginem nasci ob-
servavit. A venarum mesentericarum in-
farcitu icterum productum narrat *Helmoij-*
sus. A glandulis induratis, ductum cy-
sticum comprimentibus, arcuati morbi
genesin describit laudatus jam *Bonetus*
(m). A scybalis duris, in intestinis, præ-
cipue colo, accumulatis, ductum cho-
ledocharium aliquando comprimi et fieri i-
cterum, censet cl. *Swietenius* (n). A tu-
more hydropico tubæ Fallopianae enor-
ami compressum excretorium bilis du-
K ctum

(m) loc. cit. tit. de febribus,

(n) Comin. in aphor. Boerhaavii § 918.

tum icterumque progenitum memorat
Dekkerus (o). Taceo plura alia notata
 ab observatoribus icterorum, a similibus
 causis natorum, exempla. Hoc unum so-
 lumi addam; nasci nonnunquam in gra-
 vidis ultimo gestationis tempore icterum,
 argente adeo partes abdominales sibi vi-
 cinas utero, ut compressus choledochus
 ductus bilis in duodenum viam interci-
 piat (p). Hæc autem auriginis species

statim

(o) Exercitat. pract. cap. 8. § 689.
 (p) van Swieten. I. c. p. 95. Hoffmann,
 Oper. Tom. 7. p. 374. Storch. 4. Me-
 dicinischer Jahrgang p. 231.

147

statim post exclusum in partu fœtum
sponte solvitur.

Omnia autem hæc et singula, quum
visceris ejusdam abdominalis deturpati-
onem solennem prægressam supponant,
in praesenti autem casu, ratione habita
morbi ejusque symptomatum, de labe
aliqua latente organica alicujus visceris,
uti sape jam monuimus, non constit,
hanc quoque causarum classem merito
præterimus, festinaturi ad aliam non mi-
nus fœcundam icteri matrem, spasmo-
dicam nempe partium bili vel segregan-

K 2

dx,

dæ, vel excernendæ destinatarum stri-
cturam.

Frequens hæc icteri causa, et frequen-
tior quam vulgo creditur. Mirum pro-
fecto, quod magni quoque artis nostræ
viri de hac ne quidem cogitaverint; poti-
us ingenia sua anxie torserint ad expli-
canda varia morbi regii symptomata;
quæ tamen ex spasmo partium deduxi-
sent et certius et facilius. Hæc illa icteri
causa est, quæ in cadaveribus hominum
ab hoc morbo extinctorum nullum si-
pe sui vestigium relinquit, visceraque
omnia

149

omnia exhibet sanissima, cuius phæno-
meni exempla plura memoriae prodide-
runt *Morgagni, Mangetti, Bonetus, Ga-*
ber (q).

Ut autem clarior lectori sim, nonnul-
la, quæ ad pleniorum mox dicendorum
intellec̄tum circa fabricam organorum
biliariorum scitu necessaria judico, pau-
cis hic exponam.

Secernitur in hepate singulari artificio
bilis. Hæc per vasa singularia, a veteri-

K 3 bus

(q) Miscell. philos. mathem. Tom. I.
ann. 1759. p. 75. Conf. Hoffmanni
oper. T. 7. c. 12. § 8.

*bus pori biliarii vocata. ductui hepatico,
ex prioribus composito, infunditur, per
quem sub *bilis hepaticæ* nomine vel re-
cta in duodenum abit, vel in cystidem
delabitur, ubi, loci calore fota particu-
lisque suis fluidioribus castrata, *bilem
cysticam* constituit, pariter duodeno de-
stinatam. Triplex ergo revera bilis erit,
hepatica pura, cystica pura, et quæ ex
utraque hac in choledoco mixta nasci-
tur, secundum naturam duodeno insun-
denda.*

*Cystis ipsa, inferiori concavæ hepatis
parti*

parti appensa, vas est membranaceum molle, extensile, pyriforme, ex basi vel fundo latiori in angustius collum definens, quod in *ductum cysticum* continuatur. Canalis hic aliquantum progressus ad *ductum hepaticum* accedit, cumque hoc conjunctis *ductum communem choledochum* format, duodeno inferendum.

Structuram vesiculae felleæ ductuum. que propriam quod attinet, similem illam nacti sunt cum duodeno, sed tenuiorem. Easdem numerant, iisdem usibus destinatas, tunicas, exteriorem com-

munem a peritonæo productam, muscicæ
arem alteram, ex fibris longitudinali-
bus, spiralibus et sese invicem varie de-
cussantibus compositam. Negat has cysti-
dis felleæ ductuumque biliariorum fibras
musculares in Dissertatione sua inaugu-
rali, quæ singularia quædam sistit, ad
vesicam felleam ejusque bilem spectantia
D. Lorentz, sententiam præceptoris sui,
Cassebohmii, forte fecutus. Vellem autem,
majore moderatione in defendenda hac,
ipsi autopsiæ contrariante thesi, effetusus,
virisque et candore et subtilitate anatomica

celebris pepercisset magis. Tunicam hanc
muscularem tertia excipit nervea seu
vasculosa, vasis omnium ordinum ditif-
sima. Quæ internam tandem superfici-
em tegit, quarta, villosa est, jugis varie-
gatis plexuosis, varie revolutis ita con-
cinne distincta, ut reticulata ab anato-
miciis vocari meruerit. Notandum ta-
men, tunicam hanc villosam in ipso
choledocco ductu teneriorem multo ob-
servari, quam in cystide ipsa.

Memorabilis profecto modus est, quo
choledochus hic ductus duodeno jungitur.

K 5 Simulac

Simulac ad primam circiter flexuram intestini ductus hic pertingit, externa statim ejus tunica tunicæ duodeni extimæ continuatur; quo facto muscularem alteram ab eodem hoc intestino similiter mutuat. Transeunt nempe a musculari tunica duodeni, quot ad formandam membranam muscularam cystidis ductuumque biliariorum requiruntur, fibræ, descendent ad ipsum vesicæ felleæ fundum, unde reduces in fibras musculares intestini denuo continuantur. Aliæ longitudinales duodeni musculares fibræ ab in-

vicem

vicem secedentes ductum ipsum intercipiunt, sinu fovent, plicamque istam formant, quæ in interna duodeni superficie, hic loci conspicua, ostiolum excretoriū hujus ductus velat, illudque, si a quacunque causa fibrae hæ tantantur, omnino claudit. A spiralibus intestini fibris muscularibus nonnullæ statim ipsi ductui choledoco impenduntur, ad imam cystidis basin producendæ; aliæ, ostiolum hujus ductus circumambientes, sphincteris officio prius funguntur, antequam cum sociis suis ductum communem intrent.

trent. Par omnino ratio est tunicarum reliquarum tam nerveo vasculosæ, quam villosæ. Continuantur etiam hæ in membranas ductus choledochi, eique ut et cystidi felleæ vasa sua et nervos communicant. Nacta tamen est cystis ejusque ductus ex hepate quoque tam vasa quam nervos.

Sufficient hæc pro nostro scopo. Vidi-
mus sensus instrumenta, nervos. Vidi-
mus et motus instrumenta, fibras copi-
osas musculares. Vidi-
mus partium mira-
bilēm nexum. Spastice ergo constringi
posse

posse partes jam memoratas, poros bili-
arios, ducrum hepaticum, cystidem fel-
iem ipsam, ductum cysticum, commu-
nemque choledochum canalem, vel sangu-
inas, vel conjunctim omnes, vel unam vel
alteram ex his, intactis reliquis, ex ante-
cedentibus manifesto constat. Neque de-
sunt natorum ex hac causa icterorum
exempla. Sic ab hepatis constrictione spa-
stica regium morbum a se visum afferit
Helwigius in historia morborum, qui
ab anno 1699 ad 1702 Vratislaviæ gra-
fati sunt. A spasmodica capsulae *Gliffoni*.

anc

ane strictura icterum productum notant

Commentaria Norimbergensia ann. 1733

hebd. 2. (r). A contracto per spastum
ductu cystico arquatum morbum *Veslin-*
giius vidit, citatusque jam saepe *Morga-*
gni (s), Constrictum in bivio suo bilia-
rem ductum, insuperabilem icteri cau-
sam, in *monitis medicis* notat cl. *Mead.*
Naturumque ex convulsiva choledochi du-
ctus coarctatione auriginum exempla alia
dederunt *Hoffmannus* et *Morgagni*.

Quæ-

(r) conf. *Morgagni* Epist. anat. 37. art. 10.

(s) l. c. art. 10. it. *Storchius* libr. de
morb. inf. Tom. 1. art. 26. p. 382.

Quilibet sic constricta pars icterum
producit sui generis, ab alio diversum,
per colorem, quem corpori externo con-
ciliat, dignoscendum. Aliam enim he-
patica bilis, aliam cystica, aliam mixta,
aliam sana, aliam per varios gradus mor-
bosca bilis flavedinem corporis *externo*
habitui inducit, si cum humoribus mi-
scatur. Varias has colorum in ictericis
diversitates a dilutissima flavedine ad ni-
grorem fere usque, optime *Aretaeus* ex-
hibuit in libro suo de causis & signis
morborum diuturnorum l. I. c. 13. ad

quem

quem ergo brevitatis causa lectorem ab-
lego. Firmius autem feremus de loco
sic affecto iudicium; si simul ad fæcum
alvinarum colorem habita ratio fuerit.
Sic v. gr. fæces alvineæ gryseæ, siccæ,
ductum choledochum, simul cum ostio
suo, quod in duodenum hiat, constric-
tum arguunt. Idem hic communis bilia-
ris ductus, prope bifurcationem suam
clausus, fæces exhibebit gryseas, chylo-
as. Ductus cysticus ante conjunctionem
suam cum ductu hepatico in cystidis
vicinia spasmodice contractus, vel alio

modo

modo obstructus, excrements straminea
dabit; quum simili modo affectus vel
hepaticus ductus, vel biliarii aliquor pa-
ri, nullam omnino fecum decoloratio-
nem comitem habeant; quamquam icte-
rum nihilo minus generent.

Spasmodicæ hæ stricturæ, quas obti-
nere non raro in systemate biliario ex
antecedentibus jam vidimus, duplii ra-
tione fiunt; vel *idiopathice*, a causa i-
pis his partibus male affectis inhærente,
morboſa; vel *sympathice*, a causis alibi
quidem latentibus; quarum tamen effe-

ctus in has quoque partes per consensum
transit.

Prius fit 1) dum bilis acrior, atra,
putris, internam et maxime sensilem orga-
norum biliariorum tunicam rodit partes-
que sic ad stricturas violentas determinat;
2) dum calculus vel hepaticus vel cysticus,
angustus, quales hi omnes esse solent,
margin'e suo acuto teneras memoratorum
canalium membranas forti stimulo la-
cessit, siveque ad contractionem spasio-
dicam involuntariam provocat; 3) dum
post violentam & pertransitu calculi ma-

joris

joris natam horum ductuum extensionem,
 spasmus insequens eos præter naturam
 arctat. Cujus exemplum *Iunckerus* in ver-
 bi divini quodam ministro vidit, qui
 post excretum inter dira symptomata præ-
 grandem cholelithum, per decem dies
 continuos icterum sustinuit, nulla arte
 solubilem; 4) dum vermes, vel in he-
 pate, vel in vesica fellea hospitantes,
 vel morsu vel agitationibus suis, inter-
 nas harum partium irritabiles maxime
 parietes lacefendo, ad spasmoidicas con-
 tractiones illas sollicitant; 5) tandem

L 2 . idiopa.

idiopathice per spasmum constringitur
biliaris ductus, si, uti jam in antece-
dentibus notavimus, nimium extendatur
ipsa bilis vesicula. Morbus hic, admo-
dum pertinax, difficillimæ sanationis, pe-
riculique plenissimus est. Clauditur in hoc
casu arctissime cystidis collum, stringi-
turque sic, ut crepare potius felleam ve-
siculam, quam unicam contenti liquidi
guttulam dimittere videamus. Curam hu-
jus affectus, ejus diagnosin, ipsamque
cystotomiae operationem, optime exhi-
buit cautelasque necessarias adjecit cl,

Petri

Petit, tibi ex fonte ipso laurire poterit lector. Omnium autem citatarum mox icteri spasmodici idiopathici causarum, quum in epidemico nostro morbo obtinuerit, manifestis hoc docentibus signis, nulla, necessario unus ille, qui testat, stricturæ spasmodicæ modus, nempe *consensualis* arquatum nostrum intermittentem morbum produxisse merito censendus.

Rapi in mutuos consensus partes humani corporis, etiam dissitissimas, unamimis medicorum observatio est, prima-

artis infantiae jam coæva. Stupens uni-
versalem hanc totius microcosmi sym-
pathiam admirabundus jam Hippocrates
exclamabat (t) *Confluxio una! consipa-.*
tio una! consentientia omnia! Pulchre con-
fessum hunc partium extriçavit cl. *Rega*
in libello suo laude nostra majore de-
hoc themate conscripto, exhibuitque va-
rios hujus sympathiæ modos cl. *Rocholl*
in Dissertatione inaug. *de consensu pri-*
marum viarum cum perimetro corporis
humani.

(t) *See also the article in the Recen-*
tary Libr. de Aliment. § 4. P. 595.

Recensebimus hic principes hujus confraternitatis causas; deducturi ex his, quo pacto et fellea cystis biliarique ductus, in partium vicinarum morbosam trahantur societatem.

Prima consensus mutui partium causa habetur *nexus nervorum*. Qui a communione radice cerebro ejusque oblongata medulla enati omnes, et in universas corporis partes miro subtilitatis artificio diffusi, totum corpus amico inter se vinculo ligant, ita, ut lacesita quacunque ejus vel extima parte, in remotissimam non solum

nictu oculi citius transeat ingrata applicati stimuli sensatio (u); sed ut reactio quoque violenta, quam spasmum vocamus, non raro exinde producatur. Sic circumscriptus ille, pollicare spatium vix occupans, capitis dolor fixus cum frigoris sensu generaliter conjunctus, quem clavum hystericum vocant, ab ute-
ro male affecto ut plurimum pendens, (v) ab hac causa derivatur. Referenda non minus huc erunt epilepsia illæ infantum,

a

(u) *Halleri Elem. Physiol.* Tom 4.
pag. 322.

(v) *Eichmulleri Colleg. pract.* p. 464.
Langii Epit. Med. L. I. p. 246.

a dentitione difficulti (w); aphonia illo-
rum a vermisbus (x); paralysis illa to-
tius sinistri lateris, quam a renum calcu-
lo, exirum moliente, productam vidit
Haenius (y); tussis illa convulsiva, quam
in virgine quadam toties nascentem ob-
servabat *Robertus Whyt*, quoties in line-
am rectam extenderet crus (z); spa-
simus ille inferioris maxillæ (Mundklem-

L 5 me)

(w) *Hoffmann Med. Rat. Syst.* Tom 4..
Sect. 2. Cap 5. . p. 326.

(x) *Rega Tract. de consensu part.*
cap. 8. p. 137.

(y) *Method. med. in nos. pract.* Tom,
4. cap. 8. no. 5.

(z) *Tractatus de morbis nervosis* cap. 1,

me) quem a clavo inter metatarſi offe
infixo *Cleophae* memorat (a) quemque
a tendine digitorum flexore lacerato ge-
nitum in observationibus modo citatis
medicis anglicis tom I. art. I. *Sylvester*
refert; omniaque tandem illa sympto-
mata, quæ a puncto tendine totam cir-
cumagunt corporis compagem (b). Con-
ferri hic meretur cl. *Raulin* *Traité des*
affections vaporeuses du sexe &c.

Altera consensus partium causa sita est
in

(a) *Medical observations and inquiries*
Tom. I. art 7.

(b) *Conf. Ambros. Parai observ. de*
Carolo IX. Rege Gallia

in speciali quodam *nexus vasorum*. Hinc partes illæ, quibus ex communi vel aſſini trunco vasa sanguinea accepisse obti- git, morbos sibi suos, ſensationesque vi-видiores communicant. Sic uterum cum mammis conſpirare vel mulierculis noſtris notiſſima res eſt. Derivat hunc conſenſum a ſanguine ab utero reſluo au- tor nuclei Hippocratis Aphor. Cent. III. aph. 44. Videmus flaccescere iſtante abortu mammas (c) et emarcescere mor- tio foetu (d). Post ſuppreſſionem men- ſium,

(c) Hippocrat. Aphor 37. & 53 ſect. 5.
 (d) Röderer Elem. art. obſtr. Cap. 16. §. 380.

sum, fiat haec a morbo, vel a graviditate, mammarum intumescentia sequitur, crescunt illæ, et dolent interdum (e). Vicissim, si nimium doleant ab ingressu lactis, præsertim in primiparis, mammae, supprimuntur lochia (f). Eodem hoc fundamento nititur ille, quem inter lienem et jecur intercedere novimus consensus (g). Jungitur simili modo cum ventriculo lien, ita ut uno

ex

- (e) Raederer l. c. Cap. 7. §. 124. &c.
140.
- (f) Rega de Consensu partium Cap. 15.
pag. 265.
- (g) Baglivi Praxis p. 373.

ex his visceribus vitiato, transeat mox in aliud morbus (h); cuius exempla plura collegerunt *Wedelius*, *Dolaeus*, *Hoffmannus*, *Stahlius* aliique.

Singularis ex hoc vasorum nexu, circulique humorum mutatione prænaturali proveniens icteri causa est capitis vulneratio. Contingit s̄epe, vitiari post vulnera craniī penetrantia, felicissime licet iam sanata, hepar. Dedi ipse in descriptione constitutionis nostræ epidemicæ hujus rei exemplum. Dederunt

(h) *Morgagni* Epistol. anat. 36. art. 28
pag. 72.

unt plura Bertrandus, Browne Cheftos,
Pouteau, alii. Hinc aurigines quoque
exinde nasci mirum nemini videbitur.
Notavit a Ieso capite icterum cl. Baldin-
ger in Tractatu de morbis castrenisibus
addirque simul, lethale ut plurimum
symptoma fuisse post proelium Kessels-
dorfinum capite vulnerato militi Austria-
co supervenientem icterum. Confirmant
haec experientia sua Bartholinus et
Hoechstetter.

Alius partium consensus fit per con-
tumaciam seu propagationem membranarum

et telæ cellulosa. Ex hoc fonte magni
sane emergunt et stupendi in microco-
smo effectus. Hinc oris, nasi, faucium
totiusque intestinalis tubi commercium
non leve; pruritus narium a vermibus,
vel alia causa intestina irritante (i); vo-
mituritiones ab irritatis faucibus; labii
inferioris tremor a disposito ad vomen-
dum ventriculo (k); tormina, alvini-
que fluxus et dejectiones acidæ ab irri-
tibus gingivas dentibus erupturis (l);
glandis

(i) v. Swieten Comment. Tom. 4. p.
713.

(k) Pifß libr. 3. part. 7. cap. 7.

(l) Hoffmann. M. R. S. Tom. 4. sect.
2. cap. 5. p. 326.

glandis penis dolor et pruritus a renum,
ureterum vel vesicæ affectionibus, præ-
fertim calculosis (m). Magna ex eodem
fonte fluit consensio illa inter externum
corporis corticem et primas vias; de qua
überius *Rocholl et Bonn* (n). Hinc colici illi
dolores, quos ex pedum refrigerio gra-
vissimos vidit *Braßavolus*; ischuriæ illæ,
quæ a rigore tetanoide oriuntur, quarum
Hippocrates meminit in Coac. Prænot. 25.
& 29 edit. *Foesii* it. *Bellini* in libro de
urinis ad § cit. p. 54; pares illæ
(m) *Haller* prim. lin. physiol. p. 395.
(n) *Difert. inaug.* de continuatione
membranarum. *Lugd. B.* 1763.

a doloribus colicis spasmodicis, quarum
Ettmüllerus in collegio pratico meminit
 p. 160; paralis illa artuum, quam a
 doloribus colicis notavit in notis ad *Po-*
terium Hoffmannus p. 101, quamque ex
 incautius exhibita jalappæ resina *Rega-*
 vidit (o). Eandem plane causam agno-
 scit nata ab incauta pedum refrigeratione
 aphonia, quam *Hoffmannus* describit (p),
 facilisque transitus dolorum arthritico-
 rum in colicos, colicorum in articulares
 (q). Nituntur hoc fundamento curationes
 M illæ
 (o) Libr. iam cit. cap. 16. pag. 279.
 (p) Loc. cit. Tom. 4. cap. 7. obs. 2.
 (q) *Hippocrates* Libr. de humoribus in fine.

illæ, multis apocryphae vîsa, ubi exten-
nis corporis partibus, ad internos sanau-
dos morbos, apponuntur medications;
Dum v. gr. *Savanarola* serenissimum
Ferraræ Ducem alvi obstructione perti-
nacissima, omnibus adhibitis remediis
renitente, laboranteim, infusa pedibus
aqua gelida sanabat; quamque methodum
felicissimo cum successu imitatus est cl.
Pringle illustrisque *Stevenson* (r). Hinc
tanta pediluviorum ad obstructions spa-

finos.

(r). vid Acta Edimburgensia. Tom. 5,
Art. 77.

simosque intestinorum resolvendos vir-
tus est, quam *Hoffmannus* (s) deprædi-
cat, expertusque est in colica biliosa
convulsiva *Robert Porter* (t). Lectu per
quam digna circa hanc rem dissertatio
illa est, quam de spasmo externorum ra-
tione ad viscera indeque oriunda mor-
borum complicatione Halæ 1762 con-
scripsit cl. *Strümpfler*. Profecto claram
hujus nexus ideam habere medico pra-
etico convenit in variis et periculosis

M 2 acutis

(s) M. R. S. part. patholog. morb.
spec. tit. de spasmis et convulsionibus
particularibus sect. 2. cap. 5.

(t) Act. Edimb. Tom. 3. obs. 27.

acutis morbis, præfertim exanthematicis.

Quarta consensus ratio *in similitudine fabricæ et officii* sita est. Hæc organa se- et excretoria arctissimo inter se vinculo ligat. Sic, rene uno male affecto, compatitur alter (u); uno spasmodice constricto, vel obstructo, officiū sui immemor sit quoque alter (v); de lente uno condolet alter (w). Idem circa

(u) Fränkische Sammlungen von Anmerkungen aus der Naturlehre vol. 5^a part. 26. no. 6.

(v) Extmüller colleg. pract. p. 209. Foreſt libr. 24. obs 26. Marchetii anat. cap. 5. Riolan Anthropol. L. 2. cap. 26.

(w) Baglivi Anat. fibr. f. 420.

 circa oculos obtinet. Dolere et rubore
videmus unum, si irritetur alter; phleg-
mone affecto uno, inflammari et rube-
re alterum (x). Quin illum quoque
consensum, quem inter renes et hepatis
intercedere toties observamus, ex hoc
fundamento, similitudine nempe fabri-
ca, derivare nimitur in Historia Acad.
Reg. scient. Gall. a. 1749 cl. Ferrein.

Trahuntur tandem in mutuos consen-
sus partes sibi *vicinae*; transit ex una in
aliam sensatio læta, dolor, spasmus,

M 3 morbus

(x) *Rega Loc. cit. cap. 18. p. 318.*

morbis qualiscunque, mors. Sic amicissime inter se consentiunt ventriculus, hepar et septum transversum (y). Hinc tussis illa convulsiva nascitur a materia acri in ventriculo hærente, quam emissis curat, notante Hoffmanno (z), vice que versa vomitus a tussi violenta. Sic vermes intestina mordentes sæpe dolores producere visi sunt pleuritidem mentientes; advertentibus hoc Ballonio (a).

Gabu.

(y) Vieussens Neurolog. p. 184.

(z) M. R. S. Tom. 3. sect. I. cap. 5. § 28.

(a) Epidem. Libr. I. pag. 21.

Gabucina (b), *Riverio* (c), *Hoffmanno* (d), *Pringlio* (e), *Baldingerio* (f), *Hannesio* (g) *Lentino* (h) aliisque; ansamque hæc materia cl. *Delio* dedit dissertationis suæ inaug. *de consensu pectoris cum abdomen*. Pertinet hue ifchuria illa, quam a male affecto utero nasci ob-

M 4 servavit

- (b) vid. Boneti sepulch. lib. 2. sect. 4. obs. 38.
- (c) Observ. cent. I. obs. 75.
- (d) Med. rat. syst. T. 3. sect. I. cap. 7. § 53.
- (e) von den Krankheiten einer Armee, cap. 4.
- (f) von Armeekrankheiten p. 277.
- (g) de puero epileptico foliis aurant. rec. serv. p. 15.
- (h) Observ. med. fasc. I. obs. 20.

servavit *Blum* (i); dysuria ab ulcere
 intestini, cuius historiam *Zwingerus* ex-
 hibet in Actis Helvet. Physic. Mathem.
 Vol. IV p. 231; urinaque tenues a con-
 strictis tubis renalibus bellinianis per
 consensum a spasmis intestinorum natu-
 (k). Simili modo afficiuntur a vesicæ
 morbis intestina ipsa. Spasmos eorum
 adem a calculo vesicæ notavit *Langius*
 (l). Alvi adstrictiones ab inflammatione
 cystidis

(i) *Dissert. de ischuriæ causis Helmst.*
1736. § 20. p. 17.

(k) *Hoffmann loc. cit Tom IV sect.*
II. cap. 2, obs. 1. p. 241.

(l) *Epistol. Med. 45. p. 198.*

cystidis urinariæ vidit *Eusnerus*; reser-
que inter communia calculi vesicæ sym-
ptomata flatulentias, naureas et vomitus
Hoffmann loc. ssp. cit. tom. III. sect. I.
cap. 5. § 29.

In omnibus ergo corporis partibus,
ubi ex memoratis his consensus mutui
causis una vel altera adest, sympathia
quoque nascitur manifesta, sic ut unius
partis affectiones transeant in alteram;
idque tanto certius et citius, quo plu-
res memoratarum communicationum
modi simul obtinent. Quanta ergo in-

M 5 terce.

tercedet inter illas partes amicitia et
fraterna communio, ubi omnes illæ hu-
jus commercii causæ confluunt in unum?

Et revera inter ductus biliarios et cana-
lem intestinalium omnia hæc deprehen-
duntur, recensita jam, nexus intimio-
ris mutui genera. Communes partibus
his sunt ex parœ octavo et intercostali
nervi (m). Vasa sanguifera ex eodem
fonte ventriculus, duodenum, choledo-
chus ductus, et partim cystis hauriunt.

Propa-

(m) *Willisius de cerebro* cap. 24 & 25.
tab. II. *Hoffmann. Patholog. morb.*
spec. sect 2. cap. 6. § 9 p. 412.

Propagentur duodeni omnes membranæ
 in ipsas ductuum biliariorum cystidisque
 tunicas. Par ambobus est fabrica; offi-
 cium simile; vicinitas appositissima. Quid
 ergo mirum, si quovis modo affectus
 vel ventriculus, vel intestinalis tubus,
 pathemata quoque sua ductui biliario
 cystidique communicet, et quidem prom-
 tissime. Sic irritatis v. gr. per purgan-
 tia intestinis, elicetur e receptaculo suo
 quoque bilis, excernitur per alvum.
 Incitato ad vomitum ventriculo, statim
 post aliquot factas evacuationes, emul-
 getur

getur simul duodenum, et cum hoc or-
gana quoque biliaria; eructant hæc li-
quida sua contenta in duodenii cavum,
unde mox retrogrado motu sursus in
ventriculum rapta per vomitum ejici-
untur. Hinc est, quod ipsas quoque cal-
culosas vesicæ felleæ concretiones hac
methodo ex cystide prolixi, in ventri-
culum elevari, vomituque reddi subinde
videamus. Sic rejectos vomitu, per ex-
hibitum corticem sambuci medianum
excitato, viginti felleos calculos vidi in
icterico quodam Hoffmannus (n) cum
auri.
(n) Med. rat. f. tom. 4. sect. 2. cap. 3 obs 2.

auriginis infecura fanatione. Simile eva-
cuorum per emesin calculorum exem-
plum in operibus suis adfert ex com-
municatione *Henrici Ruci*, Medici San-
marcellensis *Riverius* p. 566. no. 4. Con-
firmat idem observatis suis cl. *Huxba-*
mius et qui ex hoc maxime hausit *Tho-*
mas Coe (o). Hæc quoque ratio esse
videtur, cur in morbis vesicæ felleæ
calculofis vomitum arte provocare, pro-
vocatumque per decoctum hordei mel-
litum tepide hauriendum sustentare do-

ceat.

(o) Treatise on biliary concretions p. 73.

ceat in Commentariis ad § 950 aphor.
Boerhaavianorum Swietenius. Sæpe in
transitu hoc mutuo affectionum morbo-
sarum circulus quasi sit. Elicitur v. gr.
a leviori intestinorum, a quacunque cau-
sa excitato, spásmo bilis naturali co-
piosior; infunditur intestinis, irritat hæc,
sitque diarrhoea. Emulgetur ab excita-
to hoc alvi fluxu major adhuc bilis co-
pia; major ergo nascitur tubi intestina-
lis a bilis influxu irritatio, augetur spa-
simus, nascuntur colici insuper dolores,
qui nonnunquam adeo augentur, ut

in cholera m brevi transeant, cui ab au-
 cto magis magisque intestinorum spasmo,
 productaque hinc simili choledochi du-
 ctus constrictione, ieterus non raro suc-
 cedit. Ex eodem hoc inter partes has
 obtinente commercio cardialgiae nascun-
 tur a morbis cystidis, auriginesque illæ,
 quas a variis intestinorum irritamentis
 generari, nunc monstrabimus.

Omnia ergo illa, quæcunque ventri-
 culo & intestinis præternaturalem hujus-
 modi constitutionem imprimere possunt,
 ut in spasmoidicas stricturas conjiciant.

tur, cystidem quoque felleam ductusque
biliarios in affectionum harum societa-
tem rapient, bilis in duodenum efflu-
xum impudent, producentque illam i-
cteri speciem, quam *spasmodicam deuteropatibicam seu consensualem* appellare placet.

Et revera genitos fulle ex omnibus,
intestinorum tractum graviter affidenti-
bus, irritamentis icteros, observata docent.

Sic v. gr. a vomitorii et purgantibus
fortioribus draisticis validos cieri in pri-
mis viis spasmodicos motus, nota res
est. Hinc ex hac causa icteros quoque
nasci

nasci non infrequens est. Referunt nobis genitorum ex hoc fonte icterorum exempla cl. van Swieten, (p) Luncker,

(q) Harris, (r) Riedlinus, (s) plures.

A deglutito fumo tabaci fortioris, nataque hinc gravi intestinorum irritatione, regium morbum productum memorat Borellus (t). A potibus aquosis ardentibus ingurgitatis auriginem creatam

N vedit

(p) Commentar. Tom. 3. p. 91.

(q) Consp. Med. Tab 90, 5, 3, 6.

(r) Observ. de morbis aliquot gravioribus obs. 9. p. 20.

(s) Lin. Med. Ann. 5. mens. jun. obs. 20.

(t) Cent. 4. obs. 31.

vidit Hoffmannus (u). Ab abusū potū
um spirituorum morbum arcuatū
provenisse, scribunt Sylvius, (v) Ried-
linus, (w) Hoechstetter, (x) Pechlinus
(y) &c. Notavitque idem in Comm. No-
rimberg. Ann 1735 heb'd. 16 cl. Stuare
nec non in diariis suis medicis cl. Stor-
chius (z). A materia dysenterica, impruden-
ti consilio per adstringentia repressa i-

cterum

- (u) Patholog. gen. part. 2. cap. 4.
- (v) Prax. Libr. I. cap. 10.
- (w) Loco jam citato.
- (x) Decad. 10. cap. 6.
- (y) Libr. 3. obs. 38.
- (z) Achter Jahrgang 1730 M. Januar,
pag. 344.

sterum in iudeo observavit Carlius (a)
 similisque habetur nati ex eadem causa
 icteri historia in Actis Medicis Beroli-
 nensibus Decad. I. vol. 9. p. 7. A ver-
 mibus, intestina tam morsu, quam re-
 ptatu suo irritantibus, hanc corporis de-
 colorationem factam, in Observationibus
 suis recenset Plasterus Libr. 3. p. 883.
 viditque ex eodem hoc fonte arquatum
 morbum cl. Hannes. A meconio in in-
 fantibus retento spasmos primarum via-
 rum, et ex his icteros generari, rarum

N 2 non

(a) Commere, Norimb. An. 1735 hebdom. 31.

non est. Conferri hic poterunt *de le Bois*
Sylvius (b) celebrisque *Baglivi* (c).
Et produci revera a materia hac acri,
internas viscerum tunicas vellicante, i-
cterum, patet manifesto ex adhibenda
hiunc morbo, ex hac causa nato, medela.
Simulac enim per congrua remedia edu-
ctum meconium fuerit, sublataque sic ir-
ritatio, cessat exemplo morbus teste *Hoff-*
manno (d), *Iunckero* (e), *Baglivio*, &c.

A

- (b) Libr. I. cap. 56. art. II. 4.
- (c) Prax. Med. Libr. I. p. 83.
- (d) Med. Rat. Syft. Tom 3. Sect. II.
cap. 5.
- (e) Confsp. Medic. Tab. 90. I, 3.

A succo uvarum immaturarum acerbo,
 intemperantius ingestu, ihestinis mole-
 sto, morbum flavum progenitum narrat
Hoffmannus (f). A pomis immaturis come-
 stis icteriam productam memorat
Rhodius (g). A nimio usu vini pomacei
 natam cum colica pictonum auriginem
 notat *Bonitè* (h), genitique ex affumis
 immodice pyris icteri historiam com-
 mercio literario Norimbergensi a. 1739

N 3 hebd.

(f) M. R. S. Tom. 4. part. pathol.
 spec. cap. 12. obs. 8.

(g) Cent. 3. obs. 19.

(h) Journal de Medecine Tom. 15 M.
 Dec. 2.

hebd. 39 inferuit cl. *Trew.* A venenis corpori ingestis similia prostant procreatorum icterorum exempla. Nec mirum; hæc enim oeconomie animali inimicissima violentissimos per totum microcosmum cident spasmoidicos affectus, horrendaque alia plura symptomata, licet ultra pylori limites nondum descenderint. A fructibus solani comestis arquatum morbum se observasse, in institutionibus suis physiologicis refert *Hallerus.* A fungo comesto, quem *Vaillant* foliaceis cum caule solidio sine annulo annumerat, in
ptericiam

etericiam vidit cl. Monnier (i); apertum-
 que cadaver coarctatum quam maxime
 choledochum ductum, constrictaque et
 inflammata cum ventriculo intestina ex-
 hibuit. Recensuit quoque inter dira illa
 symptomata, ab esu chenopodii hybridii,
 seu atriplicis sylvestris virosæ stramonii
 folio producta, ictericum corporis toti-
 us colorem *Bernardus Rust* in Differ-
 tatione sua inaugurali Göttingæ habita
 de limitanda laude virtutis stypticæ bal-
 fami vulnerarii rubri Dippelii et olei

N 4 martis

(i) Histoire de l' Acad. Roy. des sciences An. 1749. art. 12. p. 210.

martis per deliquium. Varios insuper pri-
marum viarum affectus spasmoidicos ge-
nerant suppressæ diversi generis hæmorr-
rhagiaæ, sive habituales hæc fuerint, sive
naturales. Quinimo neglectæ quoque ar-
tificiales sanguinis ventilationes solita-
inordinatos hujusmodi sape numero ex-
citant motus convulsivos. Spasmos ex so-
la plethora morbosa nasci posse, nota-
nimis res est, quam quæ probationis
indigeat. Argumenti loco cura illorum
sit, quam sola venæ sectio præstat. Nati ex
neglecta hac icteri casum memorat in ci-

tato

tato jam sape *Commercialiter*. Norimb.

An. 1739 hebd. 4. p. 30 cl. *Kellner*.

A retardatis in juvencula tenera men-

sibus morbum nostrum genitum descri-

bit *Bartholinus* (k). A suppressis iisdem

eundem effectum vidit cum *Hoffmanno*

(l) *Trumplius* (m). In posteriori ca-

si cestavit illico poss restitutum hunc

fluxum icterus. A retentis puerarum

repurgamentis uterinis morbum hunc

N 5 subinde

(k) Centur. 5. hist. 62.

(l) M. R. S. Tom. 3. sect. 1. cap. 9.

(m) *Commercialiter*. Norimb. A. 1740
hebd. 19. art. 3.

Subinde nasci observavit *Forestus* (n),
Amatus Lusitanus (o) &c. A repentina
 hæmorrhoidum suppressione icteros et he-
 patides non raro produci auctor est
Junckerus (p), citatusque jam aliquo-
 tis *Hoffmannus* (q); ejusdemque hujuc
 morbi causas in excitatis nimis per alo-
 etica aliaque his similia medicamenta
 hæmorrhoidibus detexit in Comm. lit.
 Nor. a 1742 hebd. 26. no. 1. cl. *Wolf-*
fius

(n) Loc. sep. cit. obs. 21.

(o) Centur. I. Cur. 83. de morbo Regio.

(p) Loc. cit. Tr. de Jctero 5. 3, 2,
 it. Tab. 11, 6, 10.

(q) Patholog. gener. part. I. cap. 6.
 § 38 & 39.

203

fus. Hæc quoque ratio esse videtur,
cur in tractatu suo de curandis morbis
Listerius hæmorrhoidariis ictericum colo-
rem familiarem adserat tit. de hæmor-
rhoid. p. m. 32.

Transferri nonnunquam per metasta-
sin materias morbos ad intestinorum
canalem, iugemus sapenumero; letho-
lesque non raro emergentes inde vide-
mus morbos. Ipse subinde icterus ex ir-
ritatis a materia tali primis viis proger-
minat. A materia erysipelacea epidemii-
ca ad intestina deposita frequentem il-

lum

Ium infantibus fuisse memorat in Com-
merc. liter. Nor. An. 1740 hebdom. 15.

Albrecht. Nunquam autem in epidemia
ista apparebat icterus, si leni laxante de-
tergerentur post victum principalem mor-
bum primæ digestionis viæ. A consolida-
tatis malo consilio antiquis crurum ul-
ceribus icterum *Lusitanus* vidit, nec non
Fabricius Hildanus (r). A materia po-
dagrica ad intestinalem tubum per me-
taстas in delata Regium nostrum morbum
frequenter nasci docet *Lunckerus* (s). Par-
omni-

(r) Cent. 1. observ. 60.

(s) Confpect. Med. 8, 19 p. 736.

omnino ratio est circa retrogressam ad
abdominalia viscera materiam arthriticam.
Spasmos inde partium affectarum exi-
mios dolorificos sape lethales produci-
constat. Natos ex his icteros observavit
in diariis suis medicis *Storchius* An. 1723
mens. mai. Conferri hic meretur *Liste-*
ri tract. de morb. chron. tit. de Arthri-
tide p. 88. seq., neque minus digna est,
qua legatur observatio illa, quam cl.
Lizzari exhibuit (t), foeminæ cuiusdam,
podagra nodosa jam a longo tempore
labo-

(t) Historiae binæ rariores Venetiis 1761
descriptæ p. 17.

laborantis, quæ post prægressam, a re-
vocata ad abdominalia viscera sine du-
bio materia peccante, acri, colicam gra-
vissimam, in icterum incidit, perquam
pertinacem. Omnibus his jungi poterunt
illa, quæ in observationibus suis circa
morbos castrenses cl. *Pringle* memorat
cap. de inflam. ventr. et intest.; nec
non rarus ille casus, quem cl. *Pye* de-
scribit, solutæ per sudores criticos icte-
ricos podagræ pessimæ (u). A febre in-
termittente suppressa, icterum, cystidis-
que

(u) Medical observations and inquiri-
es vol. I. art. 6.

que selleæ ulcus genitum refert in trans-
actionibus philosophicis anglic. *Amyan-*
dus. Vedit natum ex simili causa flavum
morbum *Ramazzini*; firmantque hæc o-
mnia observatis suis *Storchius* (v), *Fore-*
stus, (w) *Hoffmannius*, (x) *Bæumli-*
nus, (y) alii. In posteriori hoc, a cl.
Bæumlinio relato, casu natus a suppressa
intermittente tertiana febre icterus; re-
stituta hac, sponte sanabatur.

Spa-

(v) Siebender Jahrgang 1729. Mon.
Julius.

(w) Loc. sfp. cit. obs. 23.

(x) M. R. S. Tom. 3. sect. I. cap.
9. § 26. p. 231.(y) Comm. liter. Norimb. a 1738, hebdom.
5. art. 2

Spasmos ventriculi totiusque intesti-
nalis tubi exquisitissimos ab admoto cor-
pori externo, præsertim æstuanti, subi-
to frigore produci, nemini non notum
est. Quid ergo mirum, si de icteris quo-
que ex hoc causarum fonte genitis pro-
stent exempla. Observavit icterum ab in-
cauto et subitaneo corporis refrigerio
Ridley (z). A natatione, sudante adhuc
corpore perperam celebrata, eundem
hunc arquatum morbum nasci vidit *Swie-*

terius

(z) *Observat. medic. et physiolog.* 24
P. 100.

genius (a). Ab immersione subitanea
pedum in aquam gelidam icterum pro-
fectum notant *Miscellanea Naturæ Curi-
osorum* (b). Non inferiorem aut prom-
tiorem minus effectum producent inge-
sti protinus æstuanti corpori potus ge-
lidi. Inter plures periculosæ aleæ plenos
ex hoc delicto provenientes morbos i-
cterum expertus recenset Junckerus (c)
allegatusque jam supra cl. Trew (d).

O Vidimus

- (a) Comment. ad Aph. Boërh. 916.
Tom. 3. p. 90.
- (b) Dec. 3. ann. I. obs. 86.
- (c) Conspl. Med. Tab. 90, 5. 7. p. 730.
- (d) Commerc. lit. Nor. an. 1739 heb'd. 39.

Vidimus jam in antecedentibus, singularē admodum esse venenorum corpori animali ingestorum naturam, ilām nempe, ut primos et truculentos maxime in totum intestinalem tractum, omneque systēma nerveum exferant effectus, licet ultra ventriculi limites non pertigerint: sed mirandum profecto magis est illud; quod cuicunque vel extimae corporis parti applicata, statim in ventriculum intestinorumque canalem deserviant, ibi primario deleteriam suam vim commonstrent, siveque citius

hic

bic irritationes gravissimas, inflammations, convulsiones, gangrenas producant. Inter symptomata illa, quæ a primis, ab hac causa natis, primarum viarum spasmis produci observantur, icterus quoque noster se fistit; non, ut a quibusdam credi voluit, a solutione generali humorum putrida proficiens, sed vere spasmodicus, confensualis. Sic a viperæ veneno, per animalis hujus mortis corpori insinuato, totum corpus foeda aurigine tingi memorant *Hoc*.

O 2 *lenius*

lenius, (e) *Sylvius*, (f) *Shaw*, (g)
Bonetus, (h) *Galenus*, (i) *Coelius Rhœ-
digius*, (k) multique præter hos alii.
A bufonum veneno hac ratione corpo-
ri communicato aurigines fieri memo-
rat in tractatu suo de venenis cl. *Allen*
art. 59. cap. 16 p. 573. A tarantulæ ictu
icterum interdum nasci ex *Georgii Chri-
stopb. Petri* tract. de card. bened. narrat
Schurig

- (e) Differt. inaug. de ictero p. 9.
(f) Loc. cit. Art. 40. p. 303.
(g) Prax. med. libr. I. cap. 13. p. 305.
(h) Sepulchr. anat. libr. 3. sect. 18.
obs. I.
(i) Libr. de loc. affect. L. 5. cap. 8.
Charter Tom. 7. p. 498.
(k) Antiq. Lect. Libr. 6. cap. 13. p. 204.

Schurig (1). Sequi icteriam inficta corpori a scorpione vulnera docet *Marcuscellus Donatus* (m); fidamque illam esse aspidis ictuum sociam, notat in Dissertatione sua inaugurali de cachexia ictericica *Henneke*. Jungi his ea poterunt, quæ circa hanc regii morbi causam *Baglius*, Libr. I. de ictero p. 85 refert.

Alibi demonstravi, quæ et quanta ex moribus animalium irritatorum, iracundorum nobis imminent et fontica peri-

O 3 cula

(1) Tractat. de saliva cap. 5. de ictutarant. p. 203.

(m) Histor. med. mirab. libr. I. cap. 9. p. 74.

cula. Vere venenati hi sunt. Rabiem
non raro producunt, symptomataque
creant, istis a veneno assumto vix mi-
nora, ipsum icterum. Sic a morbu sci-
ri regium productum morbum referunt
Naturæ Curiosorum Acta. A felis dome-
sticæ iratissimæ morbu ictero valde per-
tinaci correptum hominem refert *La-*
zoni (n), qui et arquatum hunc mor-
bum a morbu canis natum vidit. Suffi-
cient hæc. Festinabimus ad alias icteri
spasmodici consensualis causas. Comi-
tem

(n) *Act. Phys. Med. Tom. I. obs. 96*

rem sese icterus s̄pē numero jungit aliis
 abdominalibus spasmodicis morbis. Ab
 hernia incarcerated inguinali, nataque hinc
 spasmatica intestinorum strictura, icté-
 rum ejusdem hujus naturæ descriptis in
 Commerc. Lit. Norimb. A. 1742 hebd.

26. no. 1. cl. *Cobausen*. Secuit hic homi-
 nis hujus, ab hoc morbo, ex chirur-
 gorum imperitia, qui herniotomiam ten-
 tare non audebant, defuncri cadaver;
 nullumque vel minimum invenit hepa-
 tis, vel cystidis felleæ vel ductus chole-
 dochii organicum vitium. Spastica quip-

pe partium strictura *interdum* a morte solvitur, si mediocris fuerit, et recens; si vero major morbus, et actuosior causa, si constrictio firmior fuerit, et duraverit diutius, constrictæ quoque post mortem manent affectæ partes. Aliam icteri causam non raro suppeditant spasmicæ illæ hypochondriacorum et hysteriarum affectiones. Supervenientem his morbis icterum memorant *Holenius*, (o) *Lisserus*, (p)

Stor-

(o) Loc. jam citat. pag. II.

(p) Process. integr. in morb. cur. Sect. de conc. hyft. p. 29.

Storckius, (q) *Wolffius*, (r) *Sydenhamus*, (s) *Mortonius*, (t) *Forestus*, (u) alii, qui posterior productum ex hac causa icterum solis clysteribus emollientibus injectis sanavit. A cardialgia progenitarum auriginum exempla memoriae prodiderunt *Hoffmannus* (v),

O 5 Juncke-

- (q) Vierter Jahrgang Mon. Dec. 1726. Siebenter Jahrgang 1729. p. 278. Achter Jahrgang 1730. April. p. 449.
- (r) Com. Lit. Nor. A. 1742. Hebd. 26. no. I.
- (s) Opera Sect. 4. cap. 7. p. 213.
- (t) Libr. 3 cap. 13. hist. 2.
- (u) Libr. 19. obs. 17.
- (v) Medicina rationalis systematica. Tom. 4. sect. 2. cap. 2. obs. 3.

Junckerus, (w) *Pringle*, (x) *von Stein*,
(y) *citatusque modo Forestus*. Similem
a doloribus cardialgicis excitati icteri ca-
sum recenset in *Commerc. Lit.* Nor. A.

1739 hebd. 39 cl. *Trew*. Produxerat
hic cardialgiā ingestus corpori astuan-
ti potus gelidus; subsequebatur lento
gradu icterus. Sanabatur per camphoram
in oleo amygdalino solutam et oculum
cajeputi. Redibat mox a comedisi intem-
perantius pyris. Profligebatur denuo per
anti-

(w) *Consp. Med.* loc. jam. cit.

(x) *Beobachtungen über die Krankhei-
ten einer Armee* Th. 3. cap. 4. Absch. I.

(y) *Dissertat. inaug. de cardialgia*

antispasmodica. Aliam in iisdem his A-
etis Noricis, A. 1739 hebd. 44 natæ
a cardialgia sodaque vehementi aurigi-
nis historiam tradit Bruckmann. Varia
exhibita fuerant ad compescendos, qui
intolerabiles erant, dolores, spiritus ca-
lidi; propinata fuerant a medicastro quo-
dam emetica, cum insigni tam dolorum
quam regii hujus morbi augmento; cef-
fit autem brevi, exhibitis larga manu
medicamentis antispasmodicis resolventi-
bus, uterque morbus. Doloribus præter-
ea colicis, præsertim si atrociores fuerint,

diuti-

diutiusque perseverent, facile adfo ciatur
arquatus morbus. Con signarunt hujus
phantomeni exempla *Sydenhamus*, (z)
Storchius, (a) *Hoffmanus* (b) &c.,
traditque nati ex hoc capite icteri peri-
odici historiam cl. *Johnstone* (c). Quin
inter symptomata illa, quæ colicam pi-
ctavientem concomitantur, nostrum quo-
que

(z) Oper. sect. 2. cap. 7. p. 216.

(a) Dritter Jahrg. p. 828. vierter
Jahrg. dec. 1726. p. 628. fünfter
Jahrg. Sept. 1727. p. 213. it. 1728.
Nov. p. 745. Siebenter Jahrg. Apr.
1729.

(b) M. R. S. Tom. 4. part. pathol.
spec. cap. 12, obs. 1 p. 370 seq.

(c) Philosophical transactions vol. 50.
part. 2. for the year 1758. p. 543. seq.

que morbum experientia duce recensent
 cl. Bonré (d) et Haenius (e), qui in
 fectis post mortem cadaveribus constri-
 cta chordapso vero intestina, raptumque
 in hujus affectionis consensum systema bi-
 liarium demonstravit.

Jdem omnino obtinuit in nostro, cu-
 jus historiam in fronte hujus operæ
 jam dedi, epidemico morbo. Apparebat
 et hic post vehementissimos dolores co-

licos

(d) Journal de Medecine tom. 25. M.
 nov. 2. it. tom. 16. mois apr. 1762
 p. 300.

(e) Meth. med. tom. 10. cap. 1, p.
 17, 55, 68, 101.

licos spasmodicos a tussi convulsiva excitatos. Tussim vero ipsam hanc inanem, spasmodicam, a prava primarum viarum constitutione nasci sedemque suam principalem fixam ibidem habere experientia docuit felixque huic morbo medendi methodus.

Transeunt, uti supra jam notavimus, ex partibus vicinis affectiones morbosæ in primas vias. Desinunt sæpe sèpius in colicam spasmodicam dolores nephritici, vel calculosi vesicæ urinariæ, teste *Lau-*
gio, Epist. 45, productusque per inte-

sting.

stinalē tubum ad biliarias usque vias
spasmus icterum creat. Historia genitae
sic a nephritide calculosa auriginis legi-
tur apud *Hoffmannum* (f), paremque
casum exhibet *Mortomus* (g) absque
quod ipsi vel minima nata fuerit de spa-
smo hic præsente suspicio. Quantas per
totum corpus excitare turbas possint
vehementiores animi affectus, quamque
cito operentur cuilibet notum est. Ni-
ctu oculi citius timor pallorem, pudor
ruborem

(f) M. R. S. Tom. 4. sect. 2. cap.
6 obs. I.

(g) Oper. med. libr. 3. cap. 13 hist.
2. p. 137.

ruborem genis conciliat. Maxima tamen
et prima harum animi emotionum vio-
lentiorum vis in ventriculum defecit,
ejusque viciniam. Epigastrium locus ille
est, in quo ad quemlibet excitatum
animi affectum graviorem, iram, terro-
rem, indignationem, pavorem, tristiti-
am, gaudium, libidinem &c. ingratum
quendam sentimus stimulum (h). Nau-
teant animo commoti, (i) præpeditur
deglutitio et constringitur sensibiliter
oeso-

(h) Kaauw libr. impet. fac. Hipp. §
384. p. 280.

(i) Comment. in aphor. Boerh. 642.
n. 5. tom. 2. p. 222.

oesophagus (k). Patet ergo manifeste,
ad eo rara non esse productorum ab hac
causa icterorum exempla. Validas in or-
ganis bilis secretoriis et excretoriis tur-
bas excitare iram, notissima res est. Hinc
ad icterum generandum nihil ira aptius
vel potentius afferit Hoffmannus (1).
Spasmos, epilepsias, anomalousque syste-
matis nervosi motus ex brevi hoc furo-
re nasci videimus quotidie, nimisque fa-
miliares sunt vomitus, diarrhoeæque bi-

P liosa

(k) Hoffmann oper. tom. 3. § 16.
p. 132.

(1) M. R. S. tom. 4 part. pathol. spec
cap. 12. § 8. p. 355.

liosæ et colicæ atrocissimæ ab hac causa,
quam quod ad aliorum in hac re ob-
servata provocare necessum fit. Aurigi-
num tamen, ab ira graviori producta-
rum, hic aliquot exempla in medium
proferre expedit. Videl illam ex summa
animi excandescientia in muliere qua-
dragenaria, cum alvi constipationibus
tensionibusque validissimis hypochondrii
prodeuntem, *Albrecht* (m). Similem in
diariis suis medicis casum descripsit *Stor-*

chius

(m) *Commerc. lit. Nor.* A. 1736 hebd.
44. art. I.

ebius (n). Sistit nati ex hoc animi affectu icteri pertinacis historiam in Dissertatione sua de jctero *Hartemannus*, idemque observatis suis confirmat *Hoffmannus* (o), redditque hujus phænomeni rationem in pathologia sua generali tom. 2. cap. I. § 16. in scholio. Fieri, dicit, in hoc casu icterum a constrictione spastica ductuum biliariorum. Gravida ab ira ictericam factam, communiciatumque ipsi foetui hunc morbum re-

P 2 fert

(n) Vierter medicinischer Jahrg. m.
may 1726. p. 248.

(o) Oper. tom. 3. sect. I. cap. 5.

fert Bierling (p), aliaque infantum sic cum ictericia natorum exempla perhibuerunt Dolaeus, (q) Panarolus (r) et Schulzius (*) videruntque ex obseruatoribus recentioribus cl. Sandifort, Hanes allique in neonatis infantibus icterum. Perrarus sane est ille, quem in specilegio suo anatomico obs. 57 Kerringius tradit, casus pueri, a matre icterica nati, cuius ipsa ossa saturatissima flavedine tincta observabantur. Nec mi-

nus

(p) Adversaria medica. 1076.

(q) Libr. 3. cap. 8.

(r) Pentecost. 4. obs.

(*) E. N. C. Dec. 1. ann 7. obs. 241.

nus memorabile embryonis icterici trimestrī per abortum a fœmina icterica exclusi exemplum cl. *Wriesberg* exhibuit, cum anatomica subjecti descriptione.

Abierunt in varias sententias variis, quibus phænomenon hoc videre obtigit, attores medici. Colligere autem diversas illorum circa hanc rem opiniones verat instituti hujus ratio. Natos in adductis modo casibus icteros censemus simpli- citer a communicatione humorum ma- ternorum morbosorum, bile flava prae- ter naturam intime mixtorum, in ali-

P 3 mentum

mentum et augmentum foetus impenso-
rum. Mirum profecto non est videre
sic in infantibus morbos a corruptis suc-
cis maternis nasci, morbo matris pares;
sed hæreditario quodam jure transire a
parentibus ad liberos familiarem quen-
dam huic vel illæ familiae morbum, id-
que non a prima nativitate, sed certa
dænum ætate, hoc notatu dignissimum
est. De phthisi, epilepsia, podagra, li-
thiasi, &c, notum proh dolor! est, trans-
ferri affectiones has a parentibus ad se-
ros interdum nepotes. De ictero autem

rariores

variores sunt hujus commatis casus. Vi-
 dit tamen simile quid cl. *Boerhaavius*.
 Familiam quandam magnus hic vir no-
 vit, in qua omnes certo ætatis termino
 fiebant icterici tandemque nullis reme-
 diis cedente malo, ab hepate scirrhoso
 peribant hydroponici. Exhibituit observatio-
 nem hanc ex ore præceptoris sui cl. *van
 Swieten* in comment. ad aphor 486. La-
 ctentem infantem ab iracundia matris i-
 ctericum factum narrat in Ephemeridi-
 bus Naturæ Curiosorum *Verdries*.

Non minus fertilis icterorum causa

terror

terror est, cuius præsentaneos et fatales
sæpe in viscera abdominalia effectus quo-
tidiana docet experientia. Regii nostri
morbi ab hoc animi affectu nati exem-
plum cl. *Boerhaave* in scriptis suis exhi-
bit, Meininit mercatoris, qui de facto
navis suæ onerariæ nanfragio certior fa-
ctus et præter modum subito conterritus
in arquatum morbum confessim incidit,
qui brevi post periodicus factus, hepati
scirrhum, ægro mortem intulit. Confer
hic, quæ in commentariis suis ad *Boer-*
haavii aphorismos cl. *Swietenius* Tom.

3. p. 91 refert, quæ denique in Dissertatione
sua inaugurali de terrore scripta § 23
Leob. Stocke circa hanc materiam ubi-
rius tradidit. Notavit similem omni-
no casum genitæ a valida animi pertur-
batione auriginis *Valsa*. Citat hunc,
et aliam simul non minoris ponderis
historiam addit cl. *Morgagni* in Epist.
anatom. med. 38. art. 2. Casus hic est:
Juveni cuidam peringenioso, sacris et
literis addicto truculentus quidam et
horribilis vir scelopetum non opinanti
ad pectus intentat. Quo ille terrore per-

culsus ipso hoc momento ictericus fit,
brevique post delitus intra 24 horarum
spatium convulsus obiit. In utroque ca-
su nec *Valsalva* nec *Morgagni* in secto
cadavere vel minimum morbi alicujus
ictero generando apti vestigium detex-
erunt; hinc et uterque ex constrictione
partium convulsiva ab animi affectu pro-
ducta natum hic icterum et merito qui-
dem, censet. Arcuati morbi a tristitia
nati historiam in Dissertatione inaug.
de animi affectibus § 78. p. 46. exhib-
uit *Valkenaer*; ubi lato convivio ad-
fidens

fidens vir hilaris, alacris, sanissimus,
 per acceptum tristem nuntium adeo af-
 fligitur, ut antequam ex convivio dis-
 cederet, ictericus esset. Addit relationi
 huic auctor phænomeni hujus rationem
 „non crediderim, inquit, investigandam es-
 „se in materia modo memorata (atrabilaria
 „nempe, de qua in hoc paragrapho ser-
 „mo fuerat) sed potius in spasmo, qui
 „ductus biliosos occupavit,. Idem hoc
 aliis exemplis confirmat *Ettmüllerus*.
 Anxiæ præterea animi sollicitudines ex
 ejusdem auctoris sententia flavum hunc

mor-

morbium s^ep^ee s^apius producunt. Ob-
servavit hoc iam *Helmontius*, (s) fistit-
que productae sic a moerore gravi icte-
riciæ historiam in consultatoinibus suis
Hoffmannus. (t) Neque immerito hue
referri poterit sacrarum paginarum lo-
cus ille *Ieremiae* 30. v. 6. collatus cum
Deuteronom. 28 v. 22, ubi icterum, ab
animo propter imminentes coelitus præ-
dictas divinas clades summis follicitudi-
nibus circumacto eventirum Israelitis
Jehova

(s) Tract. de sede animæ seu jure duum-
viratus p. 564.

(t) Tom. 2. sect. 3. cas. 57. p. 264.
seq.

Jehova prædictit. Versio quidem germanica patrum huic morbo proprium nomen *Gelbsucht* non ubique habet sed terminis *Misfarligt*, *Bleichsucht* &c. in locis his utitur. Vocabula autem hebræa, quæ hic occurrit. *Ierakon* ex unanimi interpretum optimorum, *Clerici*, *Buxtorfi*, *Scheuchzeri*, *Schindleri*, *Iunii*, ipsorumque Rabinorum sententia per icterum summo jure vertitur. Hinc et per septuaginta sacri codicis interpretes græcos *Ierem.* 30 per *ιετερον*; *Deuteronom.* 28 vero per *ω χρον*, quod colorem vstellati-

tellinum, quasi ωξιοδεν diceret,
translata est (u). Alia insuper nati a

mœrore

(u) Proprie vocula hæc hebræa (quam
quam pro colore croceo vel aureo
subinde sumatur, uti ps. 68. v. 14)
ob natales suas, quas a radice *Iarak*,
Iarok, et *Iarek* dicit, quæ herbam
significat, colorem indicabit herbace-
um viridescentem; vel potius, si cum
texui, Amos 4. v. 9. comparetur,
colorem notabit herbe marcidæ emo-
rientis, quem galli *feuille morte* appell-
lant. Hinc et divus artis nostræ fun-
dator *Hippocrates*, dum in libro suo
περὶ γυστῶν Libro 2. et 3. icteri-
corum oculos, habitum, urinas, salivam
&c. describit, colorem illis dat χλωρού,
quæ vox pari modo a vocula χλοεν,
quæ herbam indicat, proficiscens, colo-
rem ictericorum ex viridi et bruno
flavescerentem designabit.

mœrore morbi regii exempla consignavit *Sylvius de le Boe* (v) et *Bonetus* (w). Tanta est animi affectuum in producenda aurigine vis.

Dubitare autem quis forte posset, an revera hæ animi perturbationes, dum icterum producunt, effectum hunc per veras, quas in primis viis systemateque bilioso generant stricturas spasticas creant, vel alio quodam modo? Resp. Nullum omnino superest dubium, post capitulas tot circa hanc rem observationes

nasci

(v) Libr. 1. cap. 66, 9.

(w) Sepulchr. Libr. 3. sect. 18. obs. 2.

nasci reapse ex productis per animi affectus spasmis sic icterum, Hoffmanum testor (x) et Fernelium (y), qui ambo, validissimas ab animi affectibus in ventriculo, diaphragmate, jecinore, ductibusque biliaris excitari stricturas spasmodicas experti afferunt. Ne autem horum virorum auctoritati nimium in hac re largiri videamur; nonnullos hic recensebimus animi affectuum in primas vias effectus, manifesto spasmodicos. Vo-

mere,

(x) M. R. S. Tom. 4. sect. 2. cap. 2. § 13.

(y) Libr. 4. de Febr. cap. 10.

mere videmus homines delicatores ab
audita re nauseosa (z); nauseare alios
a sola recordatione medicamenti vel ali-
us rei nauseosæ. Singultiunt nonnunquam
fumme conterriti (a) teste Hoffmanno
(b), rejiciuntque vomitu bilem acrem
causticam ira graviori excandescentes.
Hernias non raro lethales ab animi af-
fectu violento viscerumque abdominalia
um convulsiones produci, observatis pa-
riter constat. Dignus certe; qui hic no-

Q tetur

(z) Helmont. loc. cit. p. 564.

(a) Leonh. Stocke, l. c. §. 20. it. Dis-
sert. nostr. de singulti.

(b) Oper. Tom. 5. §. 18 §. 261.

tetur, casus ille est, quem celebris quoniam Amstelodamensium medicus, circa artem anatomicam meritissimus, *Ruysschius* in observationibus suis anatomico-chirurgicis centur. I observ. 98. p. 91 narrat. Potens quidam amstelodamensis oenopola, quum in cella sua crepans de improviso yini dolium praesens videret, illico in bubonocelen incidit lethalem. Notat simul *Ruysschius*, comperisse se tunc a chirурgo ejusdem urbis, in sanandis herniis exercitatissimo, rarum nullo modo esse, quod a terrore herniae nascantur. In car-

cerari.

cerari a subitaneis animi affectibus her-
nias et subito fatales fieri, confirmant
observationibus suis *Medioi Vratislavien-*

ses an. 1707, illustrisque *Hoffmannus*.

Uteri prolapsum ex terrore protinus fa-
natum, retractis in sua loca clavis
partibus, ferunt *Les Anecdotes de Mede-*
cine p. 72. Volvulos denique, ipsosque
ehordaplos ex animi affectibus prodi-
ctos refert *Tulpius* (c); pluresque dedi-
ctos ex eadem hac causa atrocis hujus ma-
li geneses in observationibus circa 1.

Q. 2

lei

(c) Libr. 2. obs. 41.

Iei morbi naturam et causas Academie
N. C. communicatis.

Certum itaque est, argumentisque fa-
tis validis numerosaque experientia pro-
batum, dari omnino icterum spasmoti-
cum, nulli alio vel hepatis vel bilis,
vel viscerum aliorum, cholopoiesi coin-
servientium labi origines suas deben-
tem, sed ex sola cystidis felleæ, ductu-
rumque biliariorum constrictione spasmot-
ica, vel idiopathica, vel consensualis
genitum. Restat ergo, ut inquiramus,
an icterus ille, cuius historiam in tra-

ctatuli

~~lxxiiii~~
statuli hujus initio dedimus, spasmodicus talis revera fuerit?

Morbos nosse, cosque probe inter se
distinguere, ardua profecto res est. Ef-
fugit saepe sub intricatissima symptomati-
tum farragine omnem sensuum nostrorum
aciem verus morbi genius, ludit.
que non raro oculatissimum quoque et
diligentissimum observatorem. Non tam
men minor requiritur rerum peritia in-
geniique acumen ad eruendas cogniti-
jam morbi absconditas, altisque tenebris
obvolutas saepe, causas; quarum tamen

Q 3 cogitatio

cognitio unica est ad felicem morbus-
rum curationem via. Nascitur idem sa-
pe morbus ex diversissimis, quin oppo-
sitis nonnunquam sibi e diametro cau-
sis. Has qui detexit, prognosin ferre
firmam, et sanationem, si qua detur,
felicem polliceri solus poterit. Hoc ju-
dicium illud difficile est, de quo pri-
mus *Hippocratis* aphorismus. Exemplo
icterus noster esto. Ipsius morbum di-
gnoscere ab omni alio facile poterit ille,
qui semel tantum, quoad vixit, ictericum
vidit. Causam vero, unde natus fuerit,

causa

causæque causas eruere; hoc opus, hic
labor est. Vidiimus in antecedentibus,
nasci arquatum morbum a variis hepatis
morbis, ab ejus inflammatione, abscessu,
scirro, infarctu; nasci eundem a com-
pluribus vesicæ felleæ affectionibus mor-
bos, phlegmone, hydrope, occallescen-
tia, ulcere, &c., a varia ductuum bili-
ariorum constitutione præternaturali, spa-
smo, obstructione, inflammatione, infar-
ctu, induratione, a calculis cysticis, a ver-
mibus hepaticis, cysticis, et intestinalibus;
a defiguratione morbosa partium canali.

Q 4 bus

bus biliferis vicinarum. Vidimus bilem
ipsam tam quantitate quam qualitate
peccantem auriginem producere. Et quot
ad bilem efformandam concurrunt ab-
dominalia viscera! hepar, splen, pan-
creas, omentum, intestina ipsa, omnia
sana sint oportet, si laudabile a sangu-
ine sequestrari debeat fel. Generari por-
to diximus icterum a diversis partium
nervosarum, licet dissitissimarum, affecti-
onibus dolorificis, a tendinum lesioni-
bus, vulneribus capitis, morsibus anima-
rum, vel iratorum vel rabiosorum, a
venenis

venenis assumtis, a spasmis ventriculi et
intestinorum per multiplices suas causas
productis, ab animi affectibus, a sup-
pressis evacuationibus, vel naturalibus
in statu sano, vel artificialibus, aut cri-
ticis in morbo statu. Quanta ergo
unici hujus morbi causarum gress! quan-
taque cautione opus est ad detegendam
quam illam, qua morbum præsen-
tem producit, causam! En, ex qui-
bus signis spasmodicum hunc judicave-
rim morbum! *Primum*, quod de vera
haec morbi nostri causa suspicionem mo-

Q 5 vebat,

vebat, genesis erat hujus icteri ex morbo similiter spastmodico, tussi nempe convulsiva, quam in ventriculo et primis viis sedem suam habere non solum ex unanimi auctorum, qui hoc morbi genus ex professo tractaverunt, *Dolai*, *Hoffmanni*, *Waldschmidii*, *Rosensteinii*, *Lindani*, *Bourdelini*, *Zanders*, aliorumque observatione sciebam; sed ex propria quoque experientia tempore epidemiae nostræ, a me descriptæ, facta didiceraim. Hinc sobolem a matre non degenerem, morbumque spastodicum a spasmodi-

spmodico facile natum argumentabat; prae-
fertim, quoniam similem a tussi convulsiva
productum icterum Vesaliæ observatum
a se meminisset in Tractatu epistolari
ad ill. Baierum de infitione variolarum
dato cl. Hannes p. 85. Alterum, quod
spasmum icteri nostri causam arguebat,
erat conjunctus immediate cum praesen-
ti morbo affectus aliis spasmodicis, do-
lores nempe colici atrocissimi, adeo ve-
heientes, ut de possibili non solum, sed
de facto revera transitu hujus spasmi in
loca vicina nulla supereesse potuerit du-
bitatio;

bitatio; præprimis, cum *Tertio* propagationem hujus spasmi in altiora quoque loca, septum transversum, pulmones, laryngem, visceraque vitalia, interclusus dærepente spiritus subitaneaque non nunquam inde proveniens mors manifesto doceret. *Quarto* ipse cum ictero nostro conjunctus colicus dolor, ab adultioribus ut aperte convulsivus seu constrictorius accusatus, ab acri et inordente illo, quem effusa in tractum intestinalem bilis morbosa producere solet, a lacerante et scindente illo, qui a calculis

calculis cysticis exitum tentantibus na-
scitur, nec non ab urente, tenui pul-
sante, inflammatorio, et profundo ob-
tuso gravativo illo dolore, qui affectum
diversimode hepar notat, maxime distin-
ctus, spasmum hujus scenæ matrem in-
dicabat. *Quinto dolorum*, cum ictero no-
stro conjuncrorum, locus, sola intestina
cum ventriculo eorumque viciniam pro-
ximam successive affici notabat, dum ab
inferioribus sensim altius adscenderet, lo-
caque potissimum anteriora abdominis
regionemque umbilicalem et epigastri.

causa

cam occuparet morbus; quum contra
nascens ab hepate inflammato, vel a
calculis cysticis, biliares ductus irritanti-
bus, dolor scindens, iniquissimus a late-
re dextro magis ad dorsum, scapulas,
claviculas et jugulum propagetur. Ob-
servatio hæc nova non est. Habet illam *Argo-*
tæus Cappadox libr. de diuturn. morb. I.,
I3. item Cæl. Aurelianus Tard. Paff. 3,
4. nec non Ballonius Libr. I. Cons. 75.
p. 407. Proprie autem, quoad dolores
ex affecto diversimode hepate nascentes,
corumque in partes vicinas diffusionem,

notasse

notasse refert; differri condolentia loca,
 prout diversa fuerit affecta hepatis re-
 gio, dum vel in parte gibba superiori,
 vel in inferiori concava, in ipsa substan-
 tia, vel in membranis vestientibus, in
 proprio parenchymate, vel in systema-
 te biliario, in vicinia ligamentorum sus-
 pensorum, vel in loco ab his remo-
 to agrotaverit. Horum autem omnium
 elucidatio, quum ex distributione ner-
 vorum, contintiatione membranarum,
 &c, per anatomen noscenda, haud diffi-
 culter extricari possit; nimis autem pro-

lixa foret, quam quæ opusculo huic
succinto inseri valeat, hic merito omit-
titur. *Sexto*, ingruens subito icterus, abs-
que ullo alio vitiati hepatic vel aliis vi-
sceris cholopoietici manifesto signo ex-
laes functionibus prægressis facile co-
gnoscendo, causam hic præcipitem, cito
natam, qualem præter spasmus ceteris
paribus in subjectis nostri morbi ut plu-
rimum infantilibus aliam vix suspicari licet-
bat, arguens novum adjiciebat sententia
adoptatæ pondus; maxime, cum *Septimo*
et que subito rufus post solutum paroxy-

tmur

257

sum spasmadicum icterus quoque sol-
veretur, rediretque brevi roseus ori co-
lor. Ambulatoria hæc morbi natura, am-
bulatorium quoque et vagam ejus accu-
tabat causam, qua vel cito oboriente vel
cessante, apparebat aut evanescerat rur-
sum icteris. Octavo alvi excrementa,
quæ dura, rotunda, globulosa, scybalis
caprinis similia in morbo nostro fuisse
diximus, indubitatum spasmorum inte-
stinalium exhibebant signum. Hæc enim
alvinarum egestionum præternaturalis
configuratio, *cl. Haenio* teste, non nisi

E.

con-

convulsivam ductus intestinalis constrictio-
nem agnoscit matrem. Invenit nem-
pe illustris hic vir in cadavere hominis
mortui ex colica picronum, quam con-
vulsivam communis fert medicorum fer-
tentia, ubi eadem omnino excernuntur
duræ et globosæ fæces, intestinum ile-
um alternatim adeo constrictum, ut a
circumjecto filo subligatum credidisses.
Vid. Haenii Method. med. tom. 10. cap.
1 de Colica Picronum pag. 9. 17. 23.
55. 68. 94. 101. seq. Idem omnino
observaverunt in colica saturnina co-
vulsiva.

vulsiva, quam *Hüttenkatze Germani* ap-
 pellamus, clarissimi viri *Ilsemann*, *Srock-
 hausen*, *Zinnummam*. Nono non minus
 certam spasmодici hujus morbi notam
 dedit, eruptionem icteri proxime ante-
 cedens, totius corporis rigor. Hic enim,
 ut infra fusiо docebimus, spasmorum
 internorum communis et certus index
 est. Conf. *Hoffmannum* in Oper. Tom.
 3. sect. I. cap. 5. divumque *Coum* in
 aphor. sect. 4. aph. 46, 58, 63. *Decimo*
 stricturarum internarum spasmодicarum,
 natiue in substrato easu ex his regii

R. 2 nostri

nostri morbi indicium æque manifestum
præbuit urina stranguriosa, tenuis, a-
quosa, limpida, ictero huic familiaris.
Notavit suo jam tempore symptoma hoc
reverendus senex, in prænot. coac., se-
cundum *Dureri* ordinem 44, 48, 55.
it. T. 5. Libr. I, 26. Monet similiter,
tenuissimas excerni in colicis illis, quæ
a spasmo excitantur, urinas, *Hoffmannus*
Tom. 4. sect. 2. cap. 2. obs. I. p. 241.
parilemque observationem circa urinas
tenues et aquosas in morbis spasmodicis
hypochondriacis & hysteriacis ubique ob-
ser-
vias

vias exhibuit in commentariis ad apho-
 risimos Boerhaavianos tom. 3. aph. 916.
 p. 92. cl. Swietenius, nec non Sydenha-
 mus in Differt. epistol. ad cl. Cole scri-
 pta de affectione hysterica. Vid. Oper.
 p. 392, 394, 398, edit. Leid. 1726.
 Quibus omnibus merito adjungi pote-
 runt illa, quae de difficultatibus urinæ
 a morbis viscerum abdominalium spa-
 simodiciis oriundis consignavit Lunckerus
 in consp. med. tab. 78, 4, 2, b. it.
Hippocrates in Prænot; Libr. 1, 29. nec
 non Epidem. Libr. 6. sect. 1, 9, & 10.

R. 3

Unde.

*Undecimum icteri nostri a spasio parti-
um natū indubitatum signum dedit i-
psa morbi solutio cum signis manifestis
soluti spasmī, tam interni, quam peri-
pherici, videlicet sudore profuso, spon-
taneaque tam alvi quam urinæ solutio-
ne coniuncta. Conf. hic aphorismum
Hippocratis 44. sect. 6. Tandem ultimo
loco medendi quoque methodus, ipse-
que remediorum huic ictero adhibitorum
impar successus latum de causa nostri
morbi primaria judicium plenarie com-
probabat; dum omnia illa, quæ sub re-*

solven-

solventium, aperientium, vel evacuantium
 titulo nota medicamenta sunt, q^a
 minia, quæ bilem spissiorem fundere obstru-
 eraque ejus vasa recludere novimus, i-
 psoque vel tantillum moventia clysinata,
 verbo, cuncta illa quæ aliis, ex alia cau-
 fa natis, icteri diversis speciebus medica-
 ri solent remedia, non solum sperato
 caruerint effectu, sed morbum insuper
 auxerint magis; dum contra emollien-
 tissima quævis, solvendisque spasmis ido-
 nea medicamenta cesserint ex voto, to-
 tamque absolverint hujus morbi curam,

R. 4

Hæc

Hæc potissimum signa illa sunt, quibus ad diagnosis hujus morbi, ejusque causarum, usus fui. Credere in genere libet, spasmodicos hos maxime renunciandos icteros esse 1. qui periodici sunt regulares. Simpliciter enim intermitentes, aut data quadam occasione recurrentes, hujus ordinis non sunt. Hi, utimox crimus visuri, aliis quoque causis natales suas debent. 2. Spasmodicos illos censeo icteros, qui a morbis intestinorum vel ventriculi spasmodicis nascuntur, recentes. 3. Pro spasmodicis haben-

di

di illi sunt, qui absque ullo prægresso
 lœsorum viscerum cholopoieticorum la-
 be subito fiunt et absque manifesta cau-
 sa brevi iterum cessant. 4. Huc referen-
 dæ erunt oīnes illæ auriginum species,
 quæ ab animi affectibus, aliisque gene-
 ris nervosi irritationibus vel lœsionibus
 producuntur. 5. Spasmodicis adnumeran-
 di illi icteri sunt, qui febribus intermit-
 tentibus nubunt, vel febrium intermitten-
 tium personam agunt. 6. Hujus classis
 quoque illa sunt morborum arquatorum
 genera, quæ febribus acutis tempore in-

R. 5

stantis

stantis criseos, cum rigore corporis, &c.
accedunt.

Sufficient hæc ad determinandam i-
cteri nostri causant; spasmus. Restat,
ut et hujus quoque probabilem causam,
quantum licet, ex suis fontibus hic bre-
viter eruamus.

Prægressus fuerat biliosus putridissimus
morbus, vix non totam humorum ma-
fam funditus corruptus, manifestaque
succorum acrimoniam, systemati nervo-
so, præcipue telis nerveis ventriculi,
septi transversi, pleuræ, ipsisque pulmo-
nibus

nibus et bronchiis gravem, continuae-
que in partibus his tensiones excitantem,
post se relinquens. Omnibus his viri-
um, a morbo hoc maligno putri exhau-
starum, defectus visibilis, solidorumque
totius corporis debilitas et aonia summa
jungebatur. Præternaturalis ergo solidor-
um corporis ex debilitate morbosā na-
ta irritabilitas, cum humorum universali
acrimonia biliosa putrida conjuncta, non
potuit, quin in partibus jam memoratis,
præcipue tamen in tubo intestinali or-
ganisque secernendæ bili sacris, varias

prodi.

produxit functionum anomalias, in
irritationes partium harum tenellarum,
earumque spasmos dolorificos cito trans-
euntes, per totum abdomen diffunden-
dos. Accedebat, quod dejectiones in præ-
cedente morbo copiosissimæ, dysentericæ,
acres, lubricantein internas intestinorum
parietes pituitam destruentes, et secum
aspontantes, tantam intestinis conciliave-
rint irritationem, ut ex nato a siccita-
te hac præternaturali, et attritu conti-
nuo partium, ingrato stimulo, acceden-
reque superstite adhuc humorum enteri-

corum

corum acrimonia summa, primo tene-
tius oriretur perquam molestus, quem
brevi post, propagato magis magisque
per totum abdomen incitamento, colicæ
vehementes ruflesque nostræ convulsivæ,
cum omni suo, quem recitavimus p. 90.
seq., apparatu, sequebantur. Infanticidæ
hæ, non solum inanes ciebant a succusfi-
one diaphragmatis partiumque abdomina-
lium præfiscentes vomendi conatus, sed
spasmos quoque dolorificos, in abdomen
jam præsentes, adeo angebant, ut vel in
externas corporis partes non raro erum-
pentes,

entes, epilepsias saepius produxerint fatales, vel propagati in pulmones, visceraque vitalia, subitaneam ægro intulerint suffocationem.

Mirum ergo videbitur nemini, quod spasticae hæ intestinalis tubi stricture in immediate appositas sibi partes transfierint cito, ductumque biliarium communem in affectionum suarum traxerint communionem. Constrictus ergo vicinitatis jure choledochus hic canalis, per transituræ bili exitum in intestinum dudenum negans, icterum necessario pro-

duxit

dixit temporarium, soluto spasio sol-
vendum similiter. Neque tamen solum
hic choledochum ductum a spasio hoc
consensuali clausum reor. Subitanea i-
cteri nostri eruptio altius propagatam hanc
stricturam spasmadicam arguit. Non enim
a clauso choledochi ductus osculo excre-
torio statim aurigo nascitur. Contractum
ergo simul fuisse autumo ductum chole-
dochum, hepaticum et cysticum. Forte
et transit ob violentiam morbi in bili-
arios quoque hepatis poros ipsamque cy-
stidem spasmus; quo facto contenta in

locis

locis his secreta jam ab humoribus re-
liquis bilis, retrograda via, vi, vel in
vasa ipsa bilem secernentia, vel in va-
sa vicina lymphatica acta, totique li-
quidorum massæ redditæ, celerem icteri-
genesis produxerit. Referri huc quoque
meretur auctus post solutum a viribus
vitæ spasmus sanguinis et humorum
circulus, vi cuius promptior et inti-
mior bilis cum sanguine mixtio, citi-
orque biliosæ flavedinis per totum cor-
pus distributio.

Sed eur pertinacior temporis successu

obser.

obseruabatur idem hic icterus, et perstes
sæpe diu post pulsum priorem morbum?

Resp. Exprimebantur per repetitum hunc
spasmus ex vasis biliaris jam recensitis
liquidiores, tenuiores et in vasa mino-
ra fecernentia vicina admissibiles solum
subtiliores partes; restitante tam in bi-
liaris poris, hepaticoque ductu, quam
in cystide ipsa et canali choledochio, par-
te fellis reliqua crassa, spissa, tenaci,
amureosa. Obstruebat hæc brevi propri-
tas suas vias, exitumque sibi ipsa clau-
dens, transeunte continuo in M. S. L.

S

qui

quidiore sui parte, icterum producebat
fixum, pertinacem, difficilioris sanationis.
Vide, quæ circa hanc regii morbi cat-
lam *Veslingius*, *Morgagni* illustrisque
Abrah. Vaterus in *Observ.* rariss. circa
calculum 3, § 1. Capit incrementa quo-
tidie hoc malum. Turbatur brevi ipsa
quoque bilis secretio, obstruuntur sen-
sim, oppilantur, officiumque suum obli-
ta cessant agere cholopoietica vasa, tan-
demque hepati ipso certissima inturitas
difficilimi judicii et sanationis labes,
infarctus, abscessus, similiaque alia non

minora

minora mala. A resorpto in sanguinis
massam pure hoc teterimo phthisis na-
scitur febrisque lenta lethalis. A commu-
nicato visceribus abdominalibus hepatis
morbo, natoque necessaria lege et in his
quoque infarctu pessimo, hydrops gene-
ratur non minus insanabilis et q. f. r.

Quoad prognosin. Patet hæc partim
ex antecedentibus. Addam paucis illa,
quaæ clinica observatio docuit. In genere
totus hic morbus periculosissimæ fuit
alex, pluresque necavit, ad quos sanan-
dos omnia adhibita fuerunt artis præsi-

S 2 dia.

dia. Obierunt tenelli per omnia morbi
stadia. Hi ad ferendos atrocissimos ven-
tris cruciatus morbique externæ violen-
tiae impares, sub rigore universali, an-
tiginis nostræ solito præcursori, fato si-
cedebant. Illi statim in primo morbi
principio graviter convulsi moriebantur.
Alii intercluso a ferina tussi subito spiri-
tu efflabant animam, magnaque recon-
valescentium pars post superatum multo
labore primum morbum, ex humorum
corruptione, a pulmonum acquisita labe
vel ab hydrope interibat. Gentil tamen

rusticæ

rusticæ plus intulit damni, tristiorēmque
 multo inter hominum hoc durum gē-
 nus lusit scenam, quam in urbe ipsa.
 Desiderati sunt in uno ditionis Effendi-
 ensis tractu, versus occidentem urbis sito,
 Borbecensi, pusillorum juvenculorumque
 fere trecenti; quibus autem, quod uti-
 que adverti meretur, maximam partem,
 rustico more, vel vaga, vel sera nimis
 adhibita remedia fuerunt. Jcterus hic,
 quam mere symptomaticus esset, ad ju-
 dicandos socios sibi morbos contribuit ni-
 hil. Declinantis tamen paroxysmi in prie-

cipio fuit plerumque index; non ubique. Quod reliquum est, per se neque felix dedit, neque triste augurium. Dum primo invaderet, soluto spasmo solvebatur. Solutum vero spasmus cessans urinæ difficultas, reclusa alvus, sudorque erumpens indicabant. Permanens ischuria, obstructaque alvus, longiorem ubique morbi moram difficilioremque sanguinem fore, præfigiebant. Post enatunum singultus cum permanente exertionum dispendio, convulsiones artuum mox recuturas nuntiabat. Erumpens

sub

sub ipsis convulsionibus, vel post easdem,
 ieterus ubique lethalis fuit. Sapientia re-
 currans, sensim rebellis, medicationi dia-
 multumque obductabatur, siue diutius
 protraheretur, arti tandem indomabilis,
 modo jam ante indicato, in alios mor-
 bos transit, ut plurimum lethales. Tri-
 stis haec oeconomia animalis fors est,
 ut ex parvulis initis nascens saepe non
 majoris momenti morbus, mox alium
 patiat diversae naturae et longe graviorem
 affectum, qui ipse cum sobole sua, quam
 sati cito generat, pulso licet primario

S 4

morbō

morbo ejusque causa nihilo minus in
corpore remanet, augmenta ex se ipso
capit, machinæque totius sensim fulcra
suffodiens, mortem ægroto tandem in-
fert. Natorum sic asthmatum convulsivo-
rum, hecticarum, hydropum pectoris,
ascitum, hæmorrhagiarum enormium,
graviumque aliarum affectionum ex icte-
ro post productos hos morbos cessante,
exempla notata a pluribus sunt.

Si in curatione icteri cuiuslibet ex
Hoffmanni præceptis summa prudentia
et circumspectione utendum est, profe-

cto

sto in hac regii morbi specie collocanda erit ad rationalem curam omnis medici industria. Scimus, magnos saepe usus praestare in variis icteri generibus adhibita emetica et nonnunquam praesentissimum ferre auxilium; praesertim, ubi obstructi a materia quacunque vel viscida vel calculosa mobili canales biliarier furerint. Nocent autem in omnibus ex spasticis intestinorum affectionibus progenitis icteris quam maxime; violentas enim partium stricturas et augent et propagant ulterius. Nocuerunt quoque in nostro morbo.

S 5

Simile

Simile quid circa purgantia obtinet,
quæ interdum in hoc morbi genere in-
dicatissima deprehendimus. Et hæc spa-
mos quoque primarum viarum, præpri-
mis si fortiora fuerint, maxime augent,
sicque oleum accenso jam igni assundunt.
Hinc jam artis nostræ princeps Hippo-
crates in Libro suo, *de ratione victus in
acutis* nec non *Libr. de affect.* sect. 5. me-
dicos, ut a purgantibus in iætero cave-
ant, ferie monet. *Pericolo*, inquit, *ex-
pones agrum; non juvalis.* Hoc tramite
incedens quoque Coelius Aurelianus Libr.

3. cap.

3. cap. 5. imprudentem ventrifuorum
 et cholagogorum usum magnopere in-
 crepat, quum materia ex horum medi-
 camentorum, absynthii nerthe, aloes,
 colocynthidis, similiusque draſticorum
 adulterio deterior fiat. Hinc nescio, qua be-
 na fortuna factum fuerit, ut in iectero, a
 colica spasmatica rato, tantos hauerit
 ex uſu Jalappae fructus *Rofinckius*, qui
 remedii hujus exhibitionem in iectero con-
 tra *Mercarum* in Dissertatione sua de
Tartaro defendit.

Sudorifera, præfertim calida volatilia,

quæ motum fluidorum intestinum sum
mopere intendunt, solidarum vero par-
tium tensiones et crispaturas augent, exula-
re non minus ex icteri cura jubemus.

Urgent hæc, quæ in ostiolis vasorum
minimorum hæret, materiam viscidam,
tenacem, eamque altius in teneriores et
angustiores canales incuneando, infar-
ctus nascentes augent, totumque morbum
non pertinacissimum solum, sed indiffo-
lubilem sæpe reddunt.

Curatoria autem principalis icteri spa-
simodici indicatio eo dirigenda est, ut
spasti-

spastica hæc fibrarum tubi intestinalis
valde irritabilium nervosarum crispatura
quantocuyus solvatir, adeoque bilis tam
secretio suspensa, quam ejus ad duode-
num descensus impeditus naturali red-
datur libertati; utque tandem, soluto per
indicata remedia spasmo, acrimonia hu-
morum, præcipue bilis, quæ spasmorum
hujuscemoди genitrix esse judicatur, mi-
tigetur, et ex intestinis eliminetur. Ex-
hibita itaque ad ferendum hunc finem
in nostro casu varia sunt sub paroxy-
sino ad involvendam hanc hærentem in

primis

primis viis spasmorum matricem, mias-
teriam acrem, irritantem, blanda mu-
cilaginosa, quæ, quum simul deperditi
lubricantis intestina liquidi vices gere-
rent, præternaturalem quoque partium
attritum natamque exinde nimiam tubi
intestinalis irritabilitatem moderabant.

Ad fovendas lubricandasque et relaxan-
das a spasio hoc violento constrictas fi-
bras in usum vocabantur remedia se-
lectissima emollientia. Dabantur ad so-
piendam telarum nervearum sensibili-
tatem nimiam, morbosam, medicamenta

fui

sti ordinis anodyna lenissima, emulsiones
 ex seminibus frigidis, papaverinis, can-
 nabinis &c. Injiciebantur ex emollien-
 tibus blandissimis clysmata. Hoc enim
 remedii genus, dum in colon, quin, et
 altiores etiam intestinorum tractus sub-
 intrat, in omnibus viscerum abdomi-
 nium, praesertim hepatis et vesiculae
 felleae morbis, ubi emolliendum est, o-
 ptimi demulcentis fotus praestat officia.
 Involvebatur similibus herbis, floribus
 que sambuci, meliloti, chamomilla,
 semine lini, foenugraci, hyosciami, fa-

per rina

rina orobi, avenæ, bulbis liliorum alborum
&c. in lacte dulci decoctis et saponi ve-
neto nuptis, totum abdomen, præpri-
mis hypochondrium dextrum. Acecede-
bant omnibus his pediluvia et succupia
tepidæ, blanda: Verbo, emolliebatur
quovis modo externus corporis cortex
ad superandas internas abdominalium
viscerum stricturas, viam præeunte ex-
perientia, docente, solvi internarum parti-
um spasmos, emollita externa corporis ~~per~~
perficie et stringi verba vice abdominalia
viscera a spasmodicis externalium par-
tium

rium stricturis. Dignissimum sane lectu-
est caput octavum egregii illius tracta-
tus, quem *de morbis nervosis* scripsit Ro-
bert Whyr, circa insignem pediluviorum
in morbis spasmoidicis usum. Optatissi-
mos ex his effectus in similibus morbis
culit Hoffmannus. Egregiam, quam in va-
riis infirmi ventris affectionibus opem præ-
stant, descripsit cl. Stevenson; ususque
eximios hujus balnei in colica biliofa
spasmatica recensuit in *actis Edimburg.*
tom. 3. obs. 27. Rob. Porter.

Doloribus cardialgicis vehementioribus,

T

nimius.

nimiisque et inanibus ad vomitum con-
natibus, præter memoratum jam exter-
num abdomini applicandnm fotum, epi-
thema ex theriaca, camphora et pauco
croco paratum egregie medicabatur.

Neque minoris usus ad compescendos
vehementiores hos spasticos dolores fuit
applicatum externe oleum amygdalarum
dulcium calens camphoratum.

Soluto paroxysmo ad mitigandam edu-
cendumque ex corpore materiam acrem, fir-
mandasque contra novos spasmodicos in-
fultus partes solidas; pulveres exhibebantur
absorben-

—

absorbentes, nitrofi, antispasmodici cum
zhabarbaro, moscho, castoreo, sulphu-
reque antimonii aurato maritati cum
notabili symptomatum decremente.

Si autem profectior jam morbus, me-
dicationi huic inobediens, post solutum
quoque paroxysinum spasmodicum per-
stes, fixior loco suo haeret, patueritque
ex aliis laesis functionibus, recessisse jam
a crasi sua laudabili sana bilem, obstru-
ctosque jam a materia tenaci biliosa picca
ductus feilleos, resolventia lenia, tarta-
rea, melle, mollientibusque aliis no-

T 2 minatio

minatis jam remediis intermixta cum
fructu adhibebantur; præsertim quum
balneum accederet jam indicatum emol-
liens, lenisque totius dextri lateris fri-
ctio humida. Quod ceterum ad icteri spasm-
modici consensualis curam attinet, at-
tendendum ubique est ad principalem
spasmi præsentis causam ex antecedenti-
bus haud difficulter nescendam, qua sub-
lata effectus quoque ipse sponte san-
bitur. Sic v. gr. natus in nostro casu
icterus a tussi convulsiva, ex suis catulis
producta, sanata hac statim in principio.

per

per vomitorium appropriatum, subjun-
ctisque evacuanti huic remedio medice-
mentis roborantibus antispasmodicis, cor-
tice peruviano, castoreo &c. levi opera
præveniebatur. A mensibus vel hæmor-
rhoidibus suppressis excitatus icterus re-
stitutis his hæmorrhagiis absque alio fe-
re remedio sponte ceflat. Qui a meconio
in infantibus præter naturam retento,
intestinorum canalem acri sua indole ir-
ritante, vel a collostro caseoso, in tubo
intestinali tenellorum collecto, gignitur;
ejecto per idonea medicamenta meconio,

T 3 soluto.

solutoque et educta per saponacea et
evacuantia leniter remedia coagulo hoc
gravante, certo curatur. Quem retrogres-
sa podagra aut arthritis producit regium
morbum redditam suis locis materia pa-
dagrica vel arthritica solvit. Item cum a
vernibus natum anthelmintica fugant.
Ab hernia incarcerata genitus, repositis
in situ naturalem partibus, evanescit
per se. Quae ab acri vellicante quacun-
que materia, intestinorum parietes sti-
mulante, procedit aurigo, correcta, vel
obvoluta, vel educta hac, brevi cessat.

A

A suppressis intempestive febribus, vel
 a cohibitis malo consilio alvi fluxi-
 bus criticis excitata ictericia, reducta in
 orbitam suam febre, restitutaque excre-
 tione alvina, sponte cedit. Vidimus jam
 in antecedentibus plura icterorum hac
 methodo sanatorum exempla. Cavendum
 autem angue et cane pejus, ne intem-
 pestivo opiatorum ad sopiendos spasmos
 usu, ægro noceamus. In scyllam incidit,
 qui charybdim sic vitare nititur. Terre-
 re nos utique exhibitorum cum insau-
 glio successu kujuscemodi medicamento.

rum exempla debent, quæ cl. *Young* memoriæ prodidit in *Actis Edimburgensis*, graviaque illa symptomata, quæ ill. *Muzzelius* ex perperam ministrato opio in observationum suarum manipulo altero recensuit. Par omnino ratio est icterus aliorum morborum socii vel prolis. Sic febrium intermittentium comes, antifebribibus; hystericas passiones concomitans antihystericis profligatur.

Tantum de ictero hoc spasmatico, cuius historiam in tractatuli hujus limine promiseram. Liceat mihi, antequam ce-

lophonem

Iophonem operi imponam, paucis adhuc
unam atque alteram, a variis varie ven-
tilatam circa hunc morbum, quæstionem
mantissæ loco evolvere. Lis est, de na-
tura icteri periodici. Quæritur, quæ ejus
ratio? Resp. Nota omnino, et confirmata
observatione multiplici res est, plurimas
nervorum, vel telarum nervearum sen-
sillorum affectiones a causa sanguina pro-
ductas, et inter has potissimum primæ
digestionis organorum passiones (d) in

T 5 quan-

(d) Lectu per quam digna est, quam *de*
primis viis morborum periodicorum sede
frequentissima exhibuit Dissertatio cl.
Büchnerus Halle 1768.

tum spasticis partium stricturis ansam
præbere solent, stata sua servare exacer-
bationis tempora, quibus natura id, quod
molestum sibi et nocivum sentit, vel
corrigeret vel ejicere e corpore satagit;
quamquam mechanismus huic operi a
natura adhibitus inexplicabilis hucusque
sit; et fortassis mansurus sit adhuc.
Sic a tendinum læsionibus convulsiones
periodicas regulares observaverunt plu-
res, exhibuitque nuper adhuc in *Novis*
Academiae Naturae Curiosorum Actis tom.
§. obs. 26. cl. *Gonsbruch* memorabilem

huc

Huc referendum easum doloris periodici atrociissimi, nervorum distensionem minitantis, alternis diebus regulariter afflagentis, ab evulso rudij fabri ferrarii manu dente molari nati. A mortu animatum vel rabiosorum vel iratorum, partes tendineas lacerante, furores, convulsionesque periodicas in diariis Gallicis legimus. A vermibus intestina rodentibus manias, certo tempore recurrentes, abile caustica, tubo intestinalorum infusa, choleras periodicas; pluresque alios a similibus causis natos morbos ex observationibus

tionibus quam plurimis variorum aucto-
rum novimus. Taceo intermittentes o-
mnium ordinum ex iisdem et paribus cau-
sis nascentes febres. Hinc et icterum quo-
que, ex eodem hoc fonte progenitum,
periodicum esse, mirum nemini vide-
bitur. Legi possunt auriginum hujusmo-
di periodicorum regularium exempla in
operibus saepe jam citati Hoffmanni, in
animadversionibus medicis Dekkeri pa-
simque alibi. Altera icteri periodici re-
gularis species illa est, quæ ab affecti-
bus per se periodicis nascitur, v. gr. a

febri.

febribus intermittentibus male curatis,
a mensibus suppressis vel difficulter flu-
entibus, ab hemorrhoidibus turbatis &c.
Ex omnibus his causis regios, et quidem
periodicos regulares, morbos in antece-
dentibus jam pluries citavimus. Tertio
loco icterus quoque ille inter periodicos
regulares nominandus est, sub cuius lar-
va aliis morbus spasmodicus regularis
v. gr. febris quædam intermittens latet.
Hic soli chinæ cortici cedit. In varias
febris intermittens se se formas interdum
induit, vix credibiles. Probant hoc hau-

sts

ta ex observatorum monumentis exempla fere innumera. Sub vomitionum, diarrhoearum, ophthalmiarum, cholericæ, asthmatis, epilepsia, cardialgia, peripneumoniae, rheumatismi, nephritidis, apoplexiæ, aliorumque morborum periodorum forma, febres tales delituisse memorat in tractatu, quem *de protheisoriis febris intermittentis genio* scripsit Moronus; aliaque scitu admodum digna febrium larvarum exempla exhibuerunt Forestus Libr. 4. obs. 39 Bianchi Histor. Hepat. 751. Aetius Tetrabibl. 2 serm. 2

Cap.

cap. 3 *Torti Therap. spec.* Libr. I. cap.
10. Libr. 3. cap. 5 & 6. *Schelhammer*
Tract. 8 de Nat. p. 275., quibus adjungi
poterunt, quæ passim cl. *Werlbof*, *Hux-*
ham, *Sydenham*, & *Laurer* circa eandem
hanc materiam congefferunt. Rarum præ-
terea febrium intermittentium genus,
totum corpus non occupans, sed speci-
alia solum quædam corporis loca inva-
dens, hic quoque forsan referendum
descripsit medicus Bathoniensis cl. *Ly-*
sions in tractatu cui titulus: *Practical*
Essays upon intermitting fevers. Fuere taa

men

men et ante hunc, qui febres hujusma-
di particulares crediderunt, Danitur pra-
terea aliae adhuc ieteri intermittentis, non
quidem periodici regularis, sed recur-
rentis vagi species. Prima inter has il-
la est, quæ a vermis nascitur, vel pa-
tius a lumbricis intestinorum teretibus.
Accidit subinde, ut hi ex natali loco
profugi, peregrinam fortunam tentati-
ri, choledochum ductum intrent; re-
plent tum toto suo corpore memoratum
hunc canalem, claudunt eundem bilis-
que in intestina descendens prohibent

omnia

omnino. Regurgitare ergo in proxima
minora vasa exitu prohibitam bilem fie-
rique icterum necesse est, qui tam diu
manebit, donec vel superatis canalium
biliariorum angustiis in cystidem pene-
traverit lumbicus, vel retrograda via
in duodenum sese receperit. In priori
casu icterus toties recurreret, quoties morsus
suo irritabit internam cystidis tunicam
maxime sensilem vermis, et naseetur ab
irritamento hoc acutiori contractio par-
tium spasmatica. De his in anteceden-
tibus plura. Forte per semina sua ali-

U quando

quando ad hoc vel illud viscus cum chy-
lo, sanguine, aliisve humoribus depo-
nuntur varii generis infecta, variaque
tunc creant a propria sua fabrica, loci-
que sui natalis, seu visceris, in quo ho-
spitantur pendentia mala; et hæc icteros
producere poterunt puncturis, morsibus,
risionibus, reptatibusque suis, si in he-
pate porisve biliariis hæserint. Alia arcu-
ati morbi vagi recurrentis species est,
quæ a calculis felleis, egressum ex cysti-
de per angustiorem canalem emittarium
molientibus, sit. Concretiones hæc præter-

naturales,

naturales, quarum ingens saepe copia in
cystide fellea hærere simul solet, (e) ex
quacunque vel externa vel interna cau-
sa sedibus suis motæ, et ductui excreto-
rio impactæ, internas horum meatuum
tunicas perquam sensiles, acutis suis,
quibus pollent, angulis, irritando et lace-
rando vel spasmus gignunt vias has con-
stringentem penitus, vel mole et volu-

U 2 mine

(e) Calculorum hujusmodi felleorum
123 simul in cystide invenit *Fallopia-*
us; 300 *Bartholetus*; 700 *Menzelius*;
plus mille in hac vesicula detexit *Gra-*
seccius; bis mille in senis ejusdam
cystide coacervatos vidit *Scorchius*; nu-
meravitque tria talium calculorum mil-
lia sexcenta et quadraginta sex in ca-
davere gladiatori *Faschius*

mine suo canales biliferos ita infarciunt
et obstruunt, ut, sufflaminato bilis in duo-
denum itinere, reslua hæc in sanguinem
icterum producat toties intermittentem,
quoties vel relapsus in locum natalem
vel excretus in duodeni cavum calcu-
lis talis fuerit; recurrentem vero, quo-
ties alius denuo solutus a volumine com-
muni calculus, eandem luserit scenam.
Consule de hoc arquati morbi intermit-
tentis genere cl. Swietenium in aphor.
Boerbaav. Tit. de ictero multiplici; items
Thom. Sympson in Actis Edimburg. tom.

2. art

2. art. 28, nec non eadem acta tom. V.
 art. 33. præterque hos *Morgagium*, *Schef-*
felium, *Valisnerum* et *Baglivium*. Ulti-
 mam tandem a bile ipsa morbosa profla-
 ciscentem icteri intermittentis speciem
 sic concipio: Tardatur, vel ex præter-
 naturali bilis quadam spissitudine mor-
 bosa, vel ex angustato a quicunque cau-
 sa ductu choledoco, liber fells in in-
 testina descensus, resorbentur sensim per
 subtiliora lateralia vasa bilis partes li-
 quidiores, remanet crassamentum, quod
 intra certum quoddam tempus ita au-

U 3 getur

getur, ut omnino obstruat biliferos canales pariatque sic icterum. Sanatur hic verisimiliter per excitatum a natura spasmus violentum, vel febrilem, vel per vomitum aut diarrhoeam torminosam, cuius ope collecta hæc spissa et immensibilis materia, vi vasorum jam spastice agentium resoluta, ex canalibus, quas obturaverat, in duodenum exturbatur. Redit, simulac collectum novum ex bile crassamentum, choledochum ductum obsidens, fellis iter denuo interceperit, novamque icteritidì suppeditaverit ansam.

Accidit

Accidit frequenter, ut aut socius febris intermittentis observetur icterus, aut ejus præcursor. Quæritur: quæ hujus phænomeni ratio? Resp. omnis paroxysmi febrilis prima scena spasmus est notabilis periphericus, a partium internorum crispatura natus, quem horrorem vocamus, qui tamen subinde per varios gradus in tremorem, in violentam corporis succussionem, in veros artuum motus convulsivos, in epilepsiam augeatur. Exempla Mortomus in Pyretologia Exercit. I. cap. 9. exhibuit. Recensuit.

U 4

alia

alia in tractatu epistolari de *purpura* ad
cl. *Baldingerum* dato cl. *Hannes*, recen-
suerunt alii plures. Interdum suc-
cedit in memorati hujus spasimi peri-
pherici locum spasmus quidam particu-
laris, modo hanc, modo illam, vel ex-
ternam, vel internam corporis partem
quatiens, ægrum non raro et medicum
ludens, cuius memorabile exemplum in
descriptione epidemiarum nostrarum
1769 & 70 p. 117 dedi. Ponamus jam:
occupari a spasmo hoc febrili particulari
ventriculum vel intestina. Fit hoc per-

sepe;

ſepe; præprimis ubi foines intermitte-
tis hujusmodi febris materialis, quem
natura per excitatos hos violentiores mo-
tus subigere et ejicere ex corpore nitit-
tur, in iphis primæ digestionis viis ha-
ferit. Et fieri, manifesto patet ex fami-
iliaribus nonnullarum febrium intermit-
tentium symptomatibus, ingruentem pa-
roxysmum immediate præcedentibus
et jusque accessum jam jam erupturum
plerumque præfigientibus, v. gr. nau-
sea, cardialgia, bulimo, vomitu, fin-
gultu, doloribus colicis, berborygmis et

q. f. r.

q. s. r. Transit ex tractu intestinali hæc
partium crispatura in officinam biliaris-
em, sufflaminat bilis tam secretionem,
quam excretionem, agit succum hunc in
vasa vicina, qui, accedente brevi post
æsti febri, humoribus intimius mix-
tus, per totum corpus subito diffun-
ditur, cutimque universam foeda flave-
dine tingit. Et quid quæso impedit,
quominus ipsum choledochum ductum
a spasmo hoc febri aliquando directe
affici credamus? Compara cum modo
dictis casum illum singularem, quem

Bonetus

Bonetus in nota ad observ. 17. sect. 18.
 libr. 3. proponit, viri cuiusdam, qui
 a doloribus intestinorum spasmoticis
 in icterum delabebatur, simulac remedia
 calida sudorifera ad compescendos hos
 dolores adhiberentur. Ultimum jam se-
 quitur inquirendum paucis: quo fun-
 damento niti possint illa, quæ ex accessu
 morbi regii in febribus acutis desunt
 prognostica tam in coacis suis præno-
 tionibus H. a. 531, quam in aphori-
 smis 62 & 64 sectionis 4. *Hippocrates?*
 Scribit ille aphor. 62, *Quibus in febre*

mor.

*morbis regius supervenerit ante septimum
diem malum est. Et brevi post aphor.
64. Quibus in febre septima, nona, un-
decima aut decima tertia die icterus super-
venerit, bonum est; nisi dextrum hypochon-
drium indurescat: In hoc casu non bonum.
Rem ipsam experientia confirmat. Plu-
ra sunt, nota ex observatoribus, morbo-
rum acutorum genera, quibus criticus
talis accedere solet icterus. Observavit
Hoffmannus in Med. rat. syst. Tom 4.
Spec. Morb. Pathol. Cap. 12 thes. pathol.
§ 17 febres illas, quæ cum spasmis in-
fami*

317

fimi ventris vomituque bilioso et inten-
sori astu stipatae in corporibus hypo-
chondriacis fuscitantur, ictero superve-
niente feliciter terminari. Docet idem
in Praxi sua nova cl. Shaw. cap. 13
art. 4. p. 305. Morbo illo epidemico
mucoso Göttingensi annorum 1760 & 62,
quem illustris Röderer et Waglerus de-
scribunt, pariter criticus accedebat iste-
rus. In febre cholERICA critice superve-
nientem icterum felix ubique augurium
dare notat Commercium literarium Na-
rimbergense an. 1737. hebdom. 37. art. 1.

ubi

ubi idem hoc ex observatione cl. *Burg-
barri*, quam in *Satyr. Med. Silesiac.* de-
febri causode, ictero critico soluta, ex-
hibuerat, confirmatur. Malii præfigii au-
riginem morbo Vratislaviensi epidemi-
co an. 1699 accessisse, fert hujus graffia-
tionis historia pag. 14. Febri acutæ, cum
doloribus lateris conjunctæ, sexta die i-
cterum supervenisse, memorat *Pelargus*
in observat. clin. an. 1730 mens. Apr.
p. 428, qui et regium hunc morbum fe-
bri catharrhali die septimo critice super-
venientem vidit an. 1729 mens. Nov.

P.

p. 265. Rarum tandem et singulare pror-
sus icteri critici exanthematici exemplum
in: *Commenc. Liter. Norimb.* an. 1733.
hebd. 2 recensetur. Spasmodica hæc mor-
bi regii species matrem habet pertur-
bationem illam, seu spasmus solennem
universalem, qui temporibus criticis ex-
citari a natura solet, ad coquendam, vel
præparandam, expulsione destinatam, ma-
teriam morbosam. Nulla omnino crisi
fit febrium acutarum sine prævio hoc
naturæ opere præparatorio. Hinc labo-
tiosa illa emergit, ipsam morbi crisi in-
medi-

mediate antecedens periodus, quam et
Hippocrates in coacis notavit. Si spasmus
hic, a natura medicative activa excitatus,
viribus vitaे, morbiique magnitudini
appositus ita fuerit, ut subigi causa mor-
bi materialis, vel ejici ex corpore simul
omnis possit, in vado res est, et sequi-
tur plenaria morbi solutio. Si autem vel
fractæ jam vitaे vires ad opus hoc mor-
bi curatorum non sufficient, vel si spa-
smi hujes, a natura excitati, vis minor-
fir, quam quæ ad excitandam partium
reactionem requirebatur, vel materia mor-

bi

bi nimis cruda et tenax partique affe-
ctæ altius infixa hæreat, quam quæ resol-
vi intra datum tempus, corrigi, vel
ejici ex corpore tota possit; crisis na-
scetur imperfecta; si vero idem hic spa-
smus vires vita vel comminuat ipse, vel
partes fortuito occupaverit, coctioni aut
expulsioni materiæ peccantis destinatas,
mortem inferet corpori, ad cuius salu-
tem fuerat suscitatus. Si ergo spasmus
ille internus, cuius præsentiam icterus
insequens arguit, ante septimum febris
scuter diem oboriantur, ante quem rare

X perfe-

perfecta materiæ febrilis coctio fieri ses-
let, vanus erit, vires vitæ, ad superani-
dum morbum necessariæ, sine fructu
exhauriet, coctionis ipsum opus præpe-
dict, liquida corporis corrumpet, morbum
que ipsum et longiorem et periculosiorem
faciet. Malum ergo dabit pro ægroto au-
gurium. Excipe, si febris hujusmodi actu-
tæ fomes vel in primis viis earumque
diversoriis hæreat, ex quibus mediante
hoc naturæ nixu violento absque prævia
longa præparatione exturbari omni mor-
bi tempore potest, vel si salutare hoc

natu.

naturæ molimen hæmorrhagiam excita-
verit criticam. In utroque hoc casu boni
felicisque præfigii esse poterit nascens an-
te septimum quoque diem ex tali spasmo
icterus. Confirmat utrumque per obser-
vata sua in Epidemicis *Hippocrates* II.
a. 663, ubi quibusdam inquit morbus re-
gius accedit sexta die; verum bis purga-
tio per vesicam aut alvus exturbata aut
larga sanguinis eruptio proficit. Idem in
Prorhet. libr. 2. cap. 13. it 29. 7 & 8.
repetit: *Quibus sexto morbi die icteri fie-
bant, bis dysenteriae supervenientes morbum*

X 2 *Solvebant*

~~324~~

solvebant. Quoad hæmorrhagiam, quæ
icterum hunc criticum spasmodicum, si
boni præfigii esse velit, sequi ex Hippo-
cratis sententia debet, exhibuit diligen-
tissimus observator *Cous* et hujus quoque
eventus historiam in Epidem. 7. v. Char-
ter Tom. 9. p. 599, ubi de Heraclidis con-
juge narrat: febri acuta laborantem illam,
tertia morbi die ictericam factam, per
largam subortam narium hæmorrhagiam
suisse sanataam. Faustam ergo et latam
ubique prognosin in febribus acutis icta-
rus ille dabit, qui perturbationis illius
magnæ,

magnæ, vel spasmi jam memorati interni, crisiñ morbi molientis naturæ, signum præbet, et a crisi ipsa excipitur, idque diebus criticis bonis. Sin vero vel ægri vires, jam fractæ prius, non suffecerint ad producendam perfectam crisiñ; vel si viscus quoddam speciale, aut illa specificè corporis pars a spasmo hoc præ aliis fuerit occupata, cuius ope, vel per quam evacuatio intentata critica fieri debuisset, male ægroti rem agi, me non monente, constat. Primum apparet ex loco Hippocratico Epid. 1. Text. 45 & 65

Charter Tom. 9. p. 66. Alterum ex Her-
mocratis exemplo, quod idem *Causa Epi-*
dem. 3. *agr.* 2. notavit, ubi loco eru-
pturæ, fortassis per organa uropoietica,
vel per vasa sanguinea narium, criseos,
urina aquosæ tenues, et delirium, utrum-
que spasmos memoratarum partium de-
signans, funestum tulit icterus superven-
iens præsagium. Pertinet huc *Celsi* ef-
fatum, libr. 2. cap. 7. p. 58.

Sed accedit quoque febribus malignis
putridis icterus, non criticus, sed mere
symptomaticus, sinistri ut plurimum au-
gurii,

gurii, non ex spasmo partium, sed ex
 solutione humorum putrida, præsertim
 bilis ejusque cum reliquis corporis no-
 stri humoribus mixtione, omni morbi
 tempore, diebus tam vacuis quam cri-
 ticis enascens, a priori caute distinguen-
 dus. Docuit nos idem artis nostræ pa-
 gens *Cous* characteristicam illam notam,
 quæ criticum talem icterum, a spasmo
 partium interno natum, a symptomatico
 anterstinguit. Dicit in libro suo de victu
 acutorum: *In febri biliosa*, quam per tur-
 batam alvum critice solvi jam supra mo-

X 4. *unius.*

nuimus, ante septimum diem cum rigore
morbis regius accedens, solvit febrim: si
vero sine rigore accedat, extra temporis
occasiones, i. e. dies criticos, perniciosus
est. Rigor ergo signum ubique indubi-
tatum strictrarum interparum spastica-
rum secundum Hippocratem esto, hinc
nati in substrato casu ex his quoque iete-
ri. Confer hic sequentia Cai loca. Aphor.
58, 46, 63. sect. 4. et Epidem. 6, 1, 9.
quibus jungi poterunt illa, quæ Galenus
in Comment. ad Prorhet. 6. it. ad sect.
4. aph. 29., nec non quæ Hoffmannus in

Operi.

 Operibus tom. 3. sect. I. cap. 5.

Enī igitur L. B. paulula et indigesta
quædam circa illam icteri speciem, quæ
a spasmo nascitur, attentione Tua, ut
spero, non omnino indigna. Multus in
tractatione hujus thematis, quamquam
amplissimum differendi habuerim cam-
pum, ut essem, nec temporis copia,
nec mens fuit: Et stetisse me quoque
promissis, in opusculi limine Tibi datis,
sufficienter credo. Vale! nostrisque labo-
ribus in quantum utilitati Tibi esse
poterunt benevolusutere!

X 5

Hist.

HISTORIA
ICTERI PERIODICI LETHALIS.

Vir perillustis ex ordine equestri, cui
liberalem corporis habitum, proceram
staturam, roburque vere virile largita
fuerat natura, annos suos juveni-
les, quos inter generosa corporis exer-
citia, in hippodromo, palaestra, saltato-
rioque ludo, actuosus semper consum-
ferat, sanissimos transegit, licet strictio-
nes frugalitatis leges non ubique obser-
vaverit. Ante aliquot lustra tempus erat,
quo natus in usum leticie scyphis pu-

quare

gnare Tracum more mos erat: Hæc peri-
odus illa erat, qua viriles annos ingre-
diebatur. Quid mirum, si vitæ et san-
tati adeo damnosæ huic consuetudini da-
re interdum aliquid cogeretur, nisi ho-
minis singularis invisum nomen ab am-
icis mereri vellet. Lautus ad hæc viclus,
verum seriarum incuria, vita, si itinera-
tiones aliquot breves voluptuarias exce-
peris, deses et delicatula, cui dispositio
hæreditaria magnaue ad excandescencias
animi promptitudo accedebat, hospitem
tandem ingratum, pauperum tabernas

raro incolentem, divitibus autem lauti-
orisque fortunæ hominibus familiario-
rem, sacram podagrum vitæ insequentis
fidum aliquamdiu comitem ipsi acquisi-
vit, tanto semper crudeliorem, quanto
magis genio suo indulserit herus. Ne
autem sola in corpore hoc bene curato
effet et vidua podagra, alia accessit mor-
bonæ filia, plethoræ excedentis medica-
trix et socia, hæmorrhois, magno per-
paroxysmos cruciatu virum hunc illu-
strem divexus, postque longos et irri-
os utplurimum conatus, pauxillam de-

mum

mum crux atque cum tenaci mucō re-
mixti emitens. Per annos aliquot conti-
nuos alternis hæ vicibus affligebant sic,
ut tempore plerumque brumali podagra,
reliquo autem hemorrhoidibus per perio-
dos agrotaret. Sub hoc tempus, mortuo
fratre, in patria bona succedens, et cot-
sortio amicorum crepus suique sensim
juris factus, vita usque huc actæ vale-
dixit, sobriamque, et sanitatis legibus
accommodam magis vivere instituit vi-
tam. Quo factum est, ut accedente si-
mul congruo corporis exercitio, a rerum

necessitate

uti-
rio-
ntis
aifi-
nro
Ne
rato
nor-
ica-
per
lhu-
rrri-
de-

necessariarum præsertim ruralium atten-
tiori cura procedente, per longum tem-
pus non solum a podagra et haemorrhoi-
dibus manferit omnino immunis, sed ut
ad eo firmum recuperaverit corporis ha-
bitum, ut bis maritus, tredecim libera-
rum pater, per quatuor integra lustra
vixerit sanissimus. Tandem sexagenario
major, variis animi curis circumactus,
segniorque ad consuetos corporis motus,
domui continuo affixus, relabi in vehe-
mentiores animi excandescentias data vel
minima occasione, maleque inde semper

habere

habere instituit, sic, ut diarrhoea jam
corriperetur, jam nausea, jam doloribus
colicis aliisque spasmodicis infimi ventris
motibus; vel erratica febre languenteque
per aliquot dies appetitu exinde multa-
estur. Adhibita his malis interdum eva-
quantia aliquae ab aegro ipso congrua re-
gutata temperantia remedia recurrentes
hos sepe paroxysmos feliciter profliga-
bant; minimus autem in nonnaturalibus
rebus commissus error novas semper crea-
bat molestias atrocissimosque tandem a spa-
mo ventriculi oriundos dolores qualibet

vice

vice producebat. Jam anxius fieri, jam
neglecta ante ad radicalem curam pre-
posita remedia sollicitate querere, omnem
que ad debellandum atrox hoc malum
movere lapidem cœpit; nec frustra: filu-
it per aliquot menses mōrbus, felicesque
jam ab usu medicamentorum eventus
sibi gratulabatur illustris æger, cum nu-
ptias filiae celebrans, infirmitatum sua-
rum immemor, genio suo forte largius
indulgens, doloribus acerbissimis circa
scrobiculum cordis, ad dextrum latus us-
que propagatis, corriperetur, post semihæ-
rium

rium largo bilioſo vomitu ſolutis. Ad
hęc horrere incipit, tremere, praecordio-
gum anxietatibus et frigore fere ſocratico
per aliquod tempus premi. Quę tamen
omnia accedens naturali auctior calor
profuſusque erumpens ſudor ſenſim fu-
gavit. Jam ſomnus ſequebatur profun-
dus, per quadrihorium forte protractus,
quo finito, depulſum omnino credidit
morbum ægrotus. Erevi autem poſt a-
ſcitationes leviſque lumbos perreptans fri-
gidiorie aure ſenſus, naſi refrigerium
unguiumque et digitorum manus coeru-

Y.

leſcen-

lescentia novum nascitarentis febris insulatum indicabant. Sine doloribus, sine vomitu, sine tremore hic quidem decurebat, effero tamen astu corpus fatigabat, sudoresque exprimebat effusissimos. Reddita hoc tempore urina primo ignea fuit, dein profundo rubra, mox ad saturatissimum colorem brunum vergens, ultra fidem crassa, turbida, vere ictericæ, papyrum linteaque immissa saturatissimo croceo colore perfudit. Similimodo et manans pleno rivo ex corpore sudor quevis ad eundem detergendum

adhibet.

adhibita linteis intensa flavedine tinxie
 totamque corporis superficiem colore fa-
 turato aurantio notavit. Obviam huic
 morbo ibatur, dum in paroxysmo vio-
 lentiora natura molimina remediis notis
 antispasmodicis temperarentur, pulso
 autem hoc, effusa in sanguinis laticem
 biliosa materia apud medicamentis exter-
 minaretur, simulque aperientibus et re-
 solventibus remediis bilis spissitudo, qua
 subesse, nec immerito, judicabatur, con-
 rigeretur ejusque coagulum funderetur.
 Hoc fine, et ne collecta forte in primis viis

Z 2 faburra

taburra morbo novum somitem submi-
nistraret, suadente cl. *Leidenfrostio*, cu-
jus prudentissimis consiliis in mōrbi pro-
gressu sāpe dein usus fui, tincturam
rhabarbari aquosam cum liquore terræ foli-
atæ tartari maritataam, per plures septimanias
continuas hausit. Neque et hoc remedi-
um auspicatos tulit opes; præcipue quum
accedente hyeme, et cum hac intem-
pesto et pluvio cœlo ad omne commoti-
onum solitarum genus via non solum
præcluderetur, verum ipsa quoque mens
magis quam par erat negotiis intenta,

ingre-

ingeratis continuo affectionibus agitaretur.

Hinc quovis fere mense eundem hunc paroxysmum febrilem, ictericum, primo per omnia similem; vehementiae solum gradu dissimilem, passus est, sine ullo vel minimo corporis visibili detramento.

Appropinquantem vere, multifariis sub elementiori cœlo institutis levioribus corporis exercitiis, itineribus brevibus, deambulationibus, equitationibus, ventionibus in rheda, potuque medicato ex succo herbarum recentium, cichorei, taraxaci, ²¹²² fumarie, cherefolii, nasturtii, cochleariae,

Z 3 frequen-

frequenter morbi recursum præve-
tere, nec sine successu tentabatur. Tri-
mestre et plus transierat ab omni febris
hujus ictericæ invasione omnino vacu-
um. Verum enim vero, dum minime
de ejus reditu cogitarem, aderat rufus,
per cibum dyspeptum largius sumtum
evocatus, quem pulsum opinabamur,
hostis, tam quoad dolores exquisitos,
quam quoad febris violentiam icterique
insecuti pertinaciam prioribus omnibus
paroxysmis auctior.

Circa hoc tempus dolores artuum in-
teriorum

fteriorum, podagrīs haud absimiles, in-
 tercalares periodos non solum notabant,
 sed ingruentem quoque quemlibet pa-
 roxysmum ad astum usque febrilem co-
 mitabantur; sub ipsis autem sudoribus,
 universum sinistrum latus, a femore ad
 pedis extrema usque sudabat nunquam.
 (sinister pes præ dextro podagræ olim
 sedes fuerat primaria). Hinc, quum sub-
 esse fortassis collectam denuo materiam
 aliquam podagricam vel arthriticam na-
 turaque ad hanc expellendam conatus,
 non sine probabili causa crederetur,

pes uterque aquæ calidae, furfuribus floribusque sambuci remixtæ, immergetur saepius, quin et pannis quoque lanatis fricabatur quotidie. Simul, ut robur corpori adderetur, ad perficiendum illud, quod moliri natura videbatur, opus, corticem peruvianum, rhabarbaro nuptrum vinoque rhenano aquæque communi incoctum, cui essentia corticum aurantiorum tartarique solubilis aliquantum acceperat, quater de die ægrotus sumvit, eo cum successu, ut licet manifestaverint se leves podagræ renascituræ paroxysmi,

per

per periodos nihilo secius tamen rediret
icterica febris, modo cum, modo sine
doloribus sape memoratis.

Anno sequente, quum mutare locum
dolores, et a lumbis ad superiorem ab-
dominis partem ascendere viderentur,
variique accederent infimi ventris mo-
tus spasmodici, borborygmi, colicæ, fre-
quentes tenesmi, lumborumque et dorfi
dolores vagi, ideam moverunt, de la-
tentibus forte sub larva hac peregrina
moliminiibus hæmorrhoidalibus, itaque
et quæ huic scopo facere possent medi-

Z 5 camen-

eamenta tam externa quam interna ex
pharmaceutico et chirurgico fonte desum-
ta, per integrum fere annum adhibita
sunt; sed et hæc quoque sperato care-
bant successu. Pergebat tramite solito
per paroxysmos febris, cuius solutionem
icterus semper excipiebat per aliquot
dies constans, sponte dein solutus. Ne-
glectum interea nihil omnino est, quod
ad deobstruenda, quæ infarcta jure cre-
debantur, minorum ordinum biliaria he-
patica et mesenterica vasa, quod ad sol-
vendam et fundendam tenacem ad con-

sercio-

cretiones forte pronam bilem, quod tandem ad liberandas a Fordibus primas vias earumque diversoria aptumullo modo judicaretur. Hausta sunt ex aperiencium classe apozemata per integros menses; vocata in usum tam externum quam internum, saponacea, continuatus satis diu est tartari solubilis, melle remixti, usus; quin, quam diu per anna tempora licuit, firmato prius per medicamenta appropriata corpore, vel sucros herbarum recentes assumfit, vel feleranas aquas; incasum omnia. Vifa itaque

que

que morbi pertinacia, illoque jam ad-
fuescens æger, remediis jam parcus,
diæta autem tanto strictori uti cœpit;
sic tamen, ut leni rhabarbarino laxante
elueret subinde intestinalem tubum, mo-
tuque corporis quotidiano languentem
humorum circulum excitaret. Ferre hæc
egregie viñum est fatigatum tot remediis
corpus, fueruntque periodi, ubi per qua-
drimestre fere a paroxysmo suo febrili
icterico vixerit immunis. Ridere ergo
subinde per jocum curas nostras medi-
æque artis adunamiam cœpit vir illu-

stris

fariis suæque naturæ tanto magis prædi-
 care excellentiam indolemque incompa-
 rabilem, quæ tanto medicamentorum far-
 ragini non succubuerit tota, dicens, fu-
 giturum se imposterum cum medico me-
 dicamenta omnia et exspectaturum a fa-
 to, quod per hippocraticam artem non
 daretur, sanitatem. Neque stabiles fue-
 runt inducæ hæ insidiosæ; potius info-
 lita recrudescébant vehementia, paroxy-
 smi breviores metiebantur periodos, du-
 plicique jam febre regulariter constabant.
 Erat ergo hæc cuiuslibet invasionis fa-

cios

oies: suboriebatur primum in abdominis
inferiori plaga ingratus ægro sensus, non
quidem dolorificus, neque gravis, sed pe-
regrina quædam et præternaturalis ægro
inexplicabilis sensatio; hanc dolores ex-
cipiebant cardialgici, per totum dextrum
latus mox distribuendi, exquisitissimi,
lacerantes, quos horror sequebatur, dein
frigus febrile, sub quo sitis inexplebilis.
Restinguebatur hæc potu aquoso tepi-
do, demulecente. Jam æstus fœse manife-
stabat, post semihoram subinde in sudore
rem profusissimum transiens, sub cuius

acces-

accessu post stranguriosos aliquor nixus
urina tandem fluebat copiosa, in prin-
cipio coloris aurantii, mox fusca, spissa,
unctuosa, & icterica, quæ eodem mode-
ni et erumpens sudor lintermina satu-
ratissimo croceo colore tingebat, Simulac-
transiisse bilem in humorum massam ex-
signis his manifestis appareret, somnus
invalebat oppressivus, profundus, co-
matofus, ex quo non nisi longa opera
et ne hac quidem omnino expergesieri
poterat. Ad quadrihorium hic ut pluri-
num protrahebatur, quo fuitio, hebes

per

per aliquot horas jacebat, postea autem
senzim menti redibat serenitas, quam
tamen hoc ipso tempore erumpens no-
vus, priori simillimus paroxysmus, per
horrorem, frigus, æstum, sudores, so-
mnumque hunc altum jam recensitum
decurrens rursus fugabat.

Triennium sic et ultra inter recurren-
tes hujus morbi profecto rari et perti-
nacis paroxysmos effluxerat, quum in-
gruente autumno, veloci nuntio, ut
quantocuyus possem ægroto adesse velim,
monereret. Ira præcox febrini incenderat.

Obedii,

Obedii, invenique perillustrem virum
 a paroxysmo primo jam finiente defati-
 gatissimum. Dolores vehementia sua
 omnes, quotquot jam sustinuerat paro-
 xysmos, superaverant, propagatique jam
 ad ima pectoris penetralia ægrotum ad
 extrema usque defatigaverant. Instabat
 jam alter, cuius accessum cœruleus un-
 guium color renascituriensque in abdo-
 mine dolor nuntiabant. Pulsus quum
 tangerem, inordinatissimum hunc inve-
 nit, tam ratione magnitudinis, quam
 oscillationum. Intermittebat ad tertium

Z

Vel

vel quartum ictum, modo seme, modo bis, digitique exploratoris omnem sape sensum effugiebat. Confusus totus erat. Accedebat his omnibus mira praecordiorum anxietas, palpitatio cordis, animique dejectio visibilis. Occupabat totum corpus rigor. Lacerabant inferiorem ventrem borborygmi. Ergo ruere jam in pejus morbum, maleque totam rem agi manifestum erat. Ego statim ad solvendas illas, quæ in abdome nidulabantur, partium stricturas spasmaticas, ex herbis emollientibus, in

lacte

lacte dulci coctis, quibus saponis veneti
 oleique lini una alterave uncia fuerat
 adjecta, enema injici curavi, simulque
 totum abdomen eodem hoc fotu emolli-
 ente involvi, utque simul hypochon-
 drium dextrum lacte dulci, in quo ve-
 netus sapo solutus fuerat, fricaretur, sua-
 fr; oleum autem amygdalinum dulce ea-
 lidum, cui aliquot liquoris anodynai Hoff-
 manniani guttulas instillaveram, cochlea-
 tim ore hauriendum prabui, unde prom-
 pta dolorum obmutescentia non solum,
 sed et frigoris quoque insequentis febi-

lis restrictio notabilis celerque ejusdem
in calorem, sudorem et somnum transi-
tus. Quæ post paroxysmum prodibant
fæces gryseum ferebant colorem, inter-
cepti biliferi ductus indices, quibus et
ictericus totius corporis color accedebat
testis. Sopor, ad plures horas protractus,
animi alacritatem non nihil obnubilavit.
Rediere tamen intra paucos dies sub usu
decocti aperientis, blandis resolventibus
et analepticis juncti, inclinatae corporis
vires, consuetusque vigor. Recludeban-
tur sub continuato emollientium exten-

morunt.

norum frictionumque usu clausi bilis
meatus, colorque cito corpori redibat na-
turalis. Sic liberum se jam ad longum
tempus a paroxysmo futurum sperabat
æger, quum post decendum eadem, sed
leviori aliquantum febre, a doloribus va-
cua premeretur, quam sexta die rursum
paroxysmus sequebatur, post triduum de-
novo recurrens. Erat hæc *prima Septem-
bris.* Qui autem subsequentem *tertiam*
hujus mensis *dierum* notabat insultus, o-
mnes unquam prægressos atrocia superabat.

Prima vice hic ante prandium hora ma-

tutina undecima invaluit, per omnes no-
tatos gradus intra quinque horas ad su-
dores usque procedens. Vix autem de-
ferbuerat ille totamque corporis superfi-
ciem foeda aurigine tinxerat, quam alter
hora quarta pomeridiana superveniret
paroxysmus, doloribus ventriculi, car-
diæ, totiusque dextri lateris notabilis.
Contractus simul spastice ventriculus va-
nos ad vomitum elicuit conatus, urgen-
tesque jam enormiter dolores mirum quan-
tum auxie, sic ut anima sere defecerit.
Solvit quidem insequens febrilis sudor

horum

horum vehementiam; mansit tamen
 post depulsam quoque febrim pulsus ir-
 regularis, intermittens, inæqualis, pecto-
 ris oppressio, palpitans cor, dejecta mens,
 ciborumque omnium fastidium. Die Se-
 ptemberis *quinta* circa nonam matutinam,
 statim ac primi spasmus motus febi-
 les corpus pervaderent dolorumque circa
 præcordia prima vestigia sese manifestare
 sensimque ad stomachi sedem prorepere
 occiperent, applicata sunt universo abdo-
 mini fomenta ex herbis emollientibus
 cum floribus chamomillæ, sambuci et meli-

Z.

lvi

loti in lacte dulci coctis; injectum ex
iisdem clyisma, haustumque calide deco-
ctum florum chamomillæ saturatum. Ad
hæc dolores evanescebant brevi, febris
autem tenore solito non mutata perrexit
totaque post octo horas soluta est. Super-
erat et ex hoc paroxysmo pulsus ataxia,
frequensque remissio, palpitationes cor-
dis, anxietas &c., corpusque totum inten-
sa perfundebatur flavedine. Post viginti
novem horarum apuretarum indicias,
in quibus decoctum chamomillæ pro me-
dicina dabatur, sexta mensis die, hora

octava

octava vespertina nova exarsit febris, antecedenti paroxysmo multo quidem mitigior, sed totam noctem virum illustrem divexus, doloribus capitis gravativis obtusis signata. Exhibebatur in paroxysmo temperans nitrosus pulvis, cui aliquot liquoris anodyni guttulae adjiciebantur, unde parum vel nihil auxilii, potius intermissiones pulsuum magis increverunt aquaque est ominosa pectoris angustia. Deforbuit tandem febris cessavitque omnis humorum æstuans ebullitio. Eluebatur tunc enemate blando emolliente alvus,

involvebatur fotu ex lacte dulci saponata
to totum, quod dolore obtuso premi per-
gebat, dextrum latus, simulque in usu re-
medii resolventis et aperientis continua-
batur, quum post quinque liberas a febre
horas *septima* Septembbris hora decima
matutina frigus denuo ingrueret pene-
trantissimum, ita ut quateret ægroti mem-
bra, cumque hoc dolores profundi obtusi
in latere dextro, ad cordis scrobiculum
usque tendentes, qui tamen simul cum
frigore per applicata indefessò labore cor-
pori externo fomenta calida emollientia

brevi

brevi superabantur. Febris interim astuta
osa fuit, sitis præter morem nulla; fri-
goris tempore dolores ægrum fatigabant
stranguriosi, non nisi post finitum pri-
mum febris stadium soluti. Sudor infe-
quens profusissimus erat cum sopore ve-
re comatoso, omnium medicamentorum
applicationem prohibente. Desit tandem
hora quinta pomeridiana febris, pul-
sum post se relinquens inordinatissimum,
cordis palpitationes, pectoris angustias,
membrorumque debilitatem summam;
neque a paroxysmo hoc quicquam respi-

rave-

raverat æger, quum media nocte denuo
horrore febrili, sed absque doloribus,
infestaretur. Frigus iterum insigne fuit
et succussions corporis perquam vehe-
mentes, ad sesqui horam fere perduran-
tes; æstus moderatior sequebatur, et fu-
dor copiosissimus. Cessante hoc circa ho-
ram octavam matutinam, pulsum tetigi
cumque mire vacillantem deprehendi et
inordinatum. Dedi jam corticem periu-
vianum primo post paroxysmum mo-
mento qualibet hora ad scrupulum unum
ex emulsione refrigerante. Post quatuor

exhi-

exhibitae doses pulsus ordinatior fieri,
et post sex scrupulos sumtos omnino
in orbitam redire coepit. Siluit febris,
mensque serenior facta. Exulavit quoque
brevi ictericus corporis color, rediit ap-
petitus, sumissetque sub vesperam juscum
lum ex pullo æger. Nox solito quietior fuit,
somnus vero nondum reficiens redierat.
Continuabatur sequenti quoque die in
corticis hujus benefici usu, subque ejus
præsidio ob halitum oris foetidissimum,
pulverem laxantem ex rhei granis duo-
decim, digestivo sale remixtum, exhibui,

unde

unde sedes binæ. *Decima* sequenti mensis die, omnibus in melius abire visis, dato consilio ut, uti factum hucusque fuerat, statis horis exhiberetur solita gnanaperidis dosis, ægrum sub instanti sanationis spe reliqui. Verum aliter res evenit: Nocte enim *undecimam* prædente hora nona vespertina febris iterum rediit, neque ante tertiam matutinam soluta est. Frigus tamen et æstus insequens decreverant, ut et reliqua morbi symptomata molestiora. Continuatitur post solutum paroxysmum in usu

COE

torticis. Adaperta hac die enemata al-
 vus fæces eduxit colore naturali tintas,
 neque et aurigo post hunc insultum cor-
 pus foedavit. Pulsus apyrexias tempore
 pacatus, omnino fuit et ordinatus, vi-
 guit appetitus, ministratumque sobrium
 licet prandium bene et sine ullo incom-
 modo digerebatur. Undecima ipsa Se-
 ptembris vacua omnino a febre fuit, sic
 ut accedere jam ad tertianæ typum re-
 bellis hæc febris videretur. Animum hoc
 medicanti addidit, resuscitavitique agroti
 fana projectam spem, Pergebatur in ex-

bib.

hibitione peruviani corticis, unde tam
tum jam evenerat boni. Non tamen hic
prohibuit, quominus sub diluculum se-
quentis diei hora tertia matutina post
viginti quatuor liberas omnino a febre
horas primi rursus sc̄ manifestarent eru-
pturi paroxysmi præcursores, dolores nem-
pe gravativi, totam dorsi spinam perva-
gantes et lumbago intolerabilis. Frigus,
quod sequebatur, breve erat, sed vehe-
mens, calor longior, sudor profusissimus.
Frigoris tempore fitis iterum urebat ægrum
inexplebilis, eoque finiente viscidum
gluten,

gluten, teturum, singularis corrupti odo-
 ris, ova putrefacta olenis, continuo screa-
 tu ex trachea propellebatur; totus autem
 paroxysmus intra sex horas integre so-
 lutus est. Adhibebatur tempore a febre
 vacuo, ut factum hucusque fuerat, fe-
 brifugis cortex, ita tamen, ut jam o-
 mni sesquihora drachma semis assumere-
 tur. Manente sic eadem remedii exhi-
 bendi intra certum tempus quantitate,
 doses solum singulæ augebantur, neque
 et hoc speratum tulit effectum: *decima*
 enim *versio* Septembbris hora nona matu-.

A a tina

tina post viginti rursus et quatuor hararum inducias paroxysmus novus accessit, praecedenti omnino similis, tam ratione durationis, quam intuitu evacuatæ sub caloris febrilis initium materiae putridæ graveolentissimæ per fereatum continuum levemque tussiculam. In hoc, ultimisque praecedentibus paroxysmis, quum inferiores corporis partes non fuarent, licet reliquum corpus sudoribus diffueret, balnea pedibus applicare, eaque ad solvendos infimi ventris spasmos, cuiuslibet invasionis praecursores, sepe

repetenda

repetenda suasi; quin ad minima ingru-
entis febris indicia ut confessim adhibe-
rentur auctor fui. Pergebatur in pérū-
viani corticis usu, ita tamen, ut prima
post solutam febrim dosis exanatica quan-
titate rhei et chinæ ad grana quindecim
constaret; id quod ob alvi segnitiem
judicabatur necesse. *Die decima quarta*,
quam sensationem quandam ingrataam
febris prænuntiam accusaret æger, ten-
tare subiit mentem, num prævenire alio
modo paroxysmum, siveque subigere ob-
stinatissimum hunc mórbum liceret. Ex-

A a 2 hibui

ha-
ac-
tam
cua-
teria
ntum
hoc,
mis,
n fu-
ribus
, ca-
nos,
fzepe
da

hibui itaque hora sexta matutina olei
animalis Dippelii guttas quinque et vi-
ginti, insequebatur somnus placidus mol-
lis levisque transpiratio; expergesiebat
hora nona pavidus et febricitabat. Fue-
rat igitur tempus a febre vacuum noven-
decim horarum, ipse autem paroxy-
simus intra quinque horas solvebatur. Fi-
nito hoc æger optime habuit, dormi-
vit placide, pulsus et appetitus boni fue-
runt, digestio laudabilis; hinc in usu
corticis continuabatur. Sequenti die fe-
lidor non fuit propinati animalis olei

eventus;

eventus; jam enim tertia hora matutina febris denuo accensa, sex iterum horis anticipans. Non deserviebant quidem amplius tanta ferocia soliti abdominis præsertim hypochondrii dextri dolores, sed hebes quidam profundus et obtusus doloris sensus hepatis regionem occupans ægrum assiduo vexabat; hinc frequenti enemate fota interna hæc regio, forus quoque superimposito externe lacte dulci totus hic tractus. Ipse hie paroxysmus intra quatuor horas metam suam percurrit. Post septendecim horarum

A a g inter-

intervallum media nocte redibat febris,
prioribus similis, intra quadrihorium fo-
luta. *Die decima sexta*, quum circa de-
cimam matutinam ex minori et contra-
ctiori pulsu accessionem novam febris
menuerem, theriacam Andromachi ex
hausto vini calidi dedi, visurus, an febrile
frigus sic prævenire liceret. Dormivit
placide ab adhibito pharmaco æger, re-
spiratio pulsusque fuerunt magni, ma-
debat aucta transpiratione corpus, evi-
gilabat statim post duodecimam, susti-
nuitque somnolentus adhuc febris in-

greſum.

gressum. Ipse autem paroxysmus brevi-
or fuit et levior antecedentibus, urina,
hodie in febre missa, icterica quamvis
fuerit, nullum tamen depositus, ut sole-
bat, sedimentum. Post febrim redditum,
quum per quinque horas steterit, tur-
bata demum apparuit, nec nisi post o-
cto integras horas parcum depositus sedi-
mentum. Hora sexta vespertina rediit
febris priori major, intra trihorium ta-
men soluta; nox reliqua placido somno
transiit. Sub meridiem *decimæ septimæ*,
cum instantem paroxysmum ex decre-

A a 4 scente

scente pulsu, nasi extremi refrigerio, ne-
tisque aliis signis suspicarer, unguentum
nervintum cum oleo juniperino et the-
rebinthinæ dorso infricui; quo facto
ipsam febris eruptionem ad seram ve-
speram retardavi, cunctibus interim et re-
deuntibus continuo per corpus horrori-
bus. Redditum hodie lotium levem so-
lum nubeculam post refrigerium ostén-
dit. Alvus pulvère rhabarbarino aperta.
Media nocte paroxysmus febrilis erupit
levior et admodum brevis, habuitque se
multo melius æger dum febricitaret,

quam

quam ante febris eruptionem. *Die a-*
Etava decima spinam iterum perficui et
 ante paroxysmum ingruentem roob sam-
 buci exhibui ex multo potu calido aquo-
 so. Totum præterea abdomen fatu emol-
 liente involvi, pedibus succupium para-
 vi, siveque emollito, quantum licebat, to-
 do corpore, abstersum ægrum tepido com-
 misi lecti calori. Egregie hoc tulit illu-
 stris ægrotus; sudavit brevi post, et su-
 dans adhuc circa sextam vespertinam fe-
 briliter horruit, vehementemque susti-
 nuit paroxysmum, urinam, sudores,

A a 5 torum-

rotumque corpus i^cterico colore foedan-
tem. Dolores adfuerant nulli, somnus
autem secutus est vere comatosus. Daba-
tur statim post finitum paroxysmum ga-
nanaperidis extractum $\frac{1}{2}$ in decocto quin-
que radicum aperientium solutum sa-
leque resolvente nuptum. Haufit apoze-
matis hujus singulis horis unciam unam,
eo cum successu, ut sequenti jam mane
hora octava antemeridiana post decem
horarum apyrex am febricitaverit. Solu-
to paroxysmo inquietus admodum ager-
fuit, nubila mens, sensusque valde he-
betes.

betes. Alvum hac die clysmata aperuit
facesque elicuit coloris naturalis. *Die*
vigesima ante diluculum hora matutina
tertia jam rediit febris, qua pulsata in me-
dicamentorum memoratorum usu perre-
ctum, nihilo tamen minus post septem
horarum a febre veniam hora quarta et
dimidia post meridiem a morbo rursus
affligebat. Paroxysmus hic, sex horas
cum dimidia durans, vires aegri admo-
dum proculcavit. Somnus intercalari
tempore tranquillus fuit et reficiens. *Vi-*
gesima prima unguentum dorso infri-
ctum,

rum, potum calidum copiose exhibitum,
continuas abdonini applicatas fomenta-
tiones pedumque frictiones et natam in-
de diapnoën mollissimam elusit pertin-
cissimus morbus; hora enim ante meri-
diem nona frigere jam et febricitare
incepit, sed sine vel minimis dolori-
bus, aut frigore notabili; insequens ve-
ro æstus siccus, diutius perstittit; hora
enim tertia pomeridiana demum in su-
dorem solutus est. Urina mitescente fri-
gore missa mox subsedit, uti et illa, quæ
æstus tempore excernebatur, et post i-

psum

~~17~~
 psam solutam omnino febrim. Pergebat
 in remediorum praescripto usu, praesens-
 que jam aderat hora nona vespertina ha-
 stis, ad tertiam matutinam usque agro
 incommodus. Notabilis erat hic paroxy-
 sinus ob nucha scapularumque dolores
 atrocissimos, frigoris tempore invalentes.

Die vigesima secunda circa nonam matu-
 tinam febre jam decubuit. Duravit ad
 fessuoriam usque frigus, plus bihori-
 um aestus consumit, protractusque fuit
 sudor ad tertiam vespertinam, sub quo
 largus iterum materie purulentæ putri-

de

dæ per screatum proventus. Missa hodie
urina vix turbabatur, quum diebus an-
tecedentibus cito præcipitaretur. So-
mnus, qui sequebatur, tranquillus erat et
reficiens; febris autem hora post medi-
am noctem dimidia eundem interrupit;
levior autem hæc prioribus fuit, qua
finita infusum chamomille cum salibus
resolventibus exhibebatur. Novus febri-
lis paroxysmus hora post meridiem se-
cunda hujus diei invaluit, frigus tol-
erable fuit per horulam affligens, æstus
ad quartam usque duravit, sudor quo-

ta absolvebatur. *Vigesima quarta* sub no-
 ctem inter tertiam et quartam matutinam
 febris mersum veternoſo ſomno ægro-
 rum corripuit, friguerunt manifesto ex-
 tremia omnia, manus, pedes, naſi apex,
 folutusque intra trihorium primo in æſtum
 dein in madorem languidum febrilis hic
 paroxysmus eſt, absque quod æger ipſe
 comatoso hoc ſomno evigilaverit. Urina,
 quam vigil dein misit, bruno colore
 saturatissimo conſpicua, turbata licet,
 demifit omnino nihil. Alvus hodie cly-
 fimate adaperta fæces exhibuit colore na-
 turali

e
17
0.
et
i-
t;
na
us
ri-
ſea
de-
us
ili.

rurali tintas, oculi tamen albuginea,
facies, collum, totique humeri arcuati
morbi præbuerunt indubitata signa. Post
prandium somnus iterum accessit, sub-
que somno diapnoe; quumque hor
pomeridiana tertia ex refrigerio extre-
morum febris redditum auguraretur ægro-
tus, quieti sese dedit, absque quod,
quam timuerat, febris erupisset. Rediit
tamen post bihorium horror frigusque
febrile, securusque brevi est calor su-
dorque solitus. Nox ipsa sine febre qui-
dem sed inquieta admodum transiit. Sub

dilucu-

diluculum vigesimæ quintæ pulsus na-
turali citior erat magnaue ad so-
mnum proclivitas. Lotium, quod hoc tem-
pore reddidit, circa meridiem turbatum,
sedimentum serius dimisit, ex bruno gry-
seum. Circa hoc tempus animi serenitas
aliquantum rediit, discussaque videbatur
mentis hebetudo. Qui apponebatur ex
juseculo avenaceo citrato eostisque spi-
nachiis cibus, cum appetitu consumitus
est. Oris halitus foetorem jam monstra-
bat tetterimum, quin et productus screa-
tu fortiori ex larynge humor purulen-

B b tus,

tus, naufragissimus fuit. Tardiorem al-
vum exhibita rhabarbari pauca grana
bis aperuerunt. Hora circiter quinta fri-
goris penetrantissimi, corporis interna
pervagantis, sensus ægrum invasit, cum
doloribus regionem hepatis occupanti-
bus, neque tamen partes externæ ad at-
tactum frigus aliquod prodiderunt; pul-
sus vero mire parvus fuit et contractus.
Stadio hoc intra horæ dimidium abso-
luto calor vix notabilis fecutus est, pau-
lo post ad madorem transiens, quem
somnus exceptit solitus oppressivus. Uri-

na, sub febre missa, omni nota icterica
 erat. Hora noctis nona, quum ægro pre-
 sens pulsum deprehenderem naturali
 multo citatiorem, potiunculam tempe-
 rantem acidulatam exhibui, qualibet ho-
 ra reiterandam. Hora matutina secunda
 post aliqualem dorsum pererrantis fri-
 gidoris auræ sensationem dolor ex im-
 proviso eruptit atrox, lancians, scindens,
 rotum dextrum latus omnemque epiga-
 stricam regionem occupans, adeo vehe-
 mens, ut ab ejulatu vix abstinere posset
 constantis ceteroquin et firmæ mentis

B b 2

vir.

 al-
 ana
 fri-
 rna
 un-
 ni-
 at-
 ou-
 us.
 fo-
 au-
 ena
 ria

vir. Pulsus ad hæc sensim ex parvo et
contracto remittens myurus et quam
maxime inordinatus fieri coepit, frige-
bant extrema, sudorque gelidus unctuo-
sus occupabat frontem. Vocatus ego po-
tum theæ calidum cum liquoris anody-
ni aliquot guttis propinavi sine ullo
levamine. Applicabatur toti lateri dolen-
ti fomentum calidum emolliens, neque
et hoc exspectationi satisfecit. Injicieba-
tur ejusdem virtutis enema, cui sapo
venetus oleique lini blandi aliquantum
addebat, verum et ex illo, quamvis
repe-

repetito, nullum levamen. Tandem infusum florum chamomillæ utriusque quantum potui saturatum ad uncias duas, calens, uno haustu exhibui, quod intra quinque horæ minuta dolores compescuit pulsusque orbitæ suæ reddidit, nisi quod naturali frequentior maneret, postquam ad sextam matutinam usque ominosus hic status duraverit. Pulso hoc paroxysmo tensum nonnihil seu inflatum potius molliter hypochondrium dextrum apparuit et mansit deinceps, sed sine ullo perceptibili fluctuationis alicujus

B b 3 sensu.

sensu. Soluta post biorium sponte sua
alvus excrementa dedit coloris naturalis,
urina autem expulsusque sudor ab ad-
mixta bile multa intense flavebant, ju-
sculum ex pullo paratum, spinachæ co-
ctæ, appositaque lactuca capitata cruda cum
appetitu ingerebantur, ipseque æger sum-
to haustulo vini rhenani, aqua di-
luti, pro morbi ratione optime valuit.
Dormivit placide ad tertiam usque po-
meridianam, transpirabat leviter sub
fomno corpus, evigilabat alacris æger, to-
tumque hoc tempore corporis superficiem

foeda

fœda aurigine perfusam mirabatur. Da-
 ta subinde fuit ad compescendum san-
 guinis orgasmum mixtura antiphlogisti-
 ca, auctus tamen nihilo secius sub ve-
 speram pulsus est, mansitque citior per
 integrum noctem, quæ continuis jacta-
 tionibus insomnis consumebatur. Vigili-
 nae septimæ diei matutinæ horæ tranquilio-
 res licet fuerint somnusque placidus
 accesserit, pulsus tamen febrilis esse per-
 rexit. Datus cum lapidibus cœncrorum
 remixtus rhabararinus pulvis, salseque
 vegetabili nuptus, non quidem alvinam,

B b 4 sed

sed cutaneam potius excretionem promovit, factusque est saturior, qui faciem et collum jam ante tinxerat, ictericus color. Urina fere nigra excernebatur, crassumque et copiosum depositum ad fundum matulæ sedimentum. Ceterum tota hæc dies quieta satis transiit, et, si febrim continuam exceperis, satis tolerabilis, uti et insequens nox. Pestridis manifestantibus feso iterum doloribus, fermentum sæpe jam probatum emollientem oppofui cum fructu. Hora undecima matutina tendi abdomen, et respiratio

per

perquam difficilis esse cœpit, opprime-
batur pectus, rediitque inquietudo. Pul-
sus simul parvus reddebat per varios
gradus, mireque contractus. Riebat to-
tum corpus, faciesque collabebatur tota.

Ego extrema perficere, pedibus lagenam,
fervida plenam, ventrique universo fo-
mentum adhibere blandum emolliens,
quin clyisma quoque solitum injicere
constitui, analepticam insuper ore ha-
riendam exhibui potiunculam. Conti-
nuata et repetita hæc aliquoties per inte-
grum trihorium non prohibuerunt, quo

B b 5 minus

minus secunda post meridiem hora frigus
erumperet febrile intensum, universale,
cum successione membrorum violenta, spi-
rituque quam maxime intercluso. Pulsus
iterum adeo contrahebatur, ut digitii
sensum fere effugeret. Linquebatur ani-
mo æger, duravitque dubius hic status
ad tres horæ quadrantes eo gradu, ut de
caloris redditu vix non desperarem. Tan-
dem sine inseguente notabili calore
mador secutus est corporis unctuosus
et languidus, quem repente gelu iterum
excepit acre, ad 25 horæ minuta du-
rans,

rans, quo pulso celer a calore ad fudo-
rem transitus fuit, sub cuius eruptione
aliqualis symptomatum remissio ipseque
somnus secutus. Excreta iterum est sub
hoc paroxysmo, partim tussiendo, par-
tim screatu insignis tetri putridissimique
puris copia, quæ totam pulmonum sub-
stantiam sic implere videbatur, ut suffo-
cationem ægro minaretur, finiente vero
paroxysmo ne vestigium quidem hærentis
vel tantilli puris in pulmonibus restabat;
potius liberrima fuit respiratio, tussis
nullas, screatus nullus, nullusque omni-

no

no pectoris vel dolor, vel angustia. Loti-
um frigore transacto missum, ut ante,
ictericum totum fuit, alvis autem, quam-
quam enemate laceffita, non respondit.
Hora octava ferotina pulsus iterum in-
termittere et turbari cœpit, cum anxie-
tate notabili, respiratione laboriosa, pe-
ctorisque oppletione vix credibili, quibus
tamen exhibitæ naphtæ vitrioli aliquot
guttulæ brevi medebantur. Secutus
est sudor non profusus quidem sed æqua-
bilis, per bihorium durans, sub quo in
semitam suam rediit sensim pulsus. Nox

ipſa

ipsa maximam partem insomnis iterum
ducta, si brevem, qui sub diluculum ac-
cessit, somnum exceperis. Horis diei vi-
gesimæ nonæ matutinis pulsus celer fuit et
frequens, hinc potiunculanu suam anti-
phlogisticam acidulatam repetit; decre-
vit autem jam decima rursus hora pulsus
quam maxime, redieruntque anxietates,
quas æstus brevi fecutus est vehemens,
cum pulsu celerrimo, parvo, intermit-
tente, turbatissimo, mentisque alienati-
one, quæ ad tertiam usque pomeridia-
nam perstet, quam jam tussis iterum
mole.

molestissima prodiret, mediante qua tam
enormis corruptissimi graveolentissimi-
que puris excrenebatur copia, ut singula
ne quidem verba proferendi superfuerit
misero facultas. Sudor deinde erumpens
efferam hanc symptomatum ferociam
nonnihil repressit secutusque est somnus
placidus et reficiens. Nox solito tran-
quillior fuit, recurrentibus tamen hora
tertia matutina *trigesimæ diei* motibus fe-
brilibus. Frigus leve erat, solumque
interiora pervasit, æstus quoque obser-
vabatur minor; excreta tamen iterum

eff.

est materiae purulentæ olidissimæ stupenda
quantitas. Alyum a biduo siccum,
frustra exhibito ad hunc finem potu tam
marindinato, injectum enema aperuit.
Hora post meridiem quinta febris nova
exarsit, prioribus fortior. Opplebatur
mire pectus à materia putrida, fetidissima,
quam ob virium defectum jam non
nisi difficillime excrevit. Pulsus simul
maximopere intermisit summæque præ-
cordia prefferunt anxietates. Tandem
astus sequebatur, pulsuum ataxia comita-
tus, qui ad septimam usque vesperti-

nam

nam durabat, quum sudor exprimere-
tur unctuosus, gelidus, manente respi-
ratione admodum anhels. Rauca post
hunc paroxysmum facta vox est, aru-
mnosaque deglutitio. Defeccrunt quam
maxime vires, neque tota nocte rediit
in ordinem pulsus. Qui subsequeba-
tur interdum somnus, turbulentus o-
mnino erat mentisque alienationibus in-
terpolatus. Crescebat sub diluculum
pectoris augustia et anxietas ominosa,
nataque est ex improviso continua va-
na et inanis spiritum vix non omnino

inter-

intercludens tussiculatio. Vitalem auram
inhians incassum se aperitabat improbo
labore pectus. Ardebat incendio pra-
cordia; potumque, quem ad restin-
guendam, quæ maxime urebat, sitim,
efflagitabat, reclusis nescium aperiri gut-
tur. Obruebat aëreos pulmonum folli-
culos sæpe jam memorata, sub febrium
paroxysmis hic delata materia putridis-
fima, oppressiones creans impossibilis-
fando. Turbulenti sub cavis orbitis ro-
tabant et pulverulentii oculi, frustra cit-
eumspicientes auxilia, anxiusque miser-

C C tendet

tendebat in adjumentum circumstantibus
manus. Siluit ad tantum periculum pul-
sus, sive officii immemor palpitabat
cor. Reditum quidem aliquoties tenta-
bat tremens in carpo arteria, sed vano
nixa. Exhibita interim guttatum inter-
ne analeptica applicataque externe su-
ficienter revocavere ad tempus animam,
evacuabatur lente incredibilis corruptis-
simi puris copia, ad libras usque, sic
que per varia rerum discrimina et hoc
nycthemeron transit; donec tandem
crescentibus sub vesperam et superanti-

bus.

bus ægri vires symptomatibus, succubuerit circa medium noctem suffocatus a delato ad pulmones pure ægrotus. Hic exitus fuit lascivientis in viro hoc pertinacissimi morbi, cuius causam in caderere runari, roganti non licuit.

Epicrisin addidi nullam, quum patere hanc ex ante dictis sufficienter credam, nudaque hujus morbi historia scopo præfixo jam sufficiat et datæ sponsioni.

Emendanda

Pag. 3. lin. 11. iage Membro, p. 29.
l. 9. signis ab earundem eruptione, tempore durationis, morbi ipsius decursu, variolarum odore et habitu externo, puris natura, statuve epidemicō defumtis, p. 39. l. 2. atmosphēram. p. 64. l. 9. inanis, p. 88. l. 9. agrotantium. p. 89. l. 8. solus. p. 97. l. 11. duplice. p. 104. l. 5. de-
pascens. p. 112. l. 12. habita. l. 13. cy-
titidem. p. 138. l. 1. symptomata. l. 8. Mackitrick. p. 139. l. 8. præsentissimum, p. 147. l. 9. constet. p. 178. l. 7. labo-
rantem. p. 215. l. 8. deleatur *hujus*. p.
222. l. 6. morbo adhibita. p. 236. l. 4. con-
sultationibus. p. 240. l. 2. hic. p. 242.
l. 6. Amstelodamensis. p. 255. l. 1. dif-
ferre. p. 276. l. 3. extrema. p. 330. l. 3. perillustris. p. 331. l. 7. amicis. p. 332.
l. 12. irritos. p. 338. l. 7. profunde. p.
373. l. 9. interne. p. 384. l. 5. hora. p.
390. l. 13. totanque,

Um 2007

ULB Halle
005 302 811

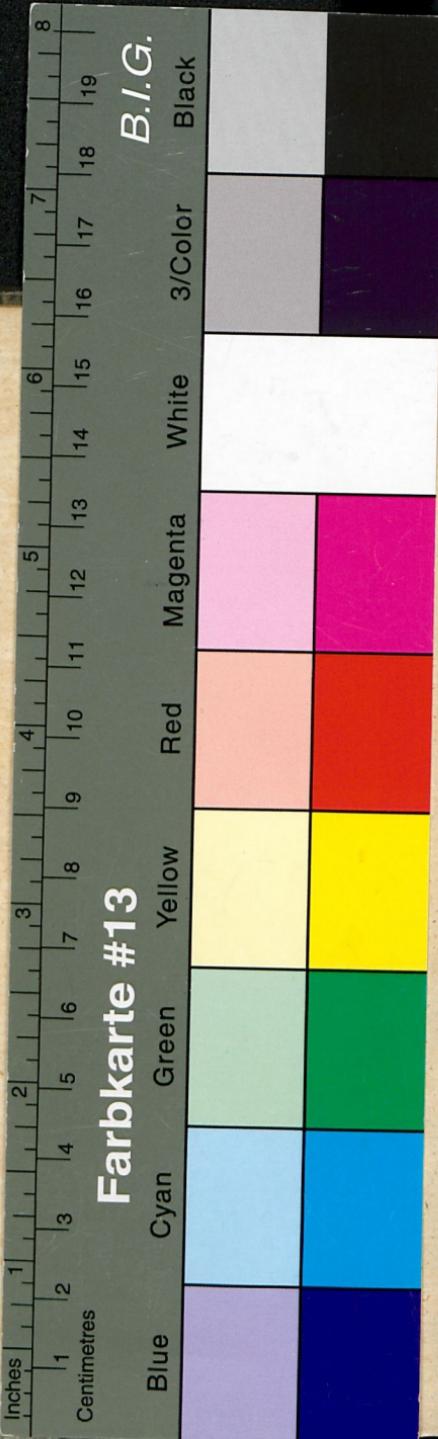
3

NE

**GEORGII FLOR. HENR.
BRÜNING**

PHILOS. & MED. DOCT. COM. PALAT.
CAES. SER. PRINC. REGN. HOHENL.
WALD. & SCHILL. CONSIL. AUL. & AR-
CHIAT. SER. & JLL. CAP. ESSEND. MED.
ADI. URB. JMP. ESSEND. PHYS. ALT.
ACAD. CÆS. NAT. CVR. COLL.

TRACTATUS

de

**FICTERO SPASMODICO
INFANTUM**

*E*ssendias anno 1772 epidemicō
accepit historia

Ficteri Periodici Letbalis.

Vesalix et Lipfir

apud F. I. Roeder, et I. S. Heinsum 1773